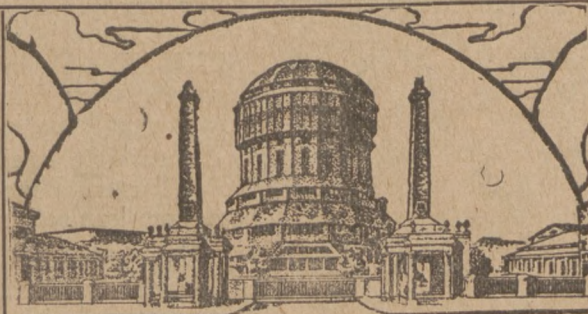

RYNEK METALOWY i MASZYNOWY

NAJOBSZERNIEJSZE CZASOPISMO FACHOWE W POLSCE

IV. MIĘDZYNARODOWE
TARGI POZNAŃSKIE

NR. 16.

OD 29 KWIETNIA DO 6 MAJA

1 ♦ 9 ♦ 2 ♦ 8

ROK VIII.

THE-METAL-AND-MACHINE-MARKET
(WEEKLY)

LE MARCHÉ DES METAUX ET DES MACHINES
(HEBDOMADAIRE)

DER METALL- UND MASCHINEN-MARKT
(WOCHENFACHBLATT)

STAŁE DODATKI: „ELEKTRO- i RADJOTECHNIKA” ♦ „POSTĘPY W PRZEMYSŁE” Z „DZIAŁEM AUTOMO-
BILOWYM” ♦ „DZIAŁ BUDOWLANY i CERAMICZNY” ♦ „DZIAŁ MASZYN ROLNICZYCH”

PRZEDPŁATA: Kwartałnie 4½ zł. Dla Gdańska
4½ guld. Dla Niemiec 4½ mk
Dla Ameryki 1 dol. kwart.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA
POZNAŃ, WIELKĄ 10 - TEL. 22-77

Pozostałe warunki zamieszczone są na ostatniej
stronie numeru.

Poznań — Warszawa — Katowice — Gdańsk, 20 kwietnia 1927 r.

HASŁO CHWILI!

Międzynarodowe Targi w Poznaniu są rewją wytwórczości. Przemysłowiec, kupiec, rękodzielnik i rolnik, zainteresowany rozwojem swego warsztatu pracy, czy szukający zbytu dla swego towaru, znaleźć może je w pierwszym rzędzie na tegorocznych Targach Poznańskich.

„Czas to pieniądz” — a zatem każdy kupiec, szukający towaru, przemysłowiec — szukający nowych urządzeń fabrycznych, rękodzielnik — narzędzi, rolnik — maszyn rolniczych itd., znajdzie je na tegorocznych Międzynarodowych Targach w Poznaniu. Demonstrowane będą wyroby krajowe i zagraniczne.

Obecna konjunktura gospodarcza Polski wpływa na to, że tegoroczne Międzynarodowe Targi w Poznaniu stanowią pierwszy teren dla zawierania korzystnych transakcji handlowych, tembardziej, że mają one ustaloną renomę zarówno w kraju, jak i zagranicą.

Corocznie Targi Poznańskie gromadzą tysiące przemysłowców i kupców krajowych i zagranicznych i są łącznikiem, który decyduje o stosunkach handlowych między wytwórcą a odbiorcą. Bezpośrednie rozmowy, wzajemne poznanie się, jak i orientacja w konkurencyjności przedsiębiorstw stwarzają dla wytwórcy i jego odbiorcy materiał wyczerpujący i bogaty.

Osme Targi w Poznaniu odbędą się w czasie od 29 kwietnia do 6 maja 1928 r. Urząd Targów uruchomi na ten czas, jak corocznie, służbę informacyjną, biuro kwaterunkowe i postara się o przewodników, stałą informację handlowo-gospodarczą, oraz zainicjuje bezpośrednie rozmowy z przedstawicielami życia gospodarczego zagranicy.

Biorący udział w Targach otrzymają w drodze powrotnej 66⅔ % zniżki na pociągi osobowe. Legitymacje, uprawniające do zniżek kolejowych, wydawać będzie specjalne biuro na terenie Targów.

M. KRZYŻANKIEWICZ,
Dyrektor Targów Poznańskich.

P

PRZYSZŁE WYDANIE wyjdzie na otwarcie Międzynarodowych Targów w Poznaniu,

na co szczególnie firmom wystawiającym na Targach zwracamy uwagę.

W przededniu IV. Międzynarodowych Targów Poznańskich.

(Refleksje radosne i pełne otuchy.)

Zawsze rokrocznie o tej porze poprzez *SZEROKIE NASZE WARSTWY GOSPODARCZE*, a więc handlowe i przemysłowe, *PRZEBIEGA PRAD EKSCYTUJĄCEGO OŻYWIENIA*. Łatwo zresztą zrozumieć.

A powód tego objawu?...

Oto nieliczny już szereg dni dzieli nas od otwarcia i przebiegu wielkiej dorocznej imprezy Targów Poznańskich.

Prąd ten, na tle przyjemnej newrozoy radosnego oczekiwania powstały, udziela się w szerokiej mierze także i szerokiej publiczności naszej...

Nie będzie też przesady w twierdzeniu, gdy się powie, iż *TEN SAM PRĄD OCZEKIWANIA* daje się odczuwać *NIETYLKO W POZNANIU, ALE I WE WSZYSTKICH INNYCH ŚRODOWISKACH GOSPODARCZYCH POLSKI*, nie wyłączając nawet tak sympatycznego nam Lwowa, którego Wschodnie Targi są przecie w tej mierze imprezą równie ważną i równie owocną, choć o innej porze roku kalendarzowego dokonywana.

Jak zawsze, tak i w tym roku, *TA WIELKA REWJA POZNAŃSKA* naszej wytwórczości przemysłowej oraz transakcji, dokonywanych przy tej sposobności, *ZAPOWIADA SIĘ POD NAJLEPSZEMI*, jakie tylko sobie można wyobrazić, *AUSPICJAMI*.

Wszelkie stoiska, jak słyhać, są zamówione, mnóstwo wycieczek krajowych i zagranicznych już zapowiedzianych i każdy niemal wybitniejszy kupiec czy przemysłowiec wybiera się, aby w tych dniach stanąć w Gródzie Przemysława do apelu...

Mieliśmy możność przejrzeć spis tegorocznych wystawców. Uderza w nim przedewszystkiem obecność wszelkich możliwych branż przemysłowych, a co jeszcze ważniejsze, *IMPONUJĄCY ODSETEK FIRM ZAGRANICZNYCH*. Ostatni ten szczegół stwierdza raz jeszcze, iż *TARGI POZNAŃSKIE W RZĘDZIE* tego rodzaju *INSTYTUCJI O EUROPEJSKIM ZNACZENIU UMIAŁY* już *SOBIE WYWALCZYĆ MIEJSCE POCZESNE I RANGE NAPRAWDĘ NIENAJOSTATNIEJSZĄ!*

Na ten sukces złożył się szereg czynników, natury ekonomicznej, należycie już docenianych przez środowiska gospodarcze innych krajów europejskich. Zrozumiały już i one, iż *NASZE TARGI POZNAŃSKIE PRZEDSTAWIAJĄ* dla nich jako *WYSTAWCÓW, BARDZO POWABNY ZASÓB KORZYŚCI MATERJALNYCH*. Zrozumiały i one, iż *TA WIELKA* nasza ogólnopolska *IMPREZA* ekonomiczna, jaką są Poznańskie Targi, *STWARZA* ponad wszelką wątpliwość *DOSKONAŁE I DLA NICH WARUNKI ZBLIŻENIA PRODUCENTA DO KUPIECTWA, A WIĘC POŚREDNIO TĄ DROGĄ I DO SZEROKIEJ SFERY KONSUMENTÓW...*

Po ośmiu latach swego istnienia wogóle a po czterech latach w charakterze ściśle międzynarodowym, *TARGI POZNAŃSKIE WYWALCZYŁY JUŻ SOBIE PEŁNY TYTUŁ DO SWEGO TRWAŁEGO*

ISTNIENIA. Dziś nawet najbardziej uprzedzony zaściankowiec musi im przyznać, iż są one, jako impreza czynnikiem już nie do zastąpienia.

Specjalnie i zawsze przyznaje to w całej rozciągłości Targom Poznańskim zarówno nasze jak i zagraniczne kupiectwo.

Któż bowiem, jak nie ono to właśnie utrzymuje tu bezpośrednią możność rozległych porównań pod względem jakości i ceny w każdorazowej swej branży?...

Z drugiej znów strony *PRODUCENT, BIORĄCY UDZIAŁ W TARGACH POZNAŃSKICH* w charakterze wystawcy, *KORZYSTA* tu ze *SPOSOBNOŚCI BEZPOŚREDNIEGO ZETKNIĘCIA SIĘ* nietylko z liczną klientelą swą faktyczną, ale poza to jeszcze z tym *NARYBKIEM PRZYSZŁEJ SWEJ KLIENTELI* a to nietylko krajowej, ale i zagranicznej, na której pozyskaniu tak bardzo mu zależy, a co mu w całej rozciągłości właśnie Targi Poznańskie umożliwiają.

Jakiś bardzo ściśle i wysoce naukowo wyrażający się ekonomista zdefiniował główne zadanie Targów Poznańskich, jako *„KONCENTRACJĘ PODAŻY I POPYTU W CZASIE I PRZESTRZENI”*, oraz jako *„RACJONALIZACJĘ MOŻLIWIE DOSKONAŁEGO ROZDZIAŁU DÓBR I TOWARU”*.

Jeżeli ów tak twardo i bezwzględnie wyrażający się ekonomista, zadowolony był z roli i funkcjonowania naszych Targów Poznańskich, dowód to, iż ich rozwój, jako instytucji celowej idzie istotnie w kierunku stworzenia idealnego miejsca i takiejże możliwości pokrycia zapotrzebowania handlu wogóle, a z zakupów zagranicznych dla kupiectwa polskiego tu na miejscu u nas w szczególności...

NA TYM SZLAKU IDĄ TARGI istotnie *SIEDMIOMIŁOWYM KROKIEM...*

Świadczy o tem tak wymownie coroczny wzrost frekwencji zarówno kupców-nabywców, jak i szerokich mas publiczności, zwiedzającej je...

Na ten ostatni szczegół nie wszyscy wystawcy się godzą.

Wielu z nich może i słusznie krzywi się na to i sarka.

Ale, niestety, niema rady.

TARGI POZNAŃSKIE poza zadowoleniem przemysłowca i kupca *MUSZĄ ZADOŚCUCZYNIĆ IDEI PROPAGANDY NASZEGO PRZEMYSŁU*. Pod tym względem rolę swą spełniają one z nieustającym wciąż sukcesem. A szczegół ten nie jest tak do pogardzenia dla rozwoju naszego przemysłu, jakby to przypuścić można. Niejeden ze zwiedzających pociągnięty ponętnością eksponatu zapamięta to sobie i przy okazji wywrze potem niechybnie odpowiedni nacisk na detalistę, u którego zaspakaja swe zakupy.

Tak to *METODĄ INDUKCYJNĄ DZIAŁAJĄC, TARGI POZNAŃSKIE* i tą drogą *ROZSZERZAJĄ* w nader wydatny sposób *KOŁA KONSUMPCJI KRAJOWEJ* i to w każdej dosłownie branży wytwórczej.

Jeżeli tedy przyszłość naszego kraju zależna jest bezwzględnie od jego rozwoju gospodarczego, to rozwój ten może iść jedynie po linii rozszerzenia i pogłębienia naszego rynku wewnętrznego oraz zbytu na zewnątrz. Do tego potrzebny jest nam koniecznie racjonalny i zdrowy a prawidłowy eksport naszej produkcji przemysłowej na zewnątrz. Łączy się to organicznie z koniecznością zawierania dobrych umów handlowych.

A więc do celów propagandy **NASZEGO EKSPORTU** powtarzamy, nasze **TARGI POZNAŃSKIE SĄ TERENEM ZNAKOMITYM I BAJECZNIE KORZYSTNYM**.

Wszystkie te szczegóły, naprowadzone raz jeszcze w drodze radosnej syntezy, stwierdzają, iż i **TEGOROCZNE TARGI POZNAŃSKIE SPEŁNIA** we wszystkich tych kierunkach **SWĄ ROLE ZNAKOMI-**

CIE, a przez to przyczynią się do umocnienia naszych zrębów gospodarczych.

Ku temu zaś właśnie tak uparcie tęsknią serca wszystkich tych, którzy dobro kraju miłują nie frazesem, ale czynem.

Za takich ludzi uważać należy bezwzględnie właśnie tych, którzy Targi stworzyli, którzy niemi kierują, którzy umieli skonstruować mocny i zwarty trzon ich egzystencji, wreszcie tych, którzy swym współudziałem, jako wystawcy do powodzenia zarówno samej imprezy, jak i swego własnego się przyczyniają.

I dlatego niech nam wolno będzie zakończyć pod adresem tegorocznych Targów Poznańskich oraz tegorocznej imprezy, szczerem i z serca płynącym staropolskiem: „**SZCZĘŚĆ BOŻE DOBREJ SPRAWIE**”!

Dr. M. Winiarski.

Stan przemysłu metalowego w r. 1927.

Wydział Przemysłowy Urzędu Wojewódzkiego Warszawskiego przysłał Polskiemu Związkowi Przemysłowców Metalowych kwestionariusz o stanie przemysłu metalowego w r. 1927, na który Związek odpowiedział d. 24 lutego r. b. w sposób następujący:

1. Sprawa zaopatrzenia w surowce i środki produkcji.

Sprawa zaopatrzenia w surowce w r. 1927 naogół nie dawała powodu do narzekań. Zaopatrzenie w poszczególne surowce przedstawiało się w sposób następujący:

Żelazo. Powołanie do życia Syndykatu Polskich Hut Żelaznych uregulowało stosunki na wewnętrznym rynku żelaznym. Wytwórnice przemysłu metalowego przetwórczego nie miały trudności przy zaopatrywaniu się w żelazo i blachy. Narzekania jedynie wywoływały zbyt długie terminy dostawy, przeważnie wahające się od 6 tygodni do 2 miesięcy, oraz niedotrzymywanie terminów, podawanych bez zobowiązania. Huty górnośląskie naogół lepiej dotrzymywały umownych terminów od hut b. Kongresówki.

Ceny żelaza handlowego wynosiły:

Na początku r. 1927 — zł. 325; w końcu roku — zł. 357 franco wagon stacja załadowania za tonę metryczną.

Surowiec odlewniczy. Surowki odlewniczej w roku 1927 było dosyć na rynku. Uruchomienie wielkiego pieca Starachowickich Zakładów w początku roku 1927 i wypuszczenie na rynek surowki Ostrowieckiej z końcem roku 1927 dało możliwość odlewniom nie tylko bez trudu zaopatrywać się w surowiec, ale nawet wybierać taki, jaki ze względu na zawartość składników najlepiej odpowiadał ich produkcji. Specjalne gatunki żeliwa (surowki), niewyrabiane w kraju, sprowadzano z zagranicy bez trudu.

Ceny surowki na początku i w końcu r. 1927.

Surówka Stąporków nr. 1 — w styczniu r. 1927	zł. 200.—
Surówka Stąporków nr. 1 — w grudniu r. 1927	zł. 220.—

za tonę metryczną.

Koks. Koks na rynku była niedostateczna ilość. Koksownie przydzielaly hurtownikom określone kontyngenty, niepokrywające napływających zamówień. Przesyłane do koksowni zamówienia ponad wyznaczony kontyngent, nie były wykonywane, względnie z bardzo znacznym opóźnieniem. Wysyłka koksu często była warunkowana równoczesnym zamówieniem węgla górnośląskiego. Koks zagraniczny (karwiński) był sprowadzany z zagranicy w dostatecznej ilości.

Ceny koksu krajowego i zagranicznego (karwińskiego) za tonę metryczną na początku i w końcu roku 1927:

krajowego	39,80	44,20
zagranicznego	63,00	62,00

Węgiel. Na rynku węglowym nie odczuwał się brak towaru. Zamówienia wykonywane były sprawnie i terminowo. Jedynie w jesieni odczuwał się pewien brak węgla, wywołany wzmożonym eksportem i brakiem wagonów.

Cena węgla górnośląskiego grubego:

na początku roku	zł. 32,60
w końcu roku	zł. 32,60

za tonę metryczną.

Stal. Rynek był zaopatrzony w krajowe stale szlachetne i siemens-martenowskie. W drugiej połowie roku dawał się odczuwać brak wiertel, co wywołało konieczność zastępowania ich zagranicznymi ponad stałą konsumpcję wiertel zagranicznych.

Łom (fragment). Zaopatrzenie w ten surowiec było niedostateczne. Na rynku było go brak.

Ceny fragmentu: na początku roku — zł. 145; w końcu roku — zł. 185 za tonę metryczną.

2. Sprawa kredytu bankowego.

I ta sprawa w roku 1927 doznała polepszenia. Stopa dyskontowa Banku Polskiego, która na początku roku do dnia 10 lutego 1927 r. włącznie wynosiła 9 i pół proc. w stosunku rocznym, zniżając się stopniowo, spadła w maju tego roku do 8 proc. i na tej wysokości pozostała bez zmiany do końca roku. Należy jednak zaznaczyć, że ku końcowi roku nastąpiło pewne zacieśnienie rynku pieniężnego, jak również pogorszyła się wypłacalność klientów.

3. Ochrona celna. Brak waloryzacji cel utrudniał konkurencję z wyrobami zagranicznymi.

4. Sprawa importu maszyn niezbędnych do fabrykacji. Brak traktatu handlowego z Niemcami był przyczyną utrudnień w sprowadzaniu maszyn z tego kraju. Innych trudności w tej sprawie przemysł nie napotykał.

5. Sprawa eksportu wyrobów z podaniem w przybliżeniu ilości eksportu, oraz krajów, do których wyroby były eksportowane. Dane, gromadzone przez Związek od swoich członków, dopiero napływają i są niekompletne. Również statystyka Głównego Urzędu Statystycznego nie zawiera jeszcze zakończonych zestawień na cały rok 1927. Poniżej podajemy dane, dostarczone P. Z. P. M. przez Związek Eksportowy Przemysłu Metalowego Przetwórczego, dotyczące wyrobów, korzystających ze zwrotu cel.

a) Odlewy żelazne:

do Chin . . .	11 746 kg.	do Litwy . . .	444 735 kg.
„ Czechosłowacji . . .	30 192 „	„ Łotwa . . .	1 305 721 „
„ Danji . . .	2 052 527 „	„ Niemiec . . .	378 023 „
„ Egiptu . . .	884 „	„ Norwegii . . .	122 799 „
„ Estonji . . .	99 329 „	„ Palestyny . . .	1 769 „
„ Finlandji . . .	743 783 „	„ Rumunii . . .	3 272 822 „
„ Jugosławji . . .	27 123 „	„ Szwecji . . .	1 254 317 „
		„ Turcji . . .	33 918 „

Ogółem wywieziono 9 778 778 kg.

b) Maszyny i narzędzia rolnicze:

do Afryki Połudn . . .	3 164 kg	do Litwy . . .	10 550 kg.
„ Brazylji . . .	15 163 „	„ Łotwy . . .	64 444 „
„ Chin . . .	1 100 „	„ Norwegii . . .	6 989 „
„ Danji . . .	193 „	„ Rosji . . .	1 500 193 „
„ Estonji . . .	35 180 „	„ Rumunii . . .	57 209 „
„ Finlandji . . .	7 891 „	„ Syrii . . .	185 „
		„ Turcji . . .	138 945 „

Ogółem wywieziono 1 841 287 kg.

c) Blacha pokryta cynkiem:

do Austrii . . .	894 766 „	„ Jugosławji . . .	1 635 872 kg.
„ Bułgarji . . .	264 150 „	„ Litwy . . .	10 209 „
„ Czechosłowacji . . .	76 743 „	„ Łotwy . . .	15 679 „
„ Estonji . . .	28 784 „	„ Norwegii . . .	45 132 „
„ Finlandji . . .	14 985 „	„ Rumunii . . .	251 435 „
„ Grecji . . .	29 255 „	„ Szwecji . . .	490 600 „
		„ Węgier . . .	154 808 „

Ogółem wywieziono 4 408 569 kg.

d) Gwoździe:

do Litwy . . .	14 594 kg.
„ Rumunii . . .	11 128 „
Ogółem wywiez.	25 722 kg

e) Drut:

do Bułgarji . . .	286 885 kg.
„ Czechosłow.	65 489 „
„ Rumunii . . .	1 602 „
Ogółem wywiez.	355 674 kg.

f) Śruby:

do Bułgarji . . .	639 kg.
„ Łotwy . . .	524 „
Ogółem wywiez.	1 163 kg.

g) Hacele:

do Jugosławji . . .	280 kg.
„ Litwy . . .	11 605 „
„ Rumunii . . .	1 602 „
Ogółem wywiez.	13 487 kg.

h) Wyroby żelazne różne:

do Jugosławji . . .	44 561 kg.
„ Rumunii . . .	40 370 „
Ogółem wywiez.	84 931 kg.

i) Wiadra ocynkowane:

do Litwy . . .	10 023 kg.
„ Łotwy . . .	36 210 „
Ogółem wywiez.	46 233 „

6. Przybliżona wydajność pracy w porównaniu do przedwojennej.

Wydajność pracy wzmagą się stopniowo, ale w liczbach porównawczych nie może być jeszcze określona, gdyż sprawozdania poszczególnych fabryk jeszcze napływają.

7. Czy trudno o fachowych robotników.

Tak, w szczególności brak jest formierzy.

8. Charakter płacy (dzienny, akordowy, premijowy).

Wszystkie trzy systemy są w użyciu w przemyśle metalowym.

9. Czy wynik pracy, osiągnięty w przemyśle metalowym w r. 1927, był lepszy niż w roku ubiegłym.

Fabryki miały znacznie lepsze zatrudnienie w r. 1927 w porównaniu z rokiem poprzednim. Rezultaty finansowe nie są jeszcze zadowalające i przed zamknięciem bilansów nie mogą być określone liczbowo.

10. Postulaty przemysłu.

Najogólniejsze postulaty przemysłu są następujące:

1. Ułatwienia w otrzymywaniu taniego kredytu krótko-terminowego.

2. Znaczne obniżenie stopy procentowej kredytu długoterminowego (na inwestycje).

3. Wzmocnienie siły nabywczej ludności drogą zezwolenia jej na usilną pracę, niekrępowaną ograniczeniem czasu i innymi przepisami, które hamują wydajność pracy.

4. Należyta ochrona celna rynku wewnętrznego.

5. Zniesienie lub przynajmniej obniżenie do 0,5 proc. podatku obrotowego z zastosowaniem tej stopy do wszystkich transakcji, bez różniczkowania jej.

6. Reforma podatku dochodowego w kierunku stosowania progresji w zależności od stopnia dochodowości (rentowności) przedsiębiorstw, oraz w kierunku obniżenia wykładnika progresji.

7. Zmniejszenie wysokości składek na cele socjalne, w szczególności obniżenie składek do Kas Chorych.

8. Obniżenie stopy procentowej kar za opóźnienia wpłat na Fundusz Bezrobocia (obecnie 5 proc. miesięcznie *).

9. Takież obniżenie kar za niedotrzymanie terminu dostaw instytucjom rządowym do wysokości najwyżej dwukrotnej stopy dyskontowej Banku Polskiego (w stosunku rocznym).

10. Regularne — w znaczeniu ciągłości — udzielanie zamówień rządowych i samorządowych, dające możliwość fabrykom pracowania bez przerw i bez potrzeby zwalniania pracowników.

11. Rozszerzenie zasady zwrotu cel na wszystkie wyroby gotowe, eksportowane z Polski.

12. Nawązanie stosunków bankowych z krajami, do których przemysł polski eksportuje swoje wyroby, w tym celu, ażeby eksporter polski mógł swój weksel, ciągniony na odbiorcę zagranicznego, dyskontować w banku krajowym.

13. Gwarancja kredytu eksportowego.

14. Zniesienie ograniczeń paszportowych dla wszystkich kupców i przemysłowców, ich pełnomocników i agentów.

15. Stałość i równowaga polityki gospodarczej rządu. Zaniechanie systemu zakazów wywozu i przywozu, nakładania cel wywozowych od wypadku do wypadku, wyznaczania kontyngentów itp., natomiast, jak powiedziano w p. 4, dostatecznie wysoka i trwała ochrona celna.

*) Obniżenie do 2 proc. już nastąpiło.

Poważna reorganizacja przemysłu górnośląskiego.

ZAKŁADY HR. BALLESTREMA OTRZYMUJĄ WIĘKSZOŚĆ UDZIAŁÓW W OBERBEDARFIE... — PRZEDMIOTEM TRANSAKCYJ ZAMIENNYCH SĄ RÓWNIEŻ AKCJE I UDZIAŁY ZAGRANICZNE. Z NOWYCH KAPITAŁÓW PRZEPROWADZA SIĘ NOWE, BARDZO POWAŻNE INWESTYCJE.

W dziedzinie ustalania tytułów własności olbrzymich zakładów przemysłowych na G. Śląsku miały miejsce w tych czasach bardzo poważne transakcje zamienne i wymienne, gdzie w grę wchodziły także i walory zagraniczne...

Rzeczą kontroli naszych władz ministerjalnych będzie skonstatować, czy wszystkie te transakcje zgodne są z naszym ustawodawstwem cywilnym i handlowym.

Oto, jak donosi „Ajencja Wschodnia“, skąd wiadomości te czerpiemy, w związku z utworzeniem nowego górnośląskiego koncernu górniczo-hutniczego nastąpiła już podobno zamiana udziałów między Oberbedarfem a zakładami hrabiego Ballestrema, przez którą to zamianę Ballestrem, jak wiadomo, uzyskać ma większość w Oberbedarfie.

Mianowicie Ballestrem ma oddać 105 udziałów kopalni Castellengo-Abwehr Oberbedarfowi, (który wobec tego posiadać będzie tych udziałów łącznie $250\frac{1}{3}$) — w zamian za 4 miliony marek t. zw. „Verwertungsaktien“ Oberbedarfu oraz 2,88 milj. marek (z ogólnej ilości 4 milj. mk.) akcji „Vereinigte Holzindustrie A. G. we Wrocławiu“, przyczem udziały Castellengo uznano wartością 7 350 000 mk. (po 70 000 mk. za sztukę).

Prawdopodobnie w związku z tą transakcją stoi również postawiony przed kilku dniami wniosek o dopuszczenie na giełdę berlińską nowych akcji Oberbedarfu na kwotę 7.3 milj. mk., przyczem 2.82 milj. mk. stanowią nadwyżkę, potrzebną przy fuzji z Donnersmarckiem. Tak zwana Verwertungsaktien, wartości 4 milj. mk., oraz reszta w wysokości 6.48 milj. mk. mają służyć na zaokrąglenie dopuszczalnego kapitału do sumy 20 milj. mk., a tymczasem nadal pozostać w posiadaniu tegoż towarzystwa.

Prócz tego pozostają zatem jeszcze dalsze 7.70 milj. mk. nisko aktywowanych „Verwertungsaktien“, z czego zarezerwowany jest 1 milj. mk. na opcję z kredytu, który Huta Pokoju otrzyma od jednego z zagranicznych banków. Opcja ta ważna jest do 1929 r. i może być użytkowana do 160%, t. j. znacznie wyżej ponad obecnie obowiązujący kurs.

Nowy projekt Oberbedarfu ma na celu stworzenie nadwyżki debitorów nad kredytarami w wysokości 8 milj. mk. oraz objęcie akcji złotych Huty Pokoju w wysokości 20 milj. mk., t. j. tylko jedną pozycją orientacyjną, gdy — jak wiadomo, także pretensje Huty Pokoju w obecnej wartości 8 milionów mk. mają być bardzo nisko aktywowane.

Gdy przez przeciąg kilku lat prace inwestycyjne wszędzie na Górnym Śląsku, jak również w Hucie Bismarcka, były całkowicie unieruchomione, zauważyć można obecnie ruchliwą działalność w kierunku

rozszerzenia zakładów. I tak buduje się nową koksownię i kończy się prace przy ulepszaniu wielkich pieców.

Również zakład walcowania blach cienkich jest przebudowywany, jednakże bez zastoju w produkcji. Nowy stutonowy piec martynowski będzie z końcem maja oddany do użytku, przez co zmniejszone zostanie zapotrzebowanie złomu. Wreszcie buduje się wielką rurownię, która ze stanowiska technicznego przedstawia największą zdobycz, jaka wogóle w tym kierunku dotychczas była zanotowana.

W nowej rurowni będą walcowane rury bez szwu w wielkości, w jakie dotychczas jeszcze nie były wyrabiane, mianowicie do 1 500 mm. Głównym produktem zbytu Huty Bismarcka będą w dalszym ciągu rury, żelazo walcowane i bednarka, blachy cienkie i grube oraz półwyroby. Ważny produkt Huty Bismarcka stanowi w dalszym ciągu stal konstrukcyjna dla samochodów i wszelkiego rodzaju stal szlachetna.

Transakcje w żelazie taśmowym i blachach cienkich są dotychczas stosunkowo korzystne, gdyż przeprowadzone przez Syndykat Hut. Zbyt stali narzędziowej jest ze względu na panujące w tej dziedzinie stosunki międzynarodowe poniekąd utrudniony.

W kraju zapotrzebowanie jest względnie małe, poza Małopolską pobiera z przyzwyczajenia jeszcze towar z Czechosłowacji. Ilość zatrudnionych obecnie robotników i urzędników wynosi około 7 000.

W Hucie Pokoju uruchomiony został w ostatnich dniach ubiegłego miesiąca stutonowy piec Siemens — Martinowski, który umożliwi hucie znaczne zwiększenie produkcji stali surowej. Huta Pokoju, która do chwili unieruchomienia tomasowni, w początkach roku 1924, wykazywała największą produkcję stali surowej na Górnym Śląsku, musiała się przez kilka ubiegłych lat zadawałniać znacznie zmniejszoną produkcją, która nie stała w żadnym stosunku do posiadanych urządzeń walcowniczych i wskutek tego huta ciągle odczuwać brak stali surowej.

Przez budowę uruchomionego obecnie pieca stutonowego oraz dzięki szeregowi równocześnie przeprowadzonych udoskonaleń techniczno-organizacyjnych, brak ten zostaje usunięty. Temsamem zakończony został pierwszy etap wielkiego programu inwestycyjnego Huty Pokoju, zmierzającego do jaknajdalej idącej racjonalizacji we wszystkich działach jej produkcji.

Mimo to Huta Pokoju nie zamierza wystąpić w pertraktacjach o przedłużenie umów syndykalnych z pretensjami o podwyższenie kwot dotychczasowych.

Ta ostatnia potulność jest dość zastanawiająca...

Syty pretensji nie ma...

Zadanie kupca nie kończy się na tem, że sprzeda taki lub inny gatunek towaru, albo mniejsze lub większe ilości tegoż — ale

**właściwa tajemnica powodzenia w handlu
spoczywa na pozyskaniu stałego klienta!**

Przemysł górnośląski

nie może się już skarżyć na brak płynnych środków obrotowych.

Bank Gospodarstwa Krajowego finansuje go obecnie wcale wydatnie.

MÓWI O TEM JASNO GENERAL GÓRECKI, PREZES B. G. KR., W SWYCH WYNURZENIACH DO PRASY FACHOWEJ... WARTOŚCI NASZYCH DOMÓW, GRUNTÓW I MASZYN WYPŁYWAJĄ W FORMIE OBLIGACYJ ZAGRANICĘ... KORZYSTAĆ Z TEGO ŹRÓDŁA MOGĄ PRZEDSIĘBIORSTWA, PRZEDSTAWIAJĄCE WARTOŚĆ OD 100.000 ZŁOTYCH POCZYNAJĄC...

Obecny prezes B. G. Kr. p. generał Roman Górecki bawił niedawno w Katowicach.

Wchodził tam w kontakt z przedstawicielami kół gospodarczo-wytwórczych i handlowych województwa górnośląskiego.

Przy tej sposobności na temat, tego, co B. G. Kr. robi dla G. Śląska, udzielił on współpracownikowi „Ajencji Wschodniej” następującego wywiadu:

„Po zapoznaniu się z agendami — są słowa p. generała — i tokiem spraw instytucji centralnej Banku Gospodarstwa Krajowego, należało zapoznać się również z działalnością poszczególnych Oddziałów Banku w pierwszym rzędzie Oddziału Śląskiego, jako pracującego w największym ośrodku przemysłowym w naszym kraju.

Następnie przyjdzie kolej na Łódź, Lwów i inne Oddziały.

Prócz zapoznania się z funkcjonowaniem Oddziału tutejszego, idzie mi także o nawiązanie bezpośredniego kontaktu z życiem gospodarczym Śląska, przy czem chcę praktycznie stwierdzić na miejscu, o ile zamierzenia Banku znajdują oddźwięk w tutejszych sferach handlowych i przemysłowych.

Zamierzenia te idą w kilku kierunkach stosownie do działów życia gospodarczego na Śląsku. O ile chodzi o długoterminowe kredyty dla wielkiego przemysłu, to Bank Gospodarstwa Krajowego uruchomił w ciągu ostatniego półroczu specjalną formę tych kredytów pod postacią 7½-procentowych obligacji bankowych przy terminie amortyzacyjnym od 5 do 13 i pół lat. Równowartość tych obligacji Bank wypłaca kredytobiorcom w gotówce, sam zaś plasuje je zagranicą.

Kredyty takie Bank udziela w wysokości 50% wartości gruntów, 40% wartości budynków i 33% wartości maszyn.

W ostatnim czasie, chcąc udostępnić tego rodzaju kredyty również średnim przedsiębiorstwom przemysłowym, Bank obniżył najniższą granicę wartości szacunkowej przedsiębiorstw, która pierwotnie wynosiła pół miliona złotych, do stu tysięcy zł.

Liczba zgłoszeń, które w sprawie tych kredytów napłynęły do Banku, stwierdza, że wśród petentów znajduje się cały szereg zdrowych przedsiębiorstw przemysłowych, potrzebujących kapitału inwestycyjnego na dogodnych warunkach, który się w krótkim czasie zamortyzuje.

Wysokości globalnej, do której Bank może dysponować temi kredytami, nie da się narazie oznaczyć, duże jednak zainteresowanie zagranicą obligacjami Banku pozwala przypuszczać, że istnieją w tym kierunku duże możliwości.

Co się tyczy w szczególności ciężkiego przemysłu metalowego, to, dla umożliwienia mu konkurencji z takimże przemysłem zagranicznym, który otrzymuje kredyt towarowy w formie dostawy maszyn i instalacji

z terminem spłaty 2 do 3 lat — Bank Gospodarstwa Krajowego uruchomi również i ten rodzaj kredytu, udzielając wspomnianej kategorii przemysłu kredytu dyskontowego na przeciąg 2 i pół lat dla sfinansowania dostaw dla przemysłu, który pragnie zmodernizować swe urządzenia. O ile idzie o Górny Śląsk, to ta forma kredytu dostępna jest również i przemysłowi górniczemu, który przecież, poza kilku przedsiębiorstwami posiada również działy metalowo-hutnicze.

Ważną gałęzią działalności Banku Gospodarstwa Krajowego jest popieranie w drodze kredytów ruchu budowlanego, co dla Śląska, gdzie ruch ten — jak stwierdziłem z zadowoleniem — jest bardzo ożywiony, ma szczególnie ważne znaczenie. Dla remontu domów, Bank udziela drobnych pożyczek za pośrednictwem Miejskich Kas Oszczędności, a nadto daje kredyty budowlane z własnych funduszy do wysokości 1 000 000 zł.

W dziale kredytów kupieckich Bank Gospodarstwa Krajowego wydatnie zasila w środki obrotowe Kasy Oszczędności, skierowując ich akcję kredytową na udzielanie kredytów średniemu i drobnemu kupiectwu oraz rzemiosłu i małemu przemysłowi. Kredyty te udzielane są przez Kasy w formie pożyczek wekslowych, gwarantowanych wzajemnymi podpisami kredytobiorców. Zaznaczyć należy, że kredyty rzemieślnicze, które na całym obszarze państwa oprocentowane są po 9 od sta, dla Górnego Śląska specjalnie oprocentowane są po 6 od sta.

Wogóle Bank Gospodarstwa Krajowego zdaje sobie w całej pełni sprawę z trudności finansowych i kredytowych Górnego Śląska, posiadającego ogromny przemysł, który wymaga ciągłych inwestycji, a łącznie z przemysłem silnie również rozwinięty handel oraz rzemiosło, które to działy potrzebują także wybitnej pomocy kredytowej.

To też Bank zwraca baczną uwagę na tę dzielnicę kraju, pragnąc o ile możliwości ułatwić jej stosunki pieniężne i przyczynić się do zdrowego, normalnego funkcjonowania życia gospodarczego na Śląsku.

Tyle p. prezes-generał o pomocy finansowej dla G. Śląska...

Trzeba przyznać, iż B. G. Kr. robi dla tej dzielnicy wcale wiele...

Przy tej okazji jednak chciałoby się zapytać:

— Kiedyż owa „manna niebieska” spłynie w podobnie zasobnej ilości również i na inne środowiska gospodarcze Polski?..

Pan generał, „walutorozdawca” zapowiada niedwuznacznie i po żołniersku stanowczo, iż nastąpi to już niebawem...

Kiedyż będzie nam dane zaznaczyć, iż... dotrzymał słowa...

Vis.

O mniej różowych stronach obecnej mody na kartele.

*DOTĄD PRZEWAŻNIE KARTELE DAŁY REZULTATY KORZYSTNE JEDYNIEM DLA FABRYKAN-
TA... ZAZWYCZAJ WYWOŁAŁY ONE ZWYŻKĘ CEN DLA KONSUMENTA... CZY NIE CZAS
BYŁOBY MODĘ TĘ TRAKTOWAĆ WIĘCEJ KRYTYCZNIE?...*

Gloryfikacja karteli jest obecnie w modzie.

Kartele istniały już z końcem ubiegłego wieku w Stanach Zjednoczonych i wywołały tam olbrzymi ruch, który nawet przy wyborach Prezydenta odgrywał znaczną rolę.

W Stanach Zjednoczonych uważano wówczas kartele jako związki pewnej grupy przemysłowców, których celem był wyzysk konsumentów.

W Niemczech przed wojną i podczas wojny we formie fuzji różne grupy przemysłowe zawiązały się jako biura sprzedaży, przeciw którym stworzono w końcu nawet antykartelowe „Kartellgerichte”, które bacznie śledziły transakcje kartelów.

Od kilku lat na terenie Polski, a szczególnie od chwili wprowadzenia stałego pieniądza, spostrzec można ruch, który obejmuje coraz to inny dział produkcji przemysłu, a celem jest często tylko śrubowanie cen na rynku wewnętrznym.

Hasłem atoli głoszonym przez założycieli jest ni- by konieczność uregulowania produkcji, usuwanie po- średników, zmniejszenie aparatu administracyjnego, zmniejszenie kosztów itd.

Jest też prawdą, że w ostatnich latach sfery rzą- dowe chętnie popierają tworzenie się syndykatów z te- go powodu, że łatwiejszem im jest kontrolowanie obrotów co dla uchwycenia podatku przemysłowego w jego wszystkich fazach, co jest dla fiskusu bardzo korzystnem.

W Sejmie ostatnim cały szereg posłów opierał się ruchowi kartelowemu, wychodząc z założenia, że kar- tele każdą nadarzającą się im sposobność obrócają na wyzysk konsumenta, i dlatego stworzono ustawę o ko- misji ankietowej.

Komisja ankietowa, wyłoniona jeszcze w lutym 1926, pracowała intensywnie, celem uzyskania pod- stawowej analizy procesu produkcji i wymiany w kra- ju i zagranicą oraz rentowności przedsiębiorstw prze- myślowych i handlowych, uwzględniając przytem ich technikę gospodarczą.

Komisja ta dawno ukończyła swe prace, — do tej chwili jednak nie posiadamy faktycznych danych, u- stalonych przez Komisję Ankietową.

Ostatnio jeden z członków Komisji Ankietowej p. A. Zdanowski, który brał udział w tych pracach z ramienia klasowego ruchu zawodowego w organie „Robotniczy Przegląd Gospodarczy Nr. 2” ogłosił kilka uwag, z których wynika:

1. że Komisja Ankietowa zdołała ściśle zapoznać się z sytuacją naszego przemysłu i handlu i wykryć szereg poważnych braków w dziedzinie gospodarczej, technicznej i w kwestji stosunków pracy,

2. Komisja stwierdziła, że w ostatnich dwóch la- tach przemysł polski daje znaczne zyski,

3. w ogromnej ilości wypadków ustalono, że w Polsce niższe są płace robocze i koszty robocizny, niżeli gdziekolwiek na Zachodzie, natomiast bardzo wysokie są koszty administracji,

4. sporo braków wykryła Komisja w dziedzinie warunków pracy pod względem higienicznym, miesz- kaniowym oraz bezpieczeństwa pracy.

Specjalnie zaś p. Zdanowski podkreślił:

— Uderza w wynikach badań bardzo znaczny wzrost liczebny administracji przedsiębiorstw przy o- gromnem zmniejszeniu liczby robotników.

Płace personelu naczelnego przedsiębiorstw w wielu wypadkach przekraczają poziom wynagrodzeń przedwojennych.

Poważnie niedomagania stwierdzono w zakresie urzędzeń technicznych i przygotowania fachowego personelu kierowniczego, co w konsekwencji odbija się na niedostatecznie produkcyjnym użyciu siły ro- boczej.

Nie chcemy przesądzać, jak brzmieć będzie opinia innych członków Komisji Ankietowej, mamy atoli wrażenie, że przemysł nasz miał się usprawniać, zra- cjonalizować, zmodernizować, wysila się jedynie w kierunku tworzenia syndykatów sprzedaży, w wyży- sku rynków wewnętrznych, w śrubowaniu stawek dla ochrony celnej, i że zapomnieli, iż w Niemczech i Cze- chosłowacji również powstają kartele, ale tam zużyły one wiele energii na usprawnienie, a temsamem pota- nienie produkcji.

Jeżeli obecnie Rząd ze względów fiskalnych i in- nych popiera rodzimy przemysł, to konsumcja wsku- tek polityki karteli naszych spada, a żadna statystyka jeszcze nie wykazała, żeby nasze kartele przyczyniły się w ostatnich latach do zwiększonego wywozu, mimo, że rynki wewnętrzne, jak wyżej przytoczyliśmy, dały znaczne zyski.

Widzimy przeto, że kartele w Polsce, mimo, że są popierane przez czynniki rządowe, zawiodły, i że nie może być celem rządu wygrywanie interesów konsu- mentów na rzecz nielicznej grupy producentów.

R. Pł.

Na tegorocznych Targach Międzynarodowych w Poznaniu

wszystkie dziedziny wytwórczości krajowej jak i zagranicznej reprezentowane będą wszechstronnie. Przemysł i handel krajowy w związku z ożywioną konjunkturą na rynku wewnętrznym reprezento- wany będzie specjalnie bogato i w całości.

Wszyscy zatem na Targi Poznańskie!

Z rozważań o nadmiernej gorliwości Urzędu Opłat Stemplowych.

MNIEJ KAR A WIĘCEJ ŻYCZLIWOŚCI OBYWATELSKIEJ DLA PŁATNIKA.

Od pewnego czasu zalewany jest wprost handel i pizemysł nakazami płatniczymi z Urzędów Opłat Stemplowych za „przekroczenia” na tle ostemplowywania różnego rodzaju dokumentów.

Oto pierwszy z brzegu przykład.

Pewna tutejsza poważna instytucja handlowa otrzymała w tych dniach z Urzędu Opłat Stemplowych nakaz płatniczy na zł 12.50, wyznaczony tytułem kary za nieskasowanie znaczka stemplowego na 50 groszy w rachunku datą, przez który jednak przechodziła pieczętka firmowa na papier rachunku.

Proszę sobie wyobrazić tylko zł 12.50 za tak „przeogromne” przewinienie...

Porzućmy jednak sarkazm i wróćmy do rzeczywistej oceny tego faktu.

Otóż płatnik, stosujący się do wydanego rozporządzenia i spłacający podatek stemplowy w wymaganej wysokości, za to, że przeoczył napisanie daty na stemplu (i to na 50-cio groszowym) musi płacić według powyższego obliczenia 2500% kary od wartości obiektu. Przypuśćmy więc, iż wystawca, ostemplowując rachunek znaczkami stemplowymi w wysokości 125 zł, w tym samym wypadku i według tego obliczenia musi zapłacić Skarbowi Państwa zł 3 125 kary.

Co za „ekonomiczne” poglądy i „łagodny” wymiar kary.

Czyż można przypuścić, że poważny wystawca rachunku już raz stemplowanego znaczkiem i pieczętką firmy może i będzie chciał w razie braku daty na znaczku robić różne malwersacje i to znaczkiem pięćdziesięciogroszowym?

Czy kupiec, przyjmujący ten rachunek, pozwoli sobie również na to? Jest to nie do pomyślenia. — Na to potrzeba chorować na manję prześladowczą, ażeby zachowywać aż takie środki ostrożności.

Czy płatnik, dający rzeczywiste dowody uczciwości i lojalności względem Skarbu Państwa, musi być pozbawiony do reszty z tych zasobów, które zdobywa z tak ciężkim trudem i połączonym z tak wielkim ryzykiem?

Czy ten rodzaj „występków” jest w stosunku proporcjonalnym do wyznaczonej kary?

Czy organy kontrolujące muszą do tego stopnia posuwać swoją gorliwość, ażeby specjalnie wyszukiwać powody na tego Boga ducha winnego płatnika, marnując czas na sporządzanie protokołów i stronie przeciwej na pisanie sprzeciwów?

Czy te organy kontrolujące nie mają przed sobą poważniejszych i faktycznie wartych zachodów zadań?

Tych pytań bez odpowiedzi przychodzi tysiące na myśl.

Dlaczego to się wszystko robi?...

Jakie osiąga korzyści z tego Państwo?

Czy tylko takie, ażeby zdobyć za wszelką cenę w postaci kar ten fundusz z krzywdą uczciwego płatnika?

Nie, jestem przekonany, że Państwo tego nie chce, a jako dowód podaję okólnik Pana Ministra Spraw Wewnętrznych, ogłoszony w „Monitorze Polskim” Nr. 75, z dnia 30. III. 1928 r. w sprawie podniesienia sanitarnego stanu miast i osiedli. A choć on nie dotyczy w tym wypadku poruszanej przeze mnie

sprawy, jednak jest on oczywistym dowodem, że najwyżsi przedstawiciele władzy państwowej wiedzą i czują, że nie w jednym wypadku dzieje się krzywda obywatelom.

Okólnik ten brzmi, jak następuje:

„Przy tej sposobności jeszcze raz ostrzegam przed nadużyciami i nieżyciowem wykonywaniem moich zarządzeń jak np. wymaganie śmietników po wsiach, cementowych dołów kloacznych, żądanie natychmiastowego wywożenia nawozu na pole i t. p. Tego rodzaju nonsensy, jako prowadzące jedynie do chaosu i niezadowolenia ludności, uważać będę jako dowody niezdatności odnośnych urzędników do służby państwowej, wskutek czego zostaną oni niezwłocznie zwolnieni.

Ostrzegam również przed bezdusznym i szablonowym stosowaniem kar administracyjnych. W ręku administracji znajduje się bowiem szereg innych środków, które winny być użyte, w celu nakłonienia ludności do zastosowania się do wymagań sanitarnych i estetycznych. Za najgorliwszych i najsprawiedliwszych będę uważał nie tych starostów, lekarzy powiatowych, powiatowych komendantów policji państw., wójtów i komendantów posterunków, którzy nałożyli, względnie spowodowali nałożenie największej ilości kar, ale tych, którzy doprowadzili do uporządkowania osiedli, bez zastosowania kar, względnie przy najmniejszej ich ilości”.

Co spowodowało Pana Ministra Spraw Wewnętrznych do ogłoszenia tego okólnika?

Otóż wyraziciel władzy danego resortu przekonał się niejednokrotnie, że zbytek gorliwości podwładnych stwarza nonsensy życiowe, krzywdzi obywateli, wsadza w dusze tychże nieufność do Państwa i doprowadza do śmieszności, a przez to wszystko Państwo nic moralnie nie zyskuje, lecz traci.

Zbytkiem gorliwości, to robienie na gwałt, za wszelką cenę, dochodów, jak dany Urząd sprawnie funkcjonuje, a ma tak dużo roboty i, że wszelkie redukcje personelu nie są do pomyślenia.

Fabrykuje się tutaj pracę, zapisuje się góry i jeszcze raz góry papierów różnego rodzaju i wysyła się to wszystko płatnikom, by pokazać, że ręka karząca wisi — do ukarania.

Niech zresztą mają satysfakcję takiej „pracy”, niech społeczeństwo zato płaci (bo musi płacić), ale niech nie zabierają tak drogiego czasu innym, ciężko pracującym, którzy czas swój cenią na równi ze złotem.

Płatnik, spełniający względem Państwa obowiązki, nie powinien być uważany za człowieka wyjątego z pod praw, powinien on być raczej ochraniaany, a nawet faworyzowany jako przedstawiciel ładu i porządku.

Ci wszyscy, którzy bezpośrednio dla Państwa pracują, nie mają prawa takim płatnikom ciskać kłód pod nogi, ażeby ich raz na zawsze położyć, należy im raczej ułatwiać spełnianie nałożonych na nich obowiązków. Wówczas płatnicy ci przekonani będą, że spełniając obowiązki swe w tak ciężkich obecnie warunkach, mogą spodziewać się każdej chwili ochrony swego dobra ze strony opiekującego się nimi rządu.

Kiedyż do tego dojdzie?...

Jan Urbanowicz.

MIEDZYNARODOWE TARGI w POZNANIU

OD 29.IV. DO 6.V.28R.

5774

Armature

do pary, wody, gazu i t. d.

rury: kotłowe, gazowe i łączniki do nich,

płyty uszczelniające: Klingerit, Moorit gumowe z przekładkami, azbest, tekturę techn. i t. d.,

szczeliwa: do kotłów, maszyn parowych i pomp,

węże gumowe i metalowe do pary, wody i t. d.,

smarownice, iniektory Restarting,

odwadniacze, pompy skrzydłowe: podwójnego i poczwórnego działania oraz wszelkie inne,

pasy transmisyjne: skórzane, balata i z sierści wielbłądziej,

narzędzia, tygle, morgana, żarówki, poleca ze składu

5757

ADOLF RICHTER

Biura Techniczne:

WARSZAWA, RYMARSKA 10 — Telefon 10-81 i 86-80.
ŁÓDŹ, PRZEJAZD 20, — „ 3-80.

POLSKIE FABRYKI MASZYN I WAGONÓW

L. ZIELENIEWSKI w Krakowie, Lwowie i Sanoku Sp. Akc.

Rok założenia 1804 • FABRYKA KRAKOWSKA • Pracowników 3000

Przedstawiciel: Inż. Paweł Łoziński, Poznań, Plac Działowy 6 Telef. 25-51

1. BUDOWA KOMPLETNYCH URZĄDZEŃ DLA ZAKŁADÓW PRZEMYSŁOWYCH:

Rzeźnie dla miast od 3 000 mieszk. wzwyż.
Chłodnie do 500 000 kalorii na godz.
Zakłady Fabrykacji Sztucznego Lodu.
Stacje Wodne.
Gazownie dla gazu węglowego, generatorowego, olejowego i wodnego.
Rafinerie nafty. Benzolownie. Gazoliniarnie. Parafiniarnie. Cegielnie i t. p.

2. BUDOWA MASZYN:

Maszyny parowe.
Maszyny wiertnicze i haspłowe, elektryczne i parowe.
Kompresory i pompy pneumatyczne „Smok”.
Pompy tłokowe i odśrodkowe.
Walce drogowe, konne, parowe i motorowe.
Karczowniki.

3. MOTORY ROPNE:

Motory Diesla syst. „Graz”.
Motory ropne z głow. żar. syst. „Lech”.

5754

4. KOTLARNIA:

Kotły parowe wszelkich syst. (w szczególności syst. Babcock i Wilcox).
Kotły lokomobilowe dla celów wiertniczych.
Przegrzewacze pary. Ekonomizery. Podgrzewacze.
Rusztz łańcuchowe z podwiewem.
Zbiorniki.
Aparaty oczyszczające wodę.
Wentylatory dla sztucznego ciągu.
Wszelkie roboty kotlarskie i blaszane.

5. ODLEWNIA ŻELAZA I METALI:

Wszelkie odlewy w większych ilościach do 15 ton w jednym kawałku.

6. BUDOWA MOSTÓW I KONSTRUKCYJ ŻELAZNYCH:

Mosty kolej. i drogowe wszelk. syst.
Konstrukcje dachowe. Słupy. Budynki przemysł.
Hale targowe. Wieże szybowe. Schody żelazne.
Urządzenia transportowe. Windy. Żorawie ręczne i elektryczne. Kolejki linowe.
Pogłębiarki łyżkowe, chwytaczowe i czerpakowe.

Międzynarodowy Kartel Stalowy

po 18 miesiącach istnienia poważnie zachwiany...

**PADŁ ON OFIARĄ WŁASNEJ CHCIWOŚCI I ZAWIŚCI KONKURENCYJNEJ PRZECIW POLSCE...
STANOWISKO POLSKI W TEJ SPRAWIE JEST SŁUSZNE I NADA! PODTRZYMANE BYĆ MUSI.
PRZYZNAJĄC NAM KONTYNGENT 350 000 TON ROCZNIE, NIEMCY MOGLIBY JESZCZE NA-
PRAWIĆ ZACHWIANĄ SYTUACJĘ...**

Wyrażona przez nas w swoim czasie w „Rynku Metalowym i Maszynowym” nadzieja, iż Niemcy w zamian za zawistne przeciw Polsce swe stanowisko w sprawie dopuszczenia nas do międzynarodowego kartelu stalowego srogą i to już niebawem poniosą karę — spełniły się w całej pełni.

Stworzone przez nich w Brukseli w dniu 31 grudnia 1926 dzieło trzeszczy dziś u samych posad i grozi nie na żarty runięciem...

Nam nie chcieli przyznać 350 000 ton eksportu naszego żelaza na ich rynek — a sami teraz w łapę dmuchają...

Oto „Kurjerowi Poznańskiemu” donosi zawsze dobrze poinformowany w tych sprawach jego korespondent berliński, iż... „nadzieje Niemców, jako utworzenie i działanie kartelu stalowego będzie rewizją gospodarczej części Traktatu Wersalskiego, spełzają na niczem. Ciężkie przemysły poszczególnych państw europejskich nie widzą dalszej potrzeby podporządkowywania się interesom polityki niemieckiej i wycofują się stopniowo z kartelu”.

Do zachodnio-europejskiego kartelu stalowego należały zrazu przemysły stalowe Francji, Niemiec, Belgii i Luksemburga. Po roku wciągnięto do organizacji przemysły Czechosłowacji, Austrii i Węgier. Ciężki przemysł Polski opierał się zalotom kartelu do ostatniej chwili i dobrze na tem wyszedł. Czechosłowackie zakłady Skody i austriacka huta „Poldi” wystąpiły ze środkowo-europejskiego kartelu żelaznego, co oznacza bezpośrednio wystąpienie z kartelu międzynarodowego.

Ciężkie przemysły francuski i belgijski produkujący taniej od przemysłu niemieckiego, widzą, że przez umowę brukselską zamknęły sobie dostęp do rynku środkowo-europejskiego, eksploatowanego bezwzględnie przez przemysł niemiecki. Odwrotnie zaś przemysł niemiecki, który swoją zgodą na bardzo niską kwotę, umożliwił dojście do skutku kartelu, traci przez uiszczanie kar konwencyjnych za nadprodukcję (rocznie przeszło 3 milj. dolarów) i przez niemożność ubicia konkurencji przemysłu polskiego.

Z tych względów wszyscy partnerzy kartelu, nie wyłączając Niemiec, myślą o rozwiązaniu umowy. Sztuczny twór rozpada się na części składowe. Europejski kartel stalowy przestanie niebawem istnieć. Pozostaną jedynie konwencje i kartelety pomiędzy poszczególnymi krajami, zawierane od „wypadku do wypadku”.

Z krótkiej historii kartelu stalowego ciekawą są ostatnie szczegóły, dotyczące pertraktacji z przemysłem polskim. Na konferencji w Paryżu w marcu r. b. dążono przede wszystkim do ograniczenia polskiego eksportu.

Polska żądała rocznego kontyngentu w sumie 350 tys. ton, kartel zgadzał się na 300 tys. ton i domagał się, żeby równoległe z powiększaniem się zbytu wewnątrz kraju zmniejszał się automatycznie kontyngent eksportowy. Za każde dalsze spotrzebowanie w kraju 1000 ton stali, eksport polski miał się zmniej-

szyc o tę samą ilość. Później godzono się na połowę (za 1000 ton — 500 ton), wreszcie na jedną trzecią.

Delegaci polscy oświadczyli: — i słusznie — że Polska musi obstawać przy niezmiennym kontyngencie eksportowym 350 000 ton rocznie (1 proc. produkcji przemysłów, złączonych w truście), przyczem przemysł polski rezygnował w przewidzianej w statutach kartelu bonifikacji w sumie 2 dolarów za każdą tonę niedoprodukowaną do przyznanego kontyngentu.

Porozumienie w tych sprawach można było osiągnąć, gdyby przemysł niemiecki nie żądał od polskiego szeregu zobowiązań w sprawie eksportu do Niemiec żelaza polskiego w razie dojścia do skutku traktatu handlowego. Polska miała się dalej zgodzić na wstąpienie do kontrolowanego przez Niemcy kartelu szynowego i przyjąć minimalne kwoty eksportowe, nie odpowiadające w żadnej mierze możliwościom produkcyjnym polskich hut. Podobnych zobowiązań kartel wymagał jeszcze w sprawie eksportu rur na rynki rumuńskie i bałkańskie.

Jeżeli uwzględni się, że kartel nie posiadał wspólnych organizacji zbytu i nie wywierał decydującej roli na kształtowanie się cen światowych, wobec nie należenia do niego tak potężnych producentów, jak Anglja i St. Zjedn., to wówczas jasnem staje się, że kolektywna akcja kartelu nie jest niebezpieczna dla polskiego przemysłu żelaznego. Nadto walka konkurencyjna, którąby mogły prowadzić poszczególne przemysły hutnicze europejskie, o tyle jest utrudniona, że szereg członków kartelu, jak przedewszystkiem środkowo-europejski przemysł hutniczy, t. j. przemysł Czechosłowacji, Węgier, Austrii, zawarły z polskim przemysłem hutniczym umowę w sprawie wzajemnej ochrony terytorjalnej.

Niemniej pragniemy przystąpienia do międzynarodowego kartelu stalowego i to we własnym dobrze zrozumianym interesie. Korzyści, jakie polski przemysł hutniczy odnieść może po przystąpieniu do kartelu stalowego, uwydatniłyby się przede wszystkim w dziedzinie eksportu. Niewątpliwie bowiem kartel wpływa poważnie na kształtowanie się cen na rynkach europejskich. Polska po przystąpieniu uzyskałaby zapewne własną strefę zbytu — co stanowiłoby ustabilizowanie cen eksportowych. Ułatwione byłoby wówczas układy z poszczególnymi członkami kartelu, które rentowność polskiego eksportu mogłyby powiększyć.

To też widoki na dojście do porozumienia z kartelem zwiększają się — a to dzięki wewnętrznemu przekształceniu się w łonie kartelu, który tracąc charakter czysto produkcyjny — zwolna przekształca się na kartel eksportowy. Jak zaś wiadomo, dotychczas główny punkt sporny, o który rozbiły się próby przystąpienia polskiego przemysłu hutniczego do kartelu stalowego, stanowiło junctim wysuwane przez kartel pomiędzy zbytem na rynkach wewnętrznych, a kwotą eksportową, przyczem kontyngent eksportowy przyznany przez kartel, miałby ulegać każdora-

Żelazo

handlowe i budowlane

Blachy

czarne, pocynkowane, cynkowe, cynowane, mosiężne i miedziane

Gwoździe

kwadratowe, okrągłe, fasonowe i skobelki

Druty

okrągłe, kolczaste, pocynkowane itd.

Części płużne

lemiesze, odkładnice, plozy

Odlewy żeliwne

handlowe i maszynowe

Urządzenia łazienkowe

częściowe i kompletne, zwykłe i luksusowe

Rury

kuto-żelazne i żeliwne, mosiężne i miedziane

Materiały wiertnicze

rury, liny, żerdzie, łańcuchy itd.

Szyny

normalne, wąskotorowe i akcesoria

Wyroby kute

podkowy, kilofy, siekiery, motyczki itd.

Odlewy stalowe

z pieca elektrycznego

Armatury i łączniki

dla wszelkich przewodów

dostarcza po oryginalnych cenach fabrycznych względnie syndykatowych, wprost z reprezentowanych hut lub z własnych składów

Towarzystwo Kontynentalne dla handlu żelazem

Kern i Spółka

w Krakowie

ulica Andrzeja Potockiego 8.

Telefon nr. 181 i 4147

ODDZIAŁY:

WARSZAWA

ulica Marszałkowska 147. Telefon nr. 10-14 i 91-98

POZNAŃ

ulica Piekary 16-17. Telefon nr. 29-18

LWÓW

ulica Kopernika nr. 18. Telefon 253.

BORYSŁAW

ulica Drohobycka. Telefon nr. 260

TRZEBINIA

ulica Chrzanowska. Telefon nr. 39

zowo redukcji w miarę wzrostu zbytu na rynku wewnętrznym.

Jak wiadomo, wodzami opozycji przeciwko Polsce są Niemcy, którzy sprzeciwiają się udzieleniu Polsce żadanego przez nią kontyngentu wywozowego do Niemiec w wysokości 245 tysięcy ton, poza kartelową kwotą eksportową 350 tysięcy ton. Nie poruszając już w tem miejscu znanych momentów, przemawiających przeciw stanowisku Niemiec w imię słuszności i sprawiedliwości gospodarczej — należy jedynie stwierdzić, że nie wydaje się, by oporne stanowisko Niemiec nie miało stopniowo ulec modyfikacji. Przedewszystkiem w razie, gdyby struktura kartelu uległa zmianie w kierunku istniejących obecnie tendencji rozwojowych, a więc ułatwienia ekspansji eksportowej — Niemcy mogłyby łatwo odbić sobie ewentualne niepomysłne następstwa przywozu polskiego żelaza na rynkach eksportowych. Równocześnie zaś, o ileby Niemcy zajmowali w dalszym ciągu zdecydowanie oporne stanowisko w sprawie przyznania Polsce żadanego przez nią kontyngentu na wywóz żelaza do Rzeszy, to wówczas Polska żądać będzie musiała od kartelu tem większego kontyngentu dla wywozu na inne rynki, przez co stanie się czynnikiem pogarszającym opłacalność wywozu niemieckiego na skutek walki konkurencyjnej.

Zarzut, jakoby dezyderaty polskiego hutnictwa były zbyt wygórowane, a to ze względu na to, że w razie ich uwzględnienia Polska łącznie dysponowałaby kontyngentem eksportowym w wysokości 545 tysięcy ton, t. j. stanowiącym blisko 50 proc. jej całkowitej produkcji — są o tyle niesłuszne, że wobec spodziewanego w niedługim czasie wzrostu tej produkcji, który podyktowany jest najżywotniejszymi potrzebami gospodarczymi w kraju — żądana kwota eksportowa stanowić będzie co najwyżej 30 proc. ogólnej produkcji polskiej przy wykorzystaniu zdolności wy-

twórczej swoich urządzeń hutniczych. Polski przemysł hutniczy opiera swój rozwój w pierwszym rzędzie o zbyt na rynkach wewnętrznych, a akcję eksportową traktuje jedynie jako akcję pomocniczą.

Ogółem, jako nasz przeciwnik, organizacja brukselska, w której Niemcy przeciw nam przewodzą, nie jest bynajmniej tak groźną, jak to ich prasa niemiecka wciąż podkreśla.

Ostatnio n. p. poważny sukces odniósł blok śród-kowo-europejski, do którego i my należymy..., gdyż uzyskał obniżenie kar konwencyjnych za przekroczenie kontyngentu eksportowego o 50 proc., t. j. z 4 na 2 dol. za tonę za pierwsze półrocze r. b. Z obniżki tej w pierwszym rzędzie korzystają huty czeskosłowackie.

Niemniej można przyznać, iż nasz ciężki przemysł polski przez przystąpienie do kartelu stalowego, jeżeli ten miałby gwarantowany długi żywot, uzyskałby niektóre wygody. Nie byłaby to egzystencja świetna, ale znośna, uzyskana ze cenę swobody ruchów i nadziei na lepszą przyszłość.

Ciężki przemysł polski znajduje się obecnie w stadium poważnego rozwoju. Zmierza on w kierunku stania się potężnym przemysłem krajowym, nieodzownym każdemu państwu, walczącemu o zachowanie swej samodzielności. Dlatego też nic się złego nie stało, że przemysł stalowy Polski nie schronił się pod skrzydła kartelu, lecz opierać się będzie nadal na własnych siłach i własnej inicjatywie.

Damy sobie radę i bez niemieckiej łaski. Bóg ludziom dobrej woli a uczciwej pracy zawsze pomaga.

Mamy wiele jeszcze wad jako naród, ale nie mamy tej jednej, z której się Niemcy nie chcą ani ruszyć wobec nas wyleczyć. Oto *nie jesteśmy*, jak oni, *wciąż nieprzejednani*...

I dlatego patrzymy z całą otuchą w przyszłość...

Peritus.

Z ŻYCIA GOSPODARCZEGO ZAGRANICY

NIEMCY.

Grupy Mansfeld i Stolberg, czołowe firmy niemieckiego przemysłu cynkowego, weszły w ścisły kontakt przez powierzenie funkcji Rady Nadzorczej tym samym osobom. Stało się to za staraniem grupy Metalbanku. W ten sposób powstał niemiecki kartel cynkowy, na wzór tego, jaki istniał do końca roku 1926. Grupa bowiem Mansfeld zalicza do swoich przedsiębiorstw także cynkownię górnośląską.

Podobnie jednoczą się także i westfalskie fabryki szpadli, łopat, widel itp. narzędzi gospodarskich, oraz nożownicze fabryki w Solingen w ilości 150. Wartość rocznej produkcji tych fabryk przekracza 6 milj. RM.

Mimo usilnych starań rządu, saksońscy przemysłowcy metalowi ogłosili powszechny lokaut, który objął 250 tys. robotników.

Wobec rozbicia się dotychczasowych rokowań cennikowych w przemyśle metalurgicznym, sędzia rozjemczy zaproponował rozpoczęcie nowych pertraktacji przy współdziale Izby Rozjemczej. Na propozycję tę fabrykanci zgodzili się niezwłocznie, podczas gdy organizacje robotnicze zastrzegły sobie

czas do namysłu, celem wyznaczenia swego przedstawiciela. Termin zebrania się Izby Rozjemczej wyznaczono na poniedziałek przyszłego tygodnia. Niezależnie od tego przedsiębiorcy oświadczyli, iż wobec stanowiska organizacji robotniczych, zmuszeni są niezwłocznie przeprowadzić uchwałę lokautu.

Mimo projektowanej podwyżki taryfy kolejowej w kraju, w celu przeciwdziałania francuskiej i belgijskiej konkurencji na rynku eksportowym żelaza, Niemcy postanowili zniżyć taryfę kolejową od 11 do 35 proc. na żelazo przeznaczone do portu. Z drugiej strony z powodu zniżki na kolejach jugosłowiańskich i włoskich ze względu na skierowanie ruchu przez porty Triest i Genuę, zniżone zostały również frachty do i z Czechosłowacji.

ANGLJA.

Sprawa regulacji produkcji i zbytu węgla nie przestaje zajmować rządowych sfer angielskich. Niedawno temu p. Boothby, członek Izby Gmin, ogłosił w piśmie „National” artykuł, w którym obszernie omawia jeden z tylu sposobów, podanych przez różne zainteresowane czynniki, mianowicie współpra-

T. KRZYŻANOWSKI

HURTOWNY SKŁAD ŻELAZA

w POZNANIU, ul. Szewska 16

dostarcza

tylko składom żelaza

żelazo sztabowe, fasonowe, blachy żelazne, dźwigary, łańcuchy, druty, gwoździe, naczynia emaljowane blaszane i lane, wszelkie odlewy do pieców i kuchen, naczynia blaszane cynkowane, widły do mierzwy i siana, widły do kartofli i buraków i t. p. wszelkie artykuły żelazne dla rolnictwa, rzemiosła i przemysłu oraz żelazne sprzęty kuchenne, wchodzące w zakres handli żelazem.

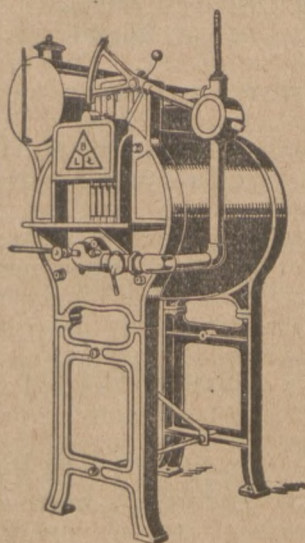
5751

Na życzenie ilustrowane cenniki odwrotnie

„BRACIA LANGE”

FABRYKA MASZYN I ODLEWNIA ŻELAZA Sp. Akc.

ŁÓDŹ, UL. ANDRZEJA NR. 21.

Piece do hartowania, cementowania, i odżarzania, opalane ropą naftową lub gazem.

Osiągnięcie temperatury do 1400° C oraz

Piece do grzania przy zastosowaniu kąpieli solnej lub oliwianej

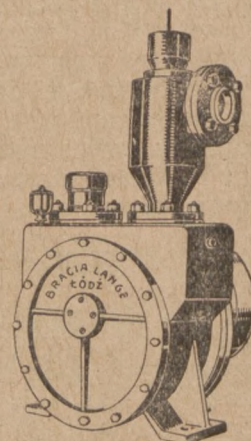
Piece do odpuszczania.

Całkowite urządzenie hartownicze

Wentylatory

wysokiego ciśnienia

w różnych wielkościach z ciśnieniem do 500—2000 m/m słupka wodnego, służące do uruchomienia powyższych pieców.

Ponadto firma wykonywa dla przemysłu tkackiego:

Krosna mechaniczne
różnych systemów

Maszyny przygotowawcze i pomocnicze ♦ i Maszyny do obróbki metali,
jak to: tokarki pociągowe, gryzarki i inne.

PROSPEKTA I OFERTY WYSYŁAMY NA ŻĄDANIE BEZPŁATNIE

5753

ce angielskiego przemysłu węglowego z niemieckim na rynkach międzynarodowych. Aby jednak akcja taka była możliwa, potrzeba przede wszystkim, by angielski przemysł węglowy należał się zorganizować. W tym celu Boothby proponuje podzielić cały przemysł węglowy w kraju na pięć syndykatów, na wzór syndykatu reńsko-westfalskiego. W zakres czynności syndykatów wchodziłyby kontrola wydobycia, cen i płac, oraz pełnienie funkcji rozdzielczych odnośnie węgla konsumcyjnego, wreszcie fuzjonowanie zakładów i zamykanie nieopłacających się, oraz popieranie akcji tworzenia ściślejszych „jednostek produkcyjnych”. Naczelną organizacją syndykatów ma być „National Advisory Coal Council”, sprawujący kontrolę nad całym eksportem angielskim i wyznaczający kwoty eksportowe dla poszczególnych syndykatów. — Autor wyraża мнение, że organizacja taka umożliwiłaby współpracę z węglem niemieckim, oddając w ręce 2 tych państw europejskie rynki zbytu; rola Górnego Śląska oceniona została przytem w sposób niewłaściwy.

Ta reorganizacja przemysłu węglowego umożliwić ma obniżenie cen produkcji, ograniczyć samą produkcję ilościowo i nadać górnictwu węglowemu właściwą rentowność.

Wynikiem tych wszystkich praktyk i dążeń jest istotne przeprowadzenie pewnych reform. Tak np., jak podaje Agencja Wschodnia, w zagłębiu południowej Walii ma nastąpić klasyfikacja węgla, ma być ustanowiona minimalna, jednakowa cena węgla. Poza tem uchwalono, że kopalnie będą płaciły 3 pensy od tony do swej produkcji na rzecz ogólnego funduszu, z którego będzie wypłacana rekompensata nie wyżej 2 sh. od tony tym kopalniom, które nie znajdują rynków zbytu, wyczerpujących ich produkcję. Kara za sprzedaż poniżej minimalnej ceny wynosić będzie 2 sh. od tony. W zagłębiu środkowym utworzona będzie centralna organizacja sprzedażna dla sprzedaży wewnętrznej i eksportowej. Każda z kopalń otrzyma miesięczny kontyngent produkcji, przy czem przekroczenie kontyngentu karane będzie 3-ma sh. od tony. Następnie od każdej tony produkcji będą pobierane 3 pensy w celu stworzenia funduszu dla ułatwienia eksportu. W zagłębiu Northumberland i Durham, najważniejszym dla Polski ze względu na konkurencję na rynku skandynawskim, nie opracowano jeszcze definitywnego planu. Dotychczas przestrzega się tam tylko minimalną cenę eksportową. W zagłębiu szkockim będzie różniczkowanie cen między prywatnymi konsumentami, a kolejami, gazowniami i elektrowniami do wysokości sh. 1.6 na tonie, oraz planowane jest zamknięcie nierentujących się kopalń za wynagrodzeniem z ogólnego funduszu, który powstanie przez pobieranie 6 pensowej opłaty od tony węgla, sprzedawanego na rynku krajowym.

ESTONJA.

Anglja korzysta przy imporcie do Estonji ze stawki konwencyjnej o 30 proc. niższej od stawki autonomicznej, co stawia ją w specjalnie dogodnej sytuacji konkurencyjnej; jak wiadomo, traktat handlowy polsko-estoński nie został jeszcze ratyfikowany, wobec czego ze zniżek konwencyjnych dotychczas nie korzystamy. Najpoważniejsze obroty żelazem angielskim czyni firma „Becos Traders”, posiadająca własne składy w Tallinie, podobnie jak w Warszawie, Rydze i w innych miastach Europy.

W lutym r. b. wyrażono na rynku tamtejszym niezadowolenie z dostaw polskiej ocynkowanej blachy żelaznej, zarzucając, że jest miękka, nieelastyczna, zaś ocynkowanie pęka i odpada.

Co do cen, to w lutym r. b. niemieckie żelazo handlowe sprzedawano po £. ang. 6 za 1 tonę cif Tallin, belgijskie po £. 5 sh. 10. W tymże miesiącu na przetargach na stalowe rury ciągnięte bez szwów dla kotłów okrętowych wodnorurkowych najkorzystniejsze okazały się ceny angielskie, pozostając do cen belgijskich, niemieckich i czeskich w stosunku jak 100 : 122 : 129 : 137. Jednakowoż obstalunek otrzymała Czechosłowacja, jakoby dzięki najlepszym kwalifikacjom technicznym towaru. (P. I. E.)

SZWECJA.

W ostatnim tygodniu marca płacono na tamtejszym rynku następujące ceny za węgiel: górnośląski 12/3 za tonę, dąbrowiecki 11/3—11/6, przy dostawach natychmiastowych.

Tyne Prima	12/9—13/
Tyne Second	12/
Durham Prima	15/
Scotland	—
Lothian	12/ —12/3
Yorkshire, Association Heards	15/
Doubles	14/6
Singles	14/3

Szwedzkie koleje państwowe zakupiły w drodze przetargów następujące ilości węgla polskiego:

„Progress“	24 000 ton
„Skarboferm“	32 000 ton
„Robur“	6 000 ton
„Giesche“	29 000 ton

BELGJA.

Dwanaście większych krajowych firm, eksportujących cement portlandzki, zawiązało się w osobny koncern i założyło w Holandji wspólną agencję sprzedaży pod firmą „Zement-Union“, S. A., z siedzibą w Rotterdamie. Jest to wynikiem porozumienia niemiecko-belgijskiego przemysłu cementowego w stosunku do eksploatacji rynku holenderskiego.

CHINY.

Jesteśmy świadkami olbrzymiego zmagania się najsilniejszych producentów żelaza i stali, oraz wszelkich wyrobów z tych surowców. Do tych współzawodników należą przede wszystkim, poza Japonją i Stanami Zjedn. Am., jeszcze Niemcy, Belgja i Francja. Do niedawna należała do zespołu współzawodników także Anglja. Ta ostatnia jednak od czasu wybuchu wielkiego strejku węglowego, straciła swoje wzięcie i nie może, mimo usilnych starań, nie tylko zpowrotem odzyskać utraconego stanowiska, ale i teraz coraz więcej traci wpływ i odbiorców na rynku chińskim. Wymowny przykład daje nam przywóz narzędzi mechanicznych, których wartość spadła w krótkim czasie z £ 68 240 do £ 43 635. Objaw ten trzeba jednak brać łącznie z faktem, że przywóz wyrobów metalowych znacznie się podniósł i ożywił.

Rynek chiński, z powodu częstych i nieprzewidzianych zamieszek i rozruchów, jest niepewny i stale przedstawia ryzyko, powiększane obniżaniem się wartości waluty chińskiej.

Bardzo wielkie zapotrzebowanie notuje się tu na drut stalowy i na maszyny rolnicze.

(Zebrał i opracował J. Taberski.)

Bernard Polski

Fabryka Kas Pancernych

Telefon nr. 5323

Poznań - Komandorja

Adres telegr.: TRESOR

POLECA:

Kasy ogniotrwałe, kasy ogniotrwałe pancerne, tresory
Szafy ogniotrwałe na książki, akta i dokumenty
Szafki do wmurowania :: Kasetki ręczne
Klosze do stołów kasowych itp.

SPECJALNOŚĆ:

Urządzenia bankowe, jak skarbców itp.

Sądownie zaprzysiężony rzeczoznawca na okręg poznański

5810

Wełnę drzewną

do opakowania i wyściełania,

Sznury

z wełny drzewnej

do izolowania przewodów parowych i studni i do opakowania części maszyn i t. d.

dostarcza tanio

w pojedynczych belach lub wagonami

Przemysł Drzewny

Herman Schütt

Czersk — Pomorze

4393

Pierwsza w Kraju Parowa Fabryka
Wiórników i Narzędzi Stolarskich

Alfonsa Klawe

w Częstochowie

Założona w 1905 roku.

Heble dostarczane
są z żelazkami znanej firmy
GOLDENBERG i S-KA marki
„OKO”

5704

— Sprzedaż tylko hurtowa —

515

KRONIKA EKSPORTOWO-IMPORTOWA

OPARTA NA BEZPOŚREDNICH INFORMACJACH Z PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU EKSPORTOWEGO; IZB HANDLOWO-PRZEMYSŁOWYCH; IZB HANDLOWYCH MIĘDZYPANSTWOWYCH W KRAJU I ZAGRANICĄ; KONSULATÓW RZECZYPOSPOLITEJ I PAŃSTW OBCYCH — TARGÓW KRAJOWYCH I ZAGRANICZNYCH ORAZ ZWIĄZKÓW GOSPODARCZYCH.

IMPORT ESTOŃSKI Z POLSKI.

Poniżej podane liczby stanowią szczegółowe zestawienie importu estońskiego z Polski, który w oficjalnych wydawnictwach tamtejszych nie jest tak dokładnie wyspecyfikowany:

Ogółem	1926 r.	1927 r.
Zboże	550 500 tys. Emk.	35 000 tys. Emk.
Cukier	301 000 tys. Emk.	248 700 tys. Emk.
Sól	1 000 tys. Emk.	2 000 tys. Emk.
Manufaktura	15 000 tys. Emk.	15 663 tys. Emk.
W tem materiały bawełniane, farbowane i niefarbowane		6 500 tys. Emk.
Nafta, oleje i guma	76 700 tys. Emk.	55 600 tys. Emk.
Węgiel	22 466 tys. Emk.	30 100 tys. Emk.
Metale	1 580 tys. Emk.	2 958 tys. Emk.
W tem żelazo profilowe i płaskowniki		200 tys. Emk.
Wyroby metalowe	8 054 tys. Emk.	10 242 tys. Emk.
W tem: żeliwo nieobrobione		150 tys. Emk.
Wyroby emaljowane żeliwne		665 tys. Emk.
Żeliwo obrobione		457,5 t. Emk.
Rury żelazne i stalowe		1 507,4 t. Emk.
Wyroby z arkuszonego żelaza i stali		6 925,7 t. Emk.
Wyroby miedziane		210 tys. Emk.
Produkty chemiczne	2 002 tys. Emk.	3 156 tys. Emk.
W tem: soda kaustyczna		2 231 tys. Emk.
Soda		650 tys. Emk.
Surowiec dla przemysłu włókienniczego (konopie, len, wełna),	1 135 tys. Emk.	1 906 tys. Emk.
W tem: wełna		427 tys. Emk.
Konopie		164 tys. Emk.
Len		1 314 tys. Emk.
Maszyny rolnicze		1 081 tys. Emk.
Papier i wyroby	684 tys. Emk.	631 tys. Emk.
Drzewo i wyroby	9 337 tys. Emk.	241 tys. Emk.
W tem: drewno do zapalek	8 587 tys. Emk.	
Skóry	2 104 tys. Emk.	194,6 t. Emk.
Różne maszyny	38 tys. Emk.	180 tys. Emk.

NOWA GALAŻ PRODUKCJI ARTYKUŁÓW Z TORFU.

Firma „Sphagnum“, Sp. z o. o. w Krakowie podjęła w nowowubudowanych zakładach fabrycznych w Swoszowicach pod Krakowem produkcję niewyrabianych dotychczas artykułów z torfu. Fabryka ta produkuje mianowicie na podstawie własnego patentu płyty izolacyjne, oraz izolacje rurowe z masy torfowej, zdolne zastąpić izolacje korkowe, wyrabiane dotąd z importowanego surowca zagranicznego. Fabryka „Sphagnum“ wytwarza również barwnik pyrogenowy „brunat“, oraz nowy gatunek huminowego nawozu sztucznego.

MOŻLIWOŚCI HANDLOWE.

(p) W najbliższym czasie odbędzie się następujące przetargi, ogłoszone przez Dyрекcję Kolei Wschodniej Chińskiej w Charbinie:

3. 5. przetarg na liczniki elektryczne;
10. 5. przetarg na przybory miernicze;
11. 5. przetarg na 2 120 kg. miedzi sortowej rury;
15. 5. przetarg na przybory do elektrycznego spawania;
16. 5. przetarg na 8 tys. kg. sody oczyszczonej;
17. 5. przetarg na aparaty do autogenowego spawania;
22. 5. przetarg na generatory z częściami zapasowymi;
25. 5. przetarg na 41 tys. kg. świec;
28. 5. przetarg na motory stałego prądu
29. 5. przetarg na rtęciowe prostowniki prądu;
31. 5. przetarg na 5-tonowy kran z 3-ma elektromotorami;
31. 5. przetarg na pendzle malarskie i szczotki;
5. 6. przetarg na 19 ton szmat, oraz przędzy.

*

(p) Chilijskie koleje pragną otrzymać oferty firm zagranicznych na dostawy następujących towarów:

9 maja 1928 r. dostawa na: farby i pokosty, drut i siatkę drucianą, kable.

28 maja 1928 r. dostawa na bolce i nity, sztaby metalowe.

12 czerwca 1928 r. dostawa na: wszelkie narzędzia, szkło zwykle i lustrzane.

27 czerwca 1928 r. dostawa na: żelazo i stal, rury i części pomocnicze do nich.

*

(p) Firma w Kairze, wyspecjalizowana w hurtowej i detalicznej sprzedaży wyrobów hutniczych żelaznych i różnych drobnych wyrobów żelaznych, pragnie uzyskać reprezentację na następujące artykuły polskie: rury żelazne galwanizowane do wody, blachy czarne i galwanizowane, również blacha cynkowa w arkuszach, rury żeliwne, wyroby ślusarskie wszelkich rodzajów, narzędzia do obróbki żelaza i drzewa, drut żelazny czarny i galwanizowany, artykuły sanitarne, żeliwne, emaljowane i fajansowe.

*

(h) Pewna firma francuska poszukuje w Polsce przedstawiciela na traktory gąsienicowe. Katalog tej firmy jest do przejrzania w Izbie Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu.

*

(h) Pewna firma niemiecka pragnie nawiązać stosunki handlowe z firmami polskimi, trudniącymi się wyrobem maszyn rolniczych, oraz handlem temi maszynami.

*

(h) Pewna firma niemiecka poszukuje przedstawiciela w Polsce na spójniki (flansze) i rurki dla przewodów elektrycznych i wodociagowych.

*

(p) Bureau Voor Handelsinlichtingen w Amsterdamie poszukuje adresów firm polskich, mogących eksportować służy telegraficzne.

*

(f) Firma szwajcarska chce importować z Polski dykty.

Lakier

terpentynowe
spiryтусowe
emaljowe
do żelaza
do różn. potrzeb
w przemyśle

ZASTĘPSTWO I SKŁAD FABRYCZNY

Wiktor Plutka, Katowice, ul Dąbrowskiego 2.
Telefon 516 5785 Telefon 516

„POLTHAP“

Polskie Tow. Techniczne
dla Handlu i Przemysłu

Sp. z ogr. odp.

Warszawa, Chmielna 27

Tel.: 209-27 i 95-77.

5707

METALE: Blachy, pręty, rury, druty miedziane, mosiężne, aluminiowe, tombakowe, cynkowe i inne. Blachy białe i czarne angielskie. Ołów, cyna i inne surowce. Kupno starych metali.

„NAXOS-UNION“ WYROBY SZMERGLOWE:

Tarcze, pilniki, papiery, płótno, proszki, tarcze filcowe, ośelki.

OBRABIARKI DO METALI I DRZEWA

Aparaty do spawania Messer & Co
Wiertarki i szlifierki elektryczne

Nowoczesne amerykańskie urządzenia fabryk do wyrobu fornierów, sklejek, skrzyń i innych artykułów z drzewa.

**Przedsiębiorstwo budowy
oczyszczalni**

„OMS“
TARNOWSKIE GÓRY G.-ŚL.

Projektuje i buduje:

oczyszczalnie mechaniczne jak również biologiczne

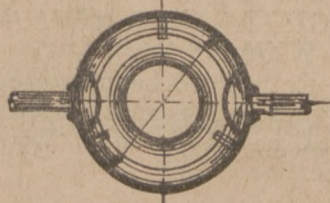
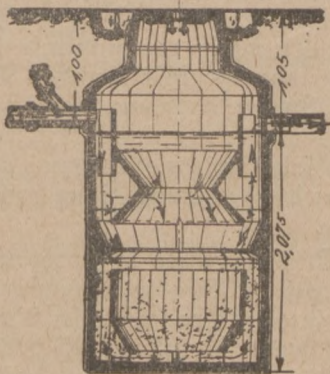
dla Miast
Gmin
Osiedle
i Przemysłu

Dostarcza i buduje:

domowe oczyszczalnie w kręgach betonowych wykonane dla domów pojedynczych, Wil, Szkół, Szpitalów i t. d.

Prospecta na życzenie wysyła się

Zastępstwo do oddania na kilka miast w Polsce

Specjalny Dom Narzędzi

POZNAŃ, św. Marcin nr. 28.

Telefon nr. 40-86

5710

Poleca

narzędzia

wszelkiego rodzaju

dla handlu i przemysłu

śruby

nity

nakrętki

Części do żniwiarek

wszystkie tryby, wałki,
łoża rolkowe i pochwy
do żniwiarek i kosiarek

systemów:

**Deering -- Mc. Cormick -- Eckert
Wood -- Eydt i Adriance**

polecamy własnego wyrobu po bardzo niskich cenach. ♦ Wyroby nasze różnią się tylko ceną od wyrobów zagranicznych, zaś wykonanie i materiał dorównuje w zupełności wyrobom zagranicznym.

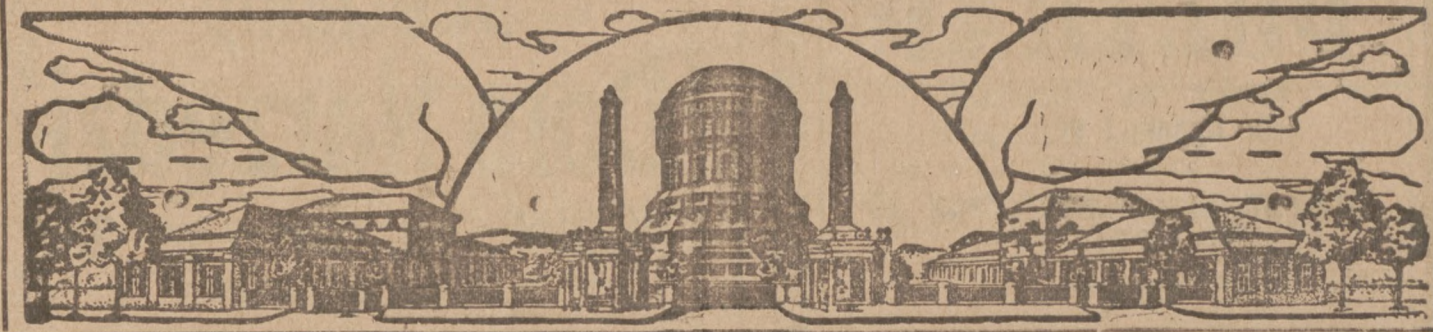
PROSIMY ŻAĆ KATALOGI.

MOTOR POLSKI Tow. Akc.
w Żninie.

5651

5801 t

Międzynarodowe Targi w Poznaniu od 29. IV. — 6. V. 1928

TARGI POZNAŃSKIE I ZAGRANICZNE.

Jak wynika z danych statystycznych, wszystkie targi niemieckie wykazują znaczny spadek pod względem ilości wystawców. Charakterystyczny jest zatem objaw przesytu Targami w Niemczech, czego dowodem są następujące poniższe zestawienia:

	Ilość wystawców.			
	1925 r.	1926 r.	1927 r.	1928 r.
Lipsk	13.862	10.667	9.258	10.170
Frankfurt	2.638	1.049	904	—
Kolonja	2 047	—	735	—
Królewiec	1.420	885	719	—
Wrocław	1.090	442	390	—

Cyfry powyższe mówią same za siebie. Wszystkie targi niemieckie wykazują redukcję wystawców, nawet Targi Lipskie, najlepiej zaprowadzone, notują spadek o 20 proc., podczas gdy na pozostałych targach spadek ten sięga 80 proc. Fakt ten tembardziej jest znamieny, gdyż wykazuje przesyt targów na Zachodzie. Jeśli do powyższego dodamy, że targi w Królewcu i Wrocławiu w bardzo wielkim stopniu podupadły, a Targi Gdańskie już przed kilku laty przestały istnieć, gdyż zawiodły na całej linii, będziemy mieli dostateczny obraz o targach niemieckich.

Inaczej wprost ma się sprawa dwóch Targów w Polsce, we Lwowie i w Poznaniu, przyczem Targi Poznańskie, rozbudowujące się z roku na rok, wykazują pełną żywotność. Tegoroczny ósmy Międzynarodowy Targ w Poznaniu, który odbędzie się w czasie od 29 kwietnia do 6 maja r. b., znajdzie koniunktury tak korzystne, czego najlepszym dowodem jest to, że nawet nowowyprowadzona wielka hala targowa na 7.500 m² kompletnie obeszana jest przez wystawców. Procentowo udział wystawców w Targach Poznańskich znacznie się powiększa. Wystarczy nadmienić jeszcze, że na dwa miesiące przed otwarciem tegorocznych Targów Poznańskich zauważyć było można tak wielką ilość zgłoszeń wystawców, że nie wszystkie mogły być uwzględnione.

Z powyższego wynika, że Targi Poznańskie w porównaniu do zaobserwowanego przesytu Targami w Niemczech mają wszelkie dane dla dalszego rozwoju, co najlepiej świadczy o nich, zwłaszcza, gdy dodamy, że cała zagranica stale interesuje się Targami w Poznaniu.

WIZYTA IMPORTERÓW AUSTRJACKICH.

Na tegoroczne Międzynarodowe Targi w Poznaniu zapowiedziane są liczne wycieczki kupieckie z różnych państw, między innymi przybędą również

kupcy z Austrii, którzy mają zainteresowanie dla importu z Polski masła, jaj, olejów żywicznych oraz drzewa wszelkiego rodzaju. Firmy, które pragną nawiązać stosunki handlowe z Austrią, zechcą zwrócić się bezpośrednio pod adresem — Miejskiego Urzędu Targu Poznańskiego, Poznań, ul. Głogowska 42 — celem bliższego porozumienia się i otrzymania dokładnej wiadomości o dacie przyjazdu kupców austriackich. Przedstawiciel M. T. w P. na Austrię będzie również przyjmował interesentów w biurze Urzędu Targu Poznańskiego w okresie Targów, czyli od 29 kwietnia do 6 maja rb.

*

Urząd Targu Poznańskiego otrzymał wiadomość o przyjeździe przedstawiciela swego z Brazylii, który będzie przyjmował w biurze Urzędu Targu Poznańskiego interesentów, którzy mają zainteresowanie dla nawiązania stosunków handlowych z rynkiem brazylijskim. Firmy polskie, które mają zainteresowanie dla powyższego, zechcą porozumieć się bezpośrednio z Miejskim Urzędem Targu Poznańskiego, Poznań, ulica Głogowska 42, w celu otrzymania bliższych informacji.

ZNIŻKI KOMUNIKACYJNE.

Dyrekcja Targów otrzymuje z różnych stron zarówno z zagranicy, jak i z wewnątrz kraju, zapytania w sprawie ulg komunikacyjnych dla wycieczek i osób, które pragną wziąć udział względnie zwiedzić tegoroczne Targi. W związku z tem podaje się do wiadomości, że na skutek poczynionych starań obowiązować będą znaczne ulgi i udogodnienia komunikacyjne, które miały zastosowanie i w roku ubiegłym. Ze strony naszego Ministerstwa Komunikacji i Ministerstwa Spraw Zagranicznych widać tendencję ku pomyślnemu rozwiązaniu życzeń i potrzeb tych sfer, które interesują się Targami Poznańskimi. Podobne stanowisko zajmują i zagraniczne czynniki miarodajne.

Przewidywane są pozatem niżki w komunikacji lotniczej. Biuro wiedeńskie Żeglugi Powietrznej w okresie od 27 kwietnia do 8 maja zaprowadza bilety zniżkowe w wysokości 25 proc. dla tych osób, które wylegitymują się, że biorą udział w Targach, względnie, które zwiedzają Targi.

BOCZNICA KOLEJOWA NA TERENIE TARGOWYM.

Rozpoczęto budowę bocznic kolejowej na terenie Targów Poznańskich, która również wykorzystana będzie na Powszechnej Wystawie Krajowej w 1929 roku.

Dźwigi, Windy, Wciągi

wielokrążki, żorawle, suwnice, łańcuchy windowe i kalibrowe, liny stalowe

4655t

wykonywa jako specjalność:

3704

Warszawska Fabryka Maszyn

„SILA”

Istnieje od 1894 r.

Warszawa, ul. Chłodna 5.

Telefon 47-78

5/901

Artykuły do szlifowania

jak płótna, papiery, tarcze szlifiercze: ze szmerglu „Naxos”, korundu i karborundu. Minerale miedzi, szmergiel i pomeks wszelkich grubości poleca

Haeberle i S-ka Tow. Kom.
Pierwsza Polska Fabryka Wyróbów Szmerglowych
Grodzisk-Mazowiecki.

Wyroby fabryki nagrodzone złotym medalem na wystawie w Rzymie 1927 r.

Składnica w Poznaniu.

Przedstawiciel: **Bronisław Koppé, Poznań,**
Gąsiorowskich 5. 2796 Telefon 62-35

BECZKI ŻELAZNE

malowane i ocynkowane od 100 — 620 ltr.
zawsze na składzie

TOW. DLA PRZEMYSŁU ROLNEGO

Tel. 247-54, 221-44 **WARSZAWA** Sewerynow nr. 3

Przedstawiciel na Wielkopolskę i Pomorze:

M. Paluch, Poznań, ul. Kantaka 6
Biuro Rolniczo-Handlowe.
4992

„Der Eisenhändler”

Berlin SW 61, Teltower Strasse 35/36

Znane najlepsze i ulubione pismo fachowe dla branży żelaza, towarów żelaznych, narzędzi, sprzętów domowych i kuchennych oraz handlu maszyn itp. Najlepszy informator źródeł zakupu i organ ogłoszeniowy dla wymienionych branż.

Wychodzi od 35-tu lat i dwa razy w tygodniu
Na życzenie numery okazowe.

Korespondencja tylko w niemieckim języku.

„FERRUM” Sp. Handl.

Bydgoszcz, ul. Cieszkowskiego 20.

Adres telegr.: „FERRUM”

Telefon 6-63

dostarcza
z reprezentowanych fabryk po cenach fabrycznych

okucia budowlane

pierwszorzędnej jakości: Zawiasy — Narożniki — Paskwile
zwyčajne i z kostkami nagwintowanymi do przykręcania
klamczek — Klubki do paskwili z mosiężną rolką —
Kantrygle żelazne i z mosiężnym mechanizmem —
— Odboje, zakładki, rudry, zakrętki i t. p. — 5662

Ceny konkurencyjne.

Cenniki na żądanie.

TOWARZYSTWO METALURGICZNE

5697

S-ka z ograniczoną odpowiedzialnością

KRAKÓW, ULICA DŁUGA 3.
Telefon 370 i 3507 Adres telegr. „Montana”

Dostarcza z własnych walcowni

półfabrykaty z miedzi, mosiądzu i aluminium

a mianowicie: blachy, rury, pręty, druty etc.
tudzież blachy cynkowe, kociołki (czaszki) i nity
miedziane.

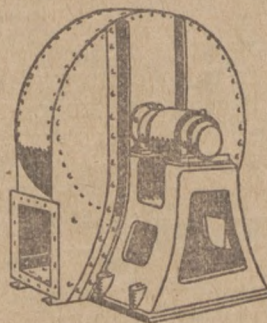
Metale surowe i aliaże

t. j. cynę angielską, aluminium, antymon, miedź,
cynk i ołów hutniczy, mosiądz, bronz, miedź fosforową, nikiel, stopy łożyskowe i cynę do lutowania.

ZAKUPUJE: wszelkiego rodzaju łom oraz odpadki metalowe, popioły i szlasy metalo-dajne po cenach targowych.

Wielkie składy w Krakowie, Długa 3

Przedstawicielstwa w Warszawie, Łodzi, Lwowie, Wilnie. Przedstawicielstwo na Poznań: Edward Tomaszewski, św. Marcina 66. Tel. nr. 1651 i 2630

Wentylatory

na każde ciśnienie
i każdą wydajność

dostarcza

Fabryka Maszyn Górniczych
Katowice-Załęże. 3296

USTAWY, ROZPORZĄDZENIA I OKÓLNIKI

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 marca 1928 roku o wyprzedażach, dokonywanych w obrocie handlowym.

Na zasadzie rat. 7 p. 1 lit. b ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. R. P. Nr. 96, poz. 559) w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 września 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 84, poz. 749), zarządza się co następuje:

§ 1. Wyprzedaże, dokonywane w obrocie handlowym i podawane do publicznej wiadomości, z wyjątkiem wyprzedaży posezonowych i inwentarzowych, można urządzać wyłącznie za zezwoleniem władzy przemysłowej.

§ 2. Ubiegający się o takie zezwolenie, powinien wnieść do władzy przemysłowej I instancji miejsca, w którym ma się odbyć wyprzedaż, podanie na piśmie i wymienić w niem następujące szczegóły:

1. ilość i rodzaj towarów, jakie mają podlegać sprzedaży.

2. dokładne oznaczenie lokalu wyprzedaży,

3. w przeciągu jakiego okresu czasu wyprzedaż ma się odbywać,

4. przyczynę wyprzedaży (śmierć przedsiębiorcy, zwinienie przedsiębiorstwa, przejście przedsiębiorstwa w inne ręce, przesiedlenie przedsiębiorstwa, wypadki żywiołowe itp.).

§ 3. Władza przemysłowa I instancji orzeka w przeciągu dni 30, po zasięgnięciu opinii właściwej Izby Przemysłowo-Handlowej, względnie innych zrzeszeń, reprezentujących interesy przemysłu i handlu, Izby Rzemieślniczej, względnie korporacji i cechów, do jakich proszący należą.

Opinie powyższe dotyczą również prawdziwości szczegółów, wymienionych w § 2, punkcie 4.

Orzekając, władza przemysłowa kieruje się własną oceną okoliczności, podanych przez proszącego, oraz opinii izb i innych zrzeszeń, oraz korporacji i cechów.

Opinie powinny wpłynąć w przeciągu dni 14 od zwrócenia się władzy do izby lub zrzeszenia. Po upływie tego terminu władza przemysłowa orzeka niezależnie od okoliczności, czy nadeszła opinia, czy też termin bezskutecznie upłynął.

§ 4. Władza przemysłowa I instancji udziela zezwolenia na czas nie dłuższy, jak na przeciąg trzech miesięcy. Z ważnych powodów może władza przemysłowa II instancji przedłużyć termin wyprzedaży, jednak nie więcej niż o trzy miesiące.

Wyprzedaż obejmować może tylko towary pierwotnie zgłoszone. W celu zbadania, czy ten przepis jest wykonany przez wyprzedawcę, władza przemysłowa ma prawo przedsięwziąć rewizję w lokalu wyprzedaży.

§ 5. Nie wolno wyprzedaży ogłaszać ani rozpoczynać przed udzieleniem zezwolenia ani też przedłużać jej poza dozwolony przeciąg czasu.

§ 6. Urządzący wyprzedaże posezonowe i inwentarzowe, przyjęte w zwykłym obrocie handlowym, winni przed jej rozpoczęciem zawiadomić władzę przemysłową I instancji, iż rozpoczynają jedną z tych wyprzedaży. W zawiadomieniu należy wymienić ilość i rodzaj towarów, podlegających wy-

przedaży i okres, w przeciągu którego ma się ona odbywać, nie przewyższający jednak jednego miesiąca, oraz datę ostatniej wyprzedaży.

Celem zbadania, czy warunki danych wyprzedaży, podane w powyższym zawiadomieniu, są dotrzymywane przez przedsiębiorcę, władza przemysłowa może w lokalu sprzedaży dokonać rewizji.

§ 7. Przepisy niniejszego rozporządzenia nie stosują się do wyprzedaży, przedsięwziętych na skutek polecenia sądu lub innej władzy, lub też przez zarząd masy konkursowej, albo w innych wypadkach na podstawie szczególnego upoważnienia ustawowego.

§ 8. Przekroczenia niniejszego rozporządzenia przez osoby, urządzące wyprzedaż, będą karane w myśl artykułu 7, punktu 2 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 września 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 84, poz. 749).

§ 9. Władza przemysłowa I instancji powinna natychmiast zamknąć wyprzedaż, o ile objęto nią towary pierwotnie niezgłoszone.

§ 10. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrom Przemysłu i Handlu, Sprawiedliwości, oraz Spraw Wewnętrznych.

§ 11. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie po upływie miesiąca od dnia ogłoszenia.

Biuro Techniczno-Handlowe

A. GLASER

Poznań, ulica 27 Grudnia 16, dom tylny.

Telefony: 41-16 i 50-16

Adres telegraficzny: „Technohandel“

Generalne Przedstawicielstwa i składnice fabryczne:

„Berson“ Polska Fabryka Wyrobów Gumowych S. z o. p.

w Krakowie,

Włocławska Fabryka Druku dawn. C. Klauke Sp. Akc.

w Włocławku

O. E. Domnink Mechaniczny Zakład Technicznych Tkanin

w Włocławku

Posiada na składzie:

5596

Pasy skórzane, z sierści wielbłądziej, konopne i bawełniane.

Armatura do pary, wody i gazu.

Płyty uszczelniające org. „Klingerit“, Laserit, azbestowe i gumowe.

Szklą wodowskazowe rurkowe org. „Klingera“ i wazowe do oliwiarek kropłowych.

Szczeliwo konopne, bawełniane, azbestowe, talkowe i gumowe.

Smarownice różnych typów

Węże gumowe tłoczące, spiralowe, do pary, parciane i parciane wewnętrznie gumowe wszelkich wymiarów.

Manometry oraz

Kurki kontrolne.

Wełna oraz **ścierki** do czyszczenia maszyn.

Cyna angielska i do lutowania. Metal biały łożyskowy

Lampy i kolby benzynowe do lutowania - Szczotki stalowe

Filce techniczne - Fibra w płytach i laskach

oraz wszelkie inne ARTYKUŁY TECHNICZNE potrzebne dla przemysłu i rolnictwa.

Dostawa: do biur technicznych, kolei, cukrowni, gorzelni, browarów i fabryk.

5504

Specjalność: Gniazdka i wtyczki doradza

5723

Na automacie

toczone śruby i części
fasonowe,
z stali, żelaza i mosiądzu
wykonuje masowo:

P. GINTER, Poznań, Woźna 10

4007t

JÓZEF HESSE SPADKOB.
Fabryka siatek drucianych
w ŁODZI ul. ANDRZEJA 40

5575 t

Wentylatory

na wszelkie cele

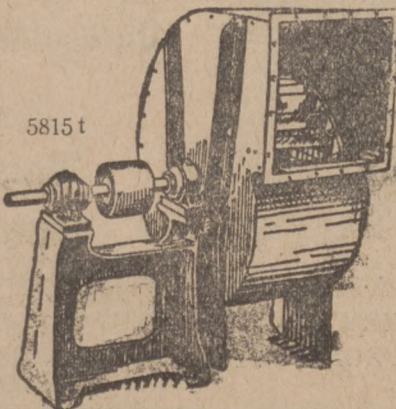
5815 t

Palenisko „Orkan”

na miał węglowy
oszczędza 60%

S. Raszewski

Fabryka maszyn
Poznań, Przemysłowa 28

4769

Nowy Prostownik

dla radioamatorów do ładowania w domu
akumulatorów żarzeniowych i anodowych.

Komplet zł 85.—

Odsprzedawcom rabat, żądać prospektu.

Nadzwyczajny, doskonały i tani wynalazek.

Mieczysław Deblessen

Biurowie handlowe elektro-techniczne

Lwów

Kołatka 7, II. p.
Telefon 3640

Kraków

Stawkowska 10, I. p. Pawia 7, parter
Telefon 367

Katowice

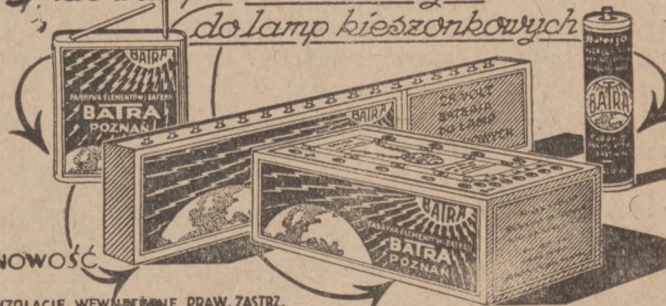
Pawia 7, parter
Telefon 1750

Bydgoszcz

ul. Osada 16

5621

*Baterie anodowe
do lamp dwusiatkowych
do lamp kieszonkowych*

NOWOŚĆ

IZOLACJE WEWNĘTRZNE PRAW. ZAŚRZ.

BAIRA

FABRYKA ELEMENTÓW I BATERII

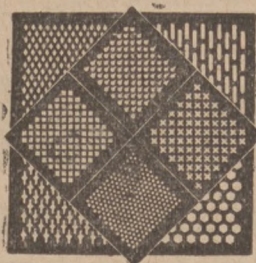
TELEF: 1082

POZNAŃ PATRONA JACKOWSKIEGO 5/7

5708

BLACHY DZIURKOWANE (SITA)

5706 t

dla przemysłu żelaznego, cemen-
towego, papierniczego, kopalnia-
nego, chemicznego; dla rolnictwa,
cukrownictwa, młynarstwa, fabryk
krochmalu, gorzeln i browarów,
do wszelkich urządzeń i aparatów
technicznych, oraz blachę ażurową
do celów budowlanych, ozdób itp.

Wykonują z wszelkich materiałów
w dowolnych rozmiarach i grubości.

**WYTWÓRNIĄ BLACH DZIURKOWANYCH
„SITO” WARSZAWA, UL. DOBRA 86.**

telefon 1-92.

5717

**POMPY różnego
rodzaju**

do zapędu ręcznego, mane-
żem i mechanicznego, do
studzien zwykłych i głębokich

Wiercenie studzien

zwykłych i artezyjskich 5787 t

J. Kopczyński i Sp.

Poznań, ul. Łazarska 30

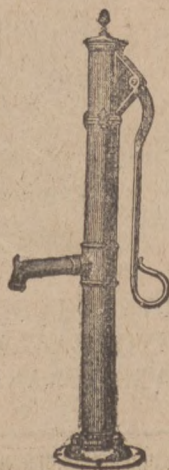
Nr. tel. 60-42 Rok zał. 1898

Fabryka pomp i przedsiębiorstwo
wiercenia studzien

ODDZIAŁ W BYDGOSZCZY

ul. Dworcowa nr. 46.

3017

532

Obrady syndykatu hut żelaznych.

W dniach 23 i 24 b. m. odbędą się w Warszawie obrady członków syndykatu hut żelaznych, na których poddane będzie drugiemu czytaniu projekt umowy syndykackiej. Ważną część obrad stanowić będzie również kwestja podziału kwot pomiędzy poszczególnych członków syndykatu. Wobec tego, że sprawy te zostały już dostatecznie przedyskutowane podczas zebrzań poprzednich, należy sądzić, że tym razem zapadną uchwały decydujące. Obradom przewodniczyć będzie, jak zwykle, b. minister inż. dr. Kiedroń.

NOWE WYDAWNICTWA

Sprawozdanie Wojewódzkiego Wydziału Przemysłu i Handlu w Toruniu za rok 1927. Sprawozdanie roczne Wydziału Przemysłu i Handlu Województwa Pomorskiego o położeniu przemysłu i handlu na Pomorzu w roku 1927 należy niewątpliwie do tych publikacji urzędowych, które każdy publicysta wita z radością.

Wyżej wymienione sprawozdanie na początku zawiera ogólny pogląd na sytuację gospodarczą Pomorza w roku 1927.

Później następują krótkie sprawozdania o przemyśle mineralnym, chemicznym, włókienniczym, papierniczym, garbarskim, drzewnym, spożywczym, koniekcynym, o przedsiębiorstwach użyteczności publicznej i handlu. Do pracy tej dołączono czternaście wykresów statystycznych.

Najbardziej pocieszającym jest przeprowadzenie statystyki o stanie produkcji Województwa Pomorskiego.

Mimo drobnych usterek, praca Wydziału Przemysłu i Handlu jest jedną z tych nielicznych publikacji, które zasługują na uwagę.

„TYDZIEŃ RADJOWY“ Nr. 16. Ukazał się najświeższy numer najtańszego czasopisma radioprogramowego „Tydzień Radjowy“ i zawiera następujące artykuły, prace i notatki: Znaczenie Doświadczalnego Instytutu Radiotechnicznego dla szkolnictwa — pióra D. M. Sokółcewa; Audycje muzyczne „Radio Poznańskiego“; Nowości radiowe na Targach Lipskich; Głosy radiosłuchaczy o sobotnich koncertach nocnych „Radio Poznańskiego“; Radjowa transmisja Berlin-Warszawa; Kronika radioklubu Zachodnio-Polskiego; Stanisław Wasylewski przed mikrofonem „Radio Poznańskiego“; Skrzynka do listów; Czasopisma radiowe; 58-ma lekcja praktycznej metody uczenia się języka francuskiego prof. Omera Neveux; oraz ciekawy dział rozrywek umysłowych pod redakcją M. Fontany. W feljetonie podajemy piękne fragmenty autorecytacji trzech poetów wileńskich pp. Wandy Dobaczewskiej, Witolda Hulewicza i Tadeusza Zapalewskiego pod ogólnym tytułem „Wilno w poezji“.

Cena tylko 50 groszy. — Administracja: Poznań, Plac Wolności 11, II p., tel. 42-41.

Z życia spółek akcyjnych

ZMIANA KAPITAŁU ZAKŁADOWEGO.

Postanowieniem Min. Przemysłu i Handlu, oraz Skarbu, Sp. Akc. pod firmą „Elektrownia Okręgowa w Zagłębiu Dąborskiem, Sp. Akc. uzyskała zezwolenie na powiększenie kapitału zakładowego Spółki o zł. 2 500 000, czyli do zł. 10 000 000, drogą II. emisji złotowej 50 000 sztuk nowych akcji nom. wartości zł. 50 każda.

WALNE ZEBRANIA.

Włocławska Fabryka Fajansu, Leopold Czamański i Sp. Akc. we Włocławku — 25 kwietnia r. b. o godz. 5-tej po południu w lokalu Zarządu Spółki, przy ul. Kościuszki 8 (sprawozdanie, zatwierdzenie bilansu i budżetu na rok 1928, wybory).

Zakłady Ceramiczne „Jelonki“, Sp. Akc. w Warszawie — 27 kwietnia r. b. o godz. 19-tej w biurze Zarządu przy ul. Chłodnej nr. 32 a (zatwierdzenie sprawozdania i bilansu za rok 1927, budżetu na rok 1928, wybory).

S. Samulski i Sp. Pleszew

Zakłady Budowy Maszyn • Lejarnia • Kotlarnia

Telefon nr. 36

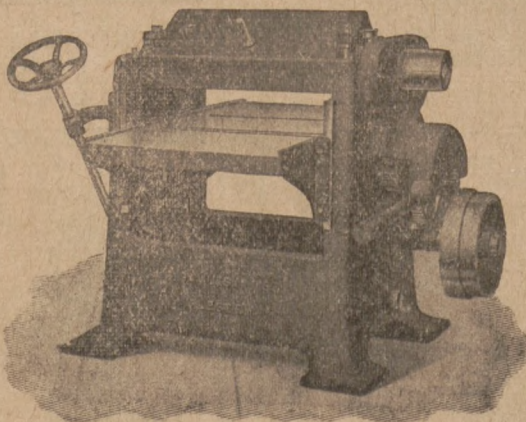
Adres telegr.: Samulski Spółka

ODDZIAŁ I.

Maszyny Rolnicze

ODDZIAŁ II.

Pompy, armatury
Smarownice

ODDZIAŁ III.

Obrabianki do drzewa

ODDZIAŁ IV.

Warsztaty
reperacyjne

REPERACJA SILNIKÓW PAROWYCH i SPALINOWYCH GRUNTOWNE REMONTY, GORZELN, CUKROWNI i WSZELKICH INNYCH ZAKŁADÓW PRZEMYSŁOWYCH. INSTALACJE CENTRALNYCH OGRZEWAŃ, WODOCIĄGÓW i KANALIZACJI. KOSZTORYSY NA ŻĄDANIE BEZPŁATNIE

[illegible]

Urządzenia chłodnicze
Abdamos pat. Senssenbrenner, wyzysku-
jące pary wylotowe silników. 5747

Natychmiast do nabycia.

5611

Gustaw Koschade, Łódź, Radwańska 46.
S. Duchowski, Poznań, Al. Marcinkowskiego 1.
„Przemysł”, Kraków, ul. Św. Krzyża 1.
Warszawska Fabryka Maszyn Windowych „Siła”
Warszawa, ul. Chłodna 5.

ROK ZAŁOŻ. 1872

KOTŁY PAROWOCHODOWE

SIŁOWNICZNE ELEKTRYCZNE

ADAPTATY DLA PRZEMYSŁU ROLNICTWA I LEŚNICZEGO

WOZY KOLEJOWE I SPECJALNE

ODLEWNA ŻELAZA I KOTŁÓW PAROWYCH

FABRYKA MASZYN

KONSTRUKCJE ŻELAZNE

WYCIĄGI TOWAROWE

WAGONY PAROWOZOWE

WALCE DROGOWE

OBROTNIKI PRZESŁOWNICZE

ocynkowane siatki 4 i 6 kątnie,
Tkaniny metalowe,
Druty kolczaste
Liny stalowe i konopne,
Liny transmisyjne,
Wyroby powroźnicze,
Sznury, szpagaty, siecie.

Żbikowskie Zakłady Stalowe „Hossyb“, Sp. Akc. w Warszawie — 1 maja r. b. o godz. 17-tej w lokalu Spółki przy ul. Jerozolimskiej 45 (sprawozdania, zatwierdzenie bilansu za rok 1927, wybory).

Polskie Towarzystwo dla Handlu i Przemysłu Samochodowego „Varsovie-Automobile“, Sp. Akc. — 30 kwietnia r. b. o godz. 13-tej w lokalu Spółki w Warszawie przy ul. Kopernicka nr. 46 (sprawozdanie, uchwalenie budżetu, wybory).

Stożeczne Tow. Budowlane i Melioracyjne, Sp. Akc., Warszawa, Krakowskie Przedmieście — 27 kwietnia r. b. o godz. 10-tej rano (sprawozdanie, zatwierdzenie bilansu, budżet na rok 1928, powiększenie kapitału akcyjnego, wybory).

Tow. Akc. „Wiepofana“, Wielkopolska Odlewnia i Fabryka Narzędzi i Maszyn — 30 kwietnia r. b. o godz. 18-tej w lokalu Zarządu w Poznaniu przy ul. Dąbrowskiego nr. 81 (sprawozdania, zatwierdzenie bilansu, podział zysku, wybór jednego członka Rady Nadzorczej).

Fabryka Wyrobów Szamotowych i Fajansowych, Sp. Akc. w Skawinie — 26 kwietnia r. b. o godz. 4.30 po poł. w Krakowie adwokata dr. Ludwika Merza, przy ul. Starowiśniej 9 (sprawozdania, rozdział zysku, sprawa podwyższenia kapitału zakładowego, wybór komisji rewizyjnej).

Fabryka Aparatów elektrycznych K. Szpotkański i Sp. w Warszawie — 27 kwietnia r. b. o godz. 17-tej w lokalu fabryki przy ul. Kałuszyńskiej 4 (sprawozdanie, wybory, podwyższenie kapitału akcyjnego).

Towarzystwo Handlu Wyrobami Stalowymi, Ch. Flatsbaum, Sp. Akc. — 21 kwietnia r. b. o godz. 5-tej po południu w siedzibie Spółki w Warszawie, ul. Graniczna 9 (sprawozdanie, podwyższenie kapitału zakładowego).

Sp. Akc. „Chemimetal“, Sp. Akc. dla przemysłu chemicznego i metalowego w Zawierciu, dawn. Przetwórnia Wosku w Polsce, Sp. Akc. w Zawierciu — 28 kwietnia r. b. o godz. 15-tej po południu w biurze dr. Zygmunta Robinsolna, adwokata w Bielsku, ul. Trzeciego Maja 1 (sprawozdanie, różne uchwały).

Kielecka Odlewnia Sp. Akc. w Kielcach — 28 kwietnia r. b. o godz. 6-tej po południu w biurze Zarządu Spółki w Warszawie, Miodowa 8 (sprawozdanie, wybory, zatwierdzenie budżetu).

Częstochowska Fabryka Igieł i Wyrobów Metalowych, Sp. Akc. — 24 kwietnia r. b. o godz. 18-tej w siedzibie Zarządu przy ul. Daniłowiczowskiej 2 (sprawozdanie, budżet na rok 1928, podwyższenie kapitału zakładowego, wybory).

Sp. Akc. dla Budowy Mieszkań w Bielsku — 14 maja r. b. w Bielsku w biurach Związku Przemysłowców, Wzgórze 19, o godz. 5.30 po południu (sprawozdanie, zatwierdzenie bilansu, wybory rewizorów na rok 1928).

Zakłady Przemysłowe i Fabryki Wag, Weber, Dehne i Sp., Sp. Akc. w Warszawie, ul. Żytnia 23 — 23 kwietnia r. b. o godz. 6-tej wieczorem w lokalu Zarządu przy ul. Żytniej nr. 28 (budżet, zmiany statutowe, wybory).

Tow. Akc. Fabryk Wyrobów Emaliowanych i Metalowych w Bielsku — 26 kwietnia r. b. o godz. 4-tej po poł. w biurach Towarzystwa w Bielsku przy ul. Długiej (podwyższenie kapitału akcyjnego, wybory do Rady Nadzorczej).

„Olkusz“, Fabryka Naczyni Emaliowanych, Sp. Akc. w Olkusz — 7 maja r. b. o godz. 4-tej po południu w gmachu Ziemskiego Banku Kredytowego we Lwowie, ul. 3 Maja 5 (sprawozdanie, zatwierdzenie bilansu, rozdział zysku, budżet na rok 1928, wybory).

„Mikuliczyn“, Zakłady dla Przemysłu Drzewnego, Sp. Akc. w Mikuliczynie — 18 maja r. b. o godz. 11-tej przed poł. w lokalu własnym w Mikuliczynie (sprawozdanie, wybory, rozdział zysków).

Poławszowska Fabryka Dachówek i Cegieł, Sp. Akc. w Krakowie — 27 kwietnia r. b. o godz. 4.30 po poł. w kancelarii adw. dr. Ludwika Merza, przy ul. Starowiśniej 1 (rozdział zysku, wybór rewizorów).

Warszawskie Przedsiębiorstwo Budowlane, Sp. Akc. w Warszawie — 28 kwietnia r. z. o godz. 7-mej wieczorem, w siedzibie Spółki przy ul. Hożej 5 (drugie).

Fabryka Maszyn i Kotłarnia „Moc“, dawniej Bystydziński i Sopoćko w Warszawie — 25 kwietnia r. b. o godz. 5-tej po południu w lokalu D. H. Z. Rozmanit, pl. Napoleona 5 (sprawozdania, budżet na rok 1928).

Zakłady Ceramiczne „Pustelnik“, Sp. Akc. w Warszawie — 24 kwietnia r. b. o godz. 10-tej przed południem w lokalach kancelaryjnych Spółki (sprawozdanie, bilans roczny, podział zysków, wybory).

Polskie Tow. Radiotechniczne P. T. R., Sp. Akc. — 26 kwietnia r. b. o godz. 17.30 w lokalu Spółki przy ul. Narbute w Warszawie (sprawozdanie, budżet na rok 1928, wybory).

Tow. Akc. Elektrowni Zgierskiej w Zgierzu — 30 kwietnia r. b. o godz. 10-tej rano (sprawozdanie, podział zysków, zatwierdzenie budżetu na rok 1928, wybory).

Sp. Akc. „Kraj“, Fabryka Maszyn i Narzędzi Rolniczych, dawn. Alfred Vaedtkę w Kutnie — 28 kwietnia r. b. o godz. 17-tej w lokalu Sp. Akc. Zjednoczenie Polskich Przemysłowców Metalowych przy ul. Traugutta 4 w Warszawie (zatwierdzenie budżetu na rok 1928, sprawozdanie, przechowanie majątku spółki).

Zakłady Mechaniczne Bormann, Szwede i Ska. — 30 kwietnia r. b. o godz. 12-tej w poł. w lokalu Zarządu przy ul. Srebrnej 16 (sprawozdania, budżet na rok 1928, wybory).

Zakłady Przemysłu Drzewnego Ksawerów, Sp. Akc. w Radomsku — 27 kwietnia r. b. o godz. 5-tej po południu w lokalu Spółki w Radomsku, ul. Narutowicza 25 (sprawozdania, podział zysków, wybory).

Tow. Akc. Fabryki Maszyn Bracia Geisler, Okolski i Patschke w Warszawie — 28 kwietnia r. b. (o godz. 18-tej w Warszawie w lokalu Zarządu przy ul. Leszno 128, (sprawozdanie, budżet, wybory, sprawa pożyczek).

Fabryka Lin i Drutów, dawn. A. Deichsel, Sp. Akc. — 12 maja r. b. o godz. 14-tej w biurze Zarządu w Sosnowcu, przy ul. Lipowej 5 (sprawozdania, zatwierdzenie bilansu, podział zysku, podwyższenie kapitału zakładowego, wybory).

Sp. Akc. Zjednoczonych Ślusarzy Chrześcijan — 5 maja r. b. o godz. 18-tej w lokalu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych, ul. Traugutta nr. 4 (sprawozdania, zatwierdzenie bilansu za rok 1927, budżet na rok 1928, wybory).

PRZEDSTAWICIELSTWA
na miasto i województwo Lublin z branży elektrotechnicznej,
technicznej i radjospzętu poszukuje:
5752 **Inż. Jan K. Wierzbicki**
Lublin, Krak. Przedmieście 10. Tel. 9-58
Duży sklep z wystawami w samym centrum miasta.

Rok założenia 1908.

Pierwsza w kraju fabryka

Rok założenia 1908.

**pomp odśrodkowych turbinowych
małych turbin parowych**

BRANDEL, WITOSZYŃSKI i S-ka

właściciel: inż. STEFAN TWARDOWSKI

Warszawa, Grochowska 37. Tel. 48-86.

5806

„ELIBOR“

Spółka Akcyjna Handlowo - Przemysłowa

Ł. J. BORKOWSKI

Oddział w Poznaniu

ulica Gąsiorowskich 6 — Telefon nr. 63-66 i 62-66

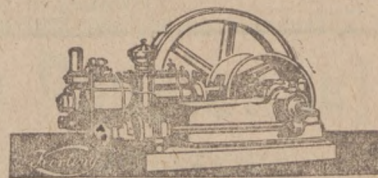
Żelazo, Dźwigary, Blachy, Wapno, Cement, Metale, Węgiel, Koks, Narzędzia, Artykuły techniczne, Lemiesze i Odkładnie, Podkowy, Hufnale, Gwoździe, Materiał śrubowy, Węgiel kowalski i t. p.

PRZEDSTAWICIELSTWA:

KOWADŁA K. Rudzki i S-ka, Warszawa
 MOTORY SPALINOWE Diesla, Körting, Hannover
 DŹWIGI LÜDERSA, KRANY F. Piechatzek, Berlin
 STAL NARZĘDZIOWA, Schoeler & Bleckmann, Wiedeń
 PILNIKI Marki „HOSSYB“
 PASY SKÓRZANE „Herkules“ Gnerlich, Cieszyn
 PASY BAWELNIANE wielbłądzie, Balata, „Lechat“, Belgja

**KARBID WIELKOPOLSKI
 ŚWIDRY I ROZWIERTNIKI**

Günther & Co., Frankfurt n. M.

MOTORY DIESLA

4617

Dom Handlowy ANTONI BERNHARD

Poznań

W. Garbary 18

Tel. 12-59

Łódź

ul. Andrzeja 7

Tel. 901

Poleca z własnych składów
 oraz z reprezentowanych fabryk hut i kopalń
 dla **PRZEMYSŁU, HURTOWNIKÓW
 I KOLEJNICTWA.**

ŻELAZO - bednarke - belki - szyny - **BLACHĘ
 RURY** - kotłowe, gazowe czarne i ocynkowane
 i wszelkie inne.

ŻELAZO CIĄGNIONE na gorąco i zimno.

STAL RESOROWĄ płaską i żłobkowaną.

ODLEWY STALOWE w/g wszelkich modeli
**AKCESORIA KOLEJOWE -- KOLEJKI
 WĄSKOTOROWE.**

KONSTRUKCJE ŻELAZNE w/g podanych lub
 własnych projektów

GWOŹDZIE - nity - wkrętki - żelazne, mie-
 dziane i mosiężne.

DRUTY wszelkiego rodzaju i grubości żelazne
 i stalowe.

SPRĘŻYNY MEBLOWE.

LINY STALOWE dla Przemysłu i Rolnictwa

ŁAŃCUCHY

SZPADLE - łopaty, kopacze, dziabki, **WIDŁY**
 do wszelkich produktów.

APARATY DO SPAWANIA - wytwornice,
 palniki do spawania i cięcia, wentyle reduk-
 cyjne, **TLEN** i wszelkie akcesoria.

WĘGIEL wysoko koloryczny **KOPALN**

RENARD i REDEN.

4581

Fabryka Kutolanych Wyrobów

„FERRUM“

ZAWIERCIE

Odlewy kutolane (Temperguss)

z własnych i powierzonych modeli

Wykonanie solidne! Dostawa szybka!

PRZEDSTAWICIEL:

Biuro Przemysłowo-Handlowe

JAN ANT CZAK

POZNAŃ, ulica Fr. Ratajczaka 16

Telefon 11-88

Telefon 11-88

5166

Maszynki do kawy „CONA“

**NAJCZYSTSZY, NAJLEPSZY
 I NAJSZYBSZY SPOSÓB
 NAPARZANIA KAWY**

5457

przy którym kawa odznacza się nadzwyczajną wydajnością i pełnym i silnym aromatem, nie pozostawiając osadu, przez co maszynka ta staje się niezbędną dla każdego zwolennika dobrej kawy.

**Wyłączna sprzedaż na Wielkopolskę
 i Pomorze w firmie**

Jan Lesiński, Poznań, Fr. Ratajczaka 2.

Tel. 12-11

Tel. 12-11

Proszę zażądać cennik ilustrowany.

**Łożyska kulkowe sztywne
i samonastawne, rolkowe
i oporowe, specjalne do
samochodów „Fiat”,
„Citroën”, „Minerva”,
„Renault”,
„Chevrolet” etc. etc.**

**fabryki
J. Schmid-Roost S. A. Oer-
likon - Zurych, istniejącej
od 1894 roku, dostarcza
natychmiast główny skład
na Polskę
„AUTOTECHNIKA”
Kraków, ul. Bracka № 5
- - - Telefon 43-43 - - -**

Poważnym firmom samochodowym oddamy ocłone składy komisowe.

5811

Spis firm, z którymi Szan. Czytelnicy spotkają się na Targach*).

- Rajmund Schiwietz, wyroby żelazne — Królewska Huta, Gór-
na 8a.
- Sulkiewicz i Robakowski — Bydgoszcz, Herm. Frankego 3.
- Józef Tysza — Warszawa, Żelazna 89.
- H. Hipkow & Co., budowa młynów — Gassen N/L., Bahnhoi-
strasse 199.
- J. Kopczyński i Ska., budowa pomp — Poznań, Łazarska 30.
- „Minimax”, gaśnice — Warszawa, N. Świat 61.
- „Bronzomar”, Sp. z o. o., wyroby bronz. — Warszawa,
Długa 55.
- „Kooprolna” — Warszawa, oddział Poznań, Aleje Marcinkow-
skiego 3b.
- „Matra” W. Przydryga, wyr. materacy — Poznań, Dąbrow-
skiego 142.
- Inż. Cz. Gottschalk — Poznań, Spokojna 12.
- J. Dziabasewski i Ska., fabryka maszyn — Poznań, Prze-
mysłowa 35.
- S. G. Rosmański — Warszawa, Piękna 20.
- Kalska Fabr. Wag „Record” — Kalisz, Wiejska 12.
- Nitsche i Ska., fabr., maszyn — Poznań, Kolejowa 1-3.
- T. Kowalski i A. Trylski, T. A. — Warszawa, Miodowa 6.
- Łazarski, Bergmann i Ska., Sp. z o. o. — Poznań, Zwierzy-
niecka 8.
- Maison Sarolea, automobile — Liege, Herstal-Liege.
- Bracia Barenbaum, wyroby stalowe — Warszawa, Nalewki 2.
- Krzystof Brun i Syn, Hurtownia Towarów Żelaznych — War-
szawa, Bielańska 4.
- Marian Schmidt, wytw. klatek — Poznań, Dąbrowskiego 52.
- W. Gadomski i F. Żołędowski — Poznań, Pl. Sapieżyński 4.
- Polskie Zakł. Elektr. Brown Boveri, S. A. w Warszawie, od-
dział — Poznań, Słowackiego 8.
- Waldemar Schütz, fabryka maszyn — Rogoźno, Wlkp., Kot-
larska 216.
- Bracia Rutkowscy, Wielkop. Fabr. Masielnic — Jarocin.
- Vagem Lombolt, maszyny itd. — Warszawa, Wierzbowa 8.
- I. Trzaciakowski i Syn, maszyny roln. — Poznań, Św. Mar-
cin 42.
- Gostyńska Fabr. Maszyn, właśc. Stanisław Grześkowiak —
Gostyń, Targowisko 13.
- Edward Siwka, fabryka krat żelaznych — Środa, Ogrodowa 5.
- „Warta”, Dom Maszyn — Poznań, Wielka 25.
- Orenstein i Koppel, kolejki polne — Gdańsk, Neugarten 11.
- Motor Traders w Warszawie, oddz. — Poznań, Fr. Rataj-
czaka 15.
- „Motor” K. Górecki — Poznań, Dąbrowskiego 7.
- Zakłady Hohenlohega, S. A. — Wełnowiec, pow. Katowice.
- Landw. Maschinenbauanstalt S. Oschatz — Eger, Graben-
strasse 128.
- Bracia Owoccy, wyroby metalowe — Bydgoszcz, Gdańska 78.
- Stockey i Schmidt, wł. Albin Rybarczyk — Bydgoszcz, Mazo-
wiecka 26-27.
- „Tytan”, fabr. aparat. i element., Bronisław Rejchman — War-
szawa, Tamka 14.
- Wacław Milner, wyroby metalowe — Bydgoszcz, Gdańska 26
i 102.
- H. L. Mussman i Syn, dykty — Bydgoszcz, Dworcowa 57.
- Inż. Stan. Kraszewski, łożka żelazne — Bydgoszcz, Zamoy-
skiego 23.
- Waldemar Günter, maszyny rolnicze — Poznań, Sew. Miel-
żyńskiego 6.
- Roman Ciałżyński, maszyny rzeźnicze — Poznań, Marszta-
rska 3a.
- K. Bilowicki i Ska., młynki do kawy i tarki — Poznań, Da-
browskiego 79.
- Bracia Wabersey, automobile — Gniezno.
- W. Gierczyński i Ska., maszyny przemysłowe — Poznań, Św.
Marcin 13.
- B. Ziółkowski i Ska., fabryka maszyn — Poznań, Szczaniec-
kiej 4-6.
- Auto-Service, Sp. z o. o. — Kraków, Sławkowska 12.
- Lender i Syn, Olkaska Fabr. Wyr. Alum. — Katowice, Szo-
pena 7.
- „Perkun”, S. A. — Warszawa, Grochowska.
- M. Nowak, lampy — Poznań, Chwaliszewo 49.
- Piotr Scibirowski, zakł. wyr. sitarsk., sit i siatek — Mieszków,
pow. Jarocin.
- Czerwone Towarzystwo Węglowe — Niewiadom, Śląsk.
- Inż. K. Gaertig i Ska., T. z o. p., elektrotechnika — Poznań,
Pocztowa 26.
- Feliks Staszewski, tow. kuch., szkło, porc. — Poznań, 27 Grud-
nia 5.
- „Tatra”-Auto, Sp. z o. o., oddz. — Poznań, Kantaka 7.
- Fabryka Element. i Baterij, W. Tomaszewski i Ska. — Poznań,
Wenecjańska 6.
- Radiohaus Horny — Wien I., Rathenplatz 9.
- Władysław Urbaniak, fabryka lodzi — Poznań, Droga Dem-
bińska 10.
- Wielkopolska Huta „Helenit” — Rawicz, Mały Plac Ćwiczeń.
- „Bohemia”, Keramische Werke, A.-G. — Karlsbad-Neurohau.
- Fabryka maszyn „Herkules”, T. z o. p., fabryka narzędzi sto-
larskich — Gniezno, Witkowska 6.
- A. Wardziński, narzędzia stolarskie — Nakło n/N., Ks. Skar-
gi 391.
- S. Samulski, fabryka maszyn — Pleszew, Sienkiewicza 34.
- Bracia J. i M. Prywes, hurtownia żelaza — Warszawa, Łuc-
ka 38.
- Fabryka Ceramiczna „Józefów”, Ska. z o. o. — Czeladź, Milo-
wicka 74.
- Z. Mazurkiewicz, pasy — Poznań, Kantaka 8-9.
- Leon Czarliński, Tow. Akc., fabryka maszyn — Ostrów-Kepa,
Droga Kaliska 1.
- Kubś i Gogońkiewicz, fabr. wyr. z miedzi i mosiądzu — Poznań,
Zaułek św. Wojc.

Rozpryskiwacze

do bielenia i do dezynfekcji
dla walki ze szkodnikami drzew
owocowych, krzewów i roślin.
Do dezynfekcji zarażonych sta-
jen, do polewania roślin i in-
spektów, do mycia koni itp.
Model PO przenośny o pojem-
ności 30 litr., kompletny z 1,5 m
rurką mosiężną dol.

Standard Lloyd

Lwów, Kopernika 37.

Telefon 43-03.

5686

„ESTE-RA”

Stefan Radajewski

Poznań - Komandorja

FABRYKA WYROBÓW BLASZANYCH I LODOWNI

Wystawia na

Targu Poznańskim w Wieży Górnosławskiej
na I. piętrze:

Wszelkiego rodzaju

sprzęty kuchenne i gospodarcze

z różnych blach, lodownie pokojowe
i rzeźnicze, rury i kolana patentowe
do pieców.

5811

Łazowskie Zakłady Ceramiczne

SP. Z OGR. ODP.

Łazy, Star. Zawierciańskie

Wszelkie wyroby szamotowe

Cegła fasonowa

podług rysunków

Cegła szamotowa

5814 t

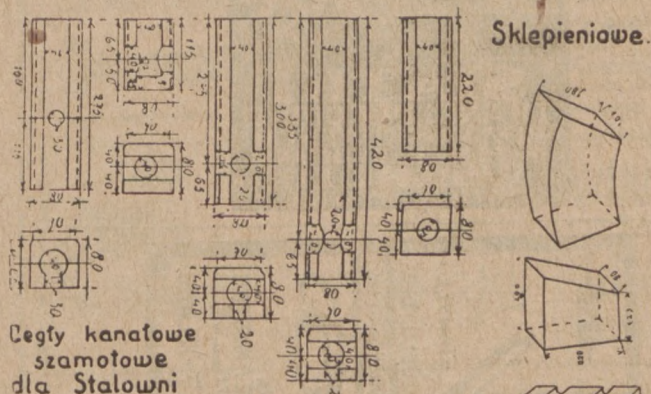
norm. 29—36 St. Seg.
i zawartości do 44% Al_2O_3

4471

Płyty piekarskie i zaprawy szamotowe

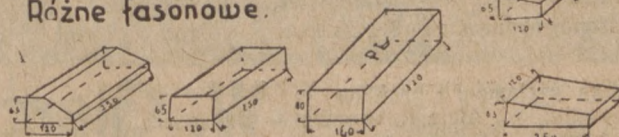
stałe na składzie

Wyłączne przedstawicielstwo na Poznańskie i Pomorze:
Firma: Stanisław Pac, Bydgoszcz, Pomorska 67.

Płytki normalne i płyty piekarskie Wymiary:	Waga i sztuk
300 × 150 × 50 m/m	4,6
300 × 150 × 40 „	3,7
300 × 400 × 50 „	12,—
300 × 400 × 40 „	10,—
250 × 120 × 30 „	1,8
250 × 120 × 40 „	2,4
300 × 300 × 50 „	9,—
300 × 300 × 40 „	7,2

Różne fasonowe.

„Este-Ra“, St. Radajewski, fabr. wyrobów blaszanych — Poznań, Komandorja.

Jakób Ullmann, Sp. z o. o. — Gdańsk, Holzgasse 8.

A. Koszewski, skład wyrobów żelaznych — Poznań, St. Rynek 61.

„Żelazo“ — Warszawa, Nalewki 2a.

L. Sochaczewski, kosy, sierpy — Breslau, Viktoriast. 95.

„Piła“, wł. S. Goldhaber — Poznań, Skarbowa 3.

Drawska Odlewnia Żel. i Fabr. Maszyn — Drawski Młyn.

Biuro Centralne — Poznań, Wierzbicice 14.

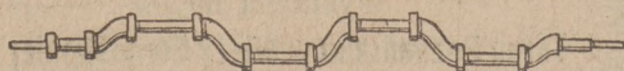
Ryszard Liska, fabr. maszyn i kotł. — Wągrówiec.

„Washington“, wł. Z. Jakubowicz, fabryka wyrobów blaszanych — Zduńska Wola, Krucza 10.

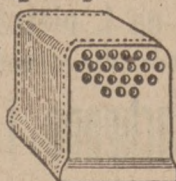
Karol Schwabe, fabr. dzwonów — Biała k. Bielska n/Niwka 60.

W. Coita, wytw. narz. stolarskich — Poznań-Główna.

*) Jest to tylko pewna część wystawców; dokończenie nastąpi w przyszłym numerze.

WAGY KOLANOWE
DO WSZYSTKICH SYSTEMÓW
MŁOCARŃ PAROWYCH
JAK TEŻ
KOMPLETNE ŁOŻYSKA
DO NICH:

KOMPLETNE PALENISKA
LOKOMOBILOWE
I DO LOKOMOTYW
JAK TEŻ DO
WSZYSTKICH SYSTEMÓW
KOTŁÓW PAROWYCH.

WYKONUJE: W NAJKRÓTSZYM TERMINIE I NA DOGODNYCH WARUNKACH.

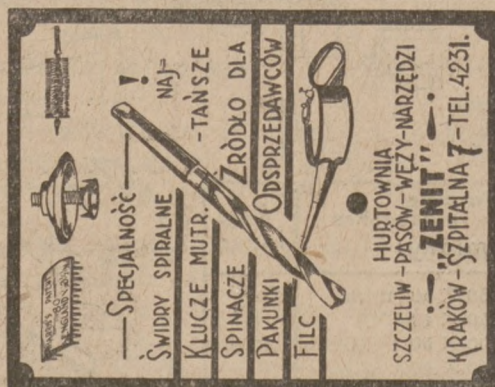
S. SAMULSKI i SP. PLESZEW

FABRYKA MASZYN I ARMATUR-ODLEWNIA-KOTLARNIA

5831

5794

5782

5781

BIURO TECHNICZNE

„TECHNOTARG“

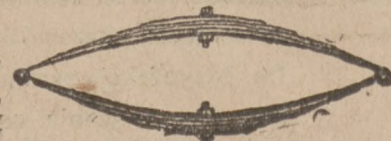
S-ka z o. o.

KRAKÓW, ulica Studencka nr. 19

poszukuje zastępstw fabryk narzędzi, armatur i t. p. oraz motocykli i samochodów. Zgłoszenia podczas Targów do redakcji pod „TECHNOTARG“

**Resory
do powozów**

w wszelkich rozmiarach lub
podług nadesłanych wzorów
poleca 5817

Wytwórnia resorów P. MARCINIAK, Starkowo p. Błotnica (Pozn)

Fabryka Maszyn Blacharskich

OTTO WAGNER

Nowolipki 66 - WARSZAWA - Nowolipki 96

5805

Towarzystwo Zakładów Metalowych

B. HANTKE Sp. Akc. w Warszawie

HUTA BLACHOWNIA

wyrabia:

naczynia emaljowane, żeliwne, rury i odlewy sanitarne.

Reprezentacja na Wielkopolskę i Pomorze:

M. NASIELSKI, Poznań, Wielkie Garbary 8.

Telefon 50-34

5818

Telefon 50-34

IZOLACJE

Zimno i Ciepło - Chronne

WILHELM MÜLLER

Fabryka Materiałów Izolacyjnych

Szarlej

Medal Złoty

Górn.-Śląsk.

Paryż 1927

5807

wszelkich systemów i profilów
— po cenach hurtowych. —

5823

W. Gierczyński i S-ka - Poznań

Poważne źródła dostawcze

Władysław Chudzikowski
Fabryka kas ogniotrwałych
Lwów, ul. Na Błonie 22, tel. 15-34

4909 WYKONUJE

Skarbonki oszczędnościowe - Kasety podręczne - Kasy do wmurowania - Szafy pancerne - Kasy ogniotrwałe. 5512

Kagańce druciane

dostarcza 5483a

R. NERLICH,
Bielsko, Śląsk.

Berrenberg-Werke, Haan (Niemcy)

5564

Dobrowe

obcegi

dla elektrotechniki i instalacji Sprzedaż tylko hurtownikom

Hurtownia rowerów i maszyn do szycia.

A. PRUS, Rybnik G-ł. poleca rowery „OPEL” „URANIA” „LIFAG” „INVENTIA”. Wszelkie części zapasowe. 5673

Pojemniki cechowane na rok 1928 wyrabia

Daniel Baldinger, Kraków.

Sebastiana 20. 5643

Zastępcy poszukiwani.

Siatki czterokątne

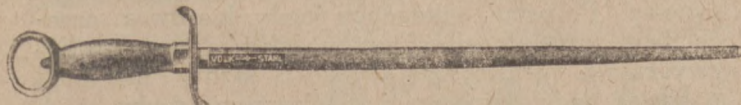
W każdym rozmiarze
drut kolczasty i drut gładki
Cennik gratis.

ALEXANDER

MAENNEL

FABRYKA OGRODZEŃ
DRUCIANYCH

NOWY-TOMYŚL
WLKP.

Stalki

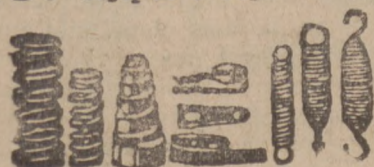
marki światowej „Volk-Diamant-Stahl”
poleca ze składu ocłone, po cenach
5559 hurtowych:

Generalny przedstawiciel na Polskę:

Edmund NIKEL

ŁÓDŹ, Radwańska 59. Tel. 19-77.

SPRĘŻYNY PRECYZYJNE

spiralne, buforowe, samocho-
dowe, widelcowe, podługowe,
ciśnieniowe, bowdenowskie,
uderzeniowe, pod siodełka, dla
tachometrów, liście sprężynowe
dostarczają:

F. Goldman i L. Endelman
WARSZAWA Włok, 11
Tel. 130-88 Tel. 130-88

Umywalnie i postumenty umywal. lak.
Łóżka wyściełane
Zgrzebla i wędzidła do koni
Przyziarniki dla biawatników 5647

i in. drobne artykuły żelazne, dostarcza

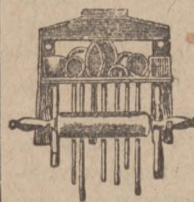
FABRYKA WYROBÓW ŻELAZNYCH

Sulkiewicz i Robakowski

BYDGOSZCZ, Hermana Frankiego 3.

ILUSTROWANY KATALOG Z CENNIKIEM NA ŻĄDANIE.

Wolne miejsce

**Wyroby drzewne,
kuchenne**

poleca

5664

FABRYKA

A. KOSZEWSKI, Poznań
Stary Rynek 61.

Tarki do prania 5524

„MARS”

FABRYKA WYROBÓW DRZEWNYCH
LUBLINIEC G/ŚI.

PRACOWNIA DIAMENTÓW DO RZNIENIA SZKŁA I DO TARCZ SZMERGLOWYCH

H. SZEFTEL
Warszawa, Graniczna 16

Egz. od 1882 r. 4022

Taczki budowlane

żelazne własnego wyrobu po niskich
cenach poleca

Kosicki, Poznań

M. Garbary 7a — Żądać oferty.
5769

E. Pitak & Co.

fabr. wyr. drzewn.

Bydgoszcz,

ul. Zduny 18/19 tel. 353

Specjalność: fabrykacja masowa wszelk. artykuł domowych. 4130

GLOBUS

właściciel:

FREDERYK W. JÜTTNER

FABRYKA PIŁ I NARZĘDZI

Piłki do metalu dla użytku ręcznego i maszynowego. Piły do szyn

Katowice, ulica Wojewódzka 29. Telefon 2078

Od auta raketowego do łodzi powietrznej.

Epokowy wynalazek firmy „Opel”.

Od niejakiego czasu coraz głośniej mówiono prywatnie i publicznie o pracach doświadczalnych znanej firmy silnikowej „Opel” nad konstrukcją nowego typu samochodu szybkobieżnego, którego ukazanie się miało stanowić niebywałą sensację na polu powszechnego automobilizmu i ogólnej techniki automobilowej. Pogłoski te były tak niedyskretne, że pod niejednym względem odstępowały rąbek tajemnicy o nowym, dziwnym aucie tak dalece, że zarząd firmy uczuł się zmuszonym do odstąpienia od swojej dotychczasowej rezerwy i powściągliwości, jakkolwiek było jego silnym postanowieniem zachować swoje plany jeszcze przez pewien czas w tajemnicy przed publicznością i pracować nadal przynajmniej dwa lub trzy tygodnie w ukryciu i cichości nad udoskonaleniem swego wynalazku. Wskutek tych pogłosek wystąpić musiał już przed czasem, a to, aby się uwolnić od ciągłych nagabywań wywiadowców i reporterów.

W ubiegły czwartek, dnia 12 kwietnia, zatem przedstawiła firma Opel specjalnie na to zaproszonym gościom, fachowcom i reprezentantom prasy, nowy samochód wyścigowy, który istotnie w konstrukcji swej daleko odbiega od dotychczas używanych pojazdów i przez to budzi największe zainteresowanie. Sprawozdawca, specjalista branży automobilowej dziennika „Frankf. Ztg.” z Rüsselsheim, w następujący sposób opisuje nowy typ samochodu:

„Zaciekawionym gościom przedstawiono nowego rodzaju samochód, który w swej zewnętrznej formie wygląda jak najnowszy typ samochodu wyścigowy. Jednakże samochód ten pozbawiony jest motoru, a jego miejsce zajmuje akumulator elektryczny i zwykły zapalnik elektryczny. Największą uwagę ścigała na siebie tylna ściana wozu, która, jak na samochód szybkobieżny, jest podpadająca wysoka. Z tej ściany wychodziły nazewnątrz w czterech poziomych rzędach wyloty 12 grubszych rur metalowych; do każdego z nich zapuszczały się dwa druty czy przewody siły elektrycznej. Z tego już wnioskować można, że siła napędna nowego samochodu opiera się na zupełnie nowych zasadach; naturalnie mówię na nowych zasadach w stosunku do dotychczas używanej siły napędnej przy lokomocji automobilowej. Samochód ten porusza się nie zapomocą energii, wytwarzanej przez silniki spalinowe, maszynę tłokową czy turbinę, ale jako siła napędna występuje tu energia, wytwarzana przez wyładowujące się nazewnątrz przy wysokim napięciu gazy. Gazy te, wewnątrz rozwijane, wypadają przez specjalne dysze lub cewki z wielkim impetem nazewnątrz, i przez to wywierają nacisk łokomocyjny w kierunku przeciwnym na generator, z którego pochodzą. Tym przedmiotem — generatorem — w naszym wypadku jest tylna ściana samochodu; ta siła też odruchowa wytryskujących gazów wprawia w ruch cały samochód.

Zasada, sama w sobie, nie jest nowa, gdyż zna ją każdy jako zasadę budowy raket, u których siła roz-

winięta w dziale pustym przez spalenie się prochu wyrzuca z mocą wielką cały ładunek raketowy w powietrze.

To, co firma Opel zaprezentowała przy tej sposobności w swoim stadjonie automobilowym w Rüsselsheim, jest tylko zastosowaniem na większą skalę i po raz pierwszy wyzyskaniem tej zasady do lokomocji samochodowej.

Ojcem, niejako twórcą tego pomysłu, jest Maks Valier, znany propagator idei łodzi powietrznej, poruszanej raketową siłą napędową. Jego bowiem zdaniem, na tej zasadzie można nie tylko wzbijać się w najwyższe warstwy powietrza, ale twierdzi także, że prawdziwe rozwiązanie komunikacji transoceanicznej i wzniesienia się w przestworza wszechświata ponad warstwą powietrzną, otaczającą ziemię, będzie możliwe dopiero, gdy lotnictwo oprze się na zasadzie siły raketowej.

Valier znalazł dzielnego pomocnika w osobie pilota Sander, który przez skonstruowanie nowego typu raket przezwyciężył olbrzymie trudności techniczne. Firma Opel zaś ma tę zasługę, że oceniła odpowiednio doniosłość pomysłu Valiera i przez chętnie i dalekoidące finansowanie umożliwiła i przyspiesza urzeczywistnienie jego pomysłu i rozwiązanie ważnego problemu lokomocji samochodowej i samolotowej.

Sam akt wypróbowania, drugi z rzędu tego rodzaju, samochodu raketowego, tak już nazwiemy ten samochód, został uwieńczony zupełnym powodzeniem, jakkolwiek szybkość biegu przy dotychczasowej próbie osiągnięta pozostaje daleko poza teoretyczną możliwością. Celem puszczenia w bieg samochodu zapalono przez zapłon elektryczny dwie rakety, które spaliły się przy wielkim odgłosie; przytem powstał wspaniały płomień raketowy, no i w dodatku ogromny dym. W ciągu ośmiu sekund na długości przestrzeżeni 60 metrów samochód rozwinął szybkość biegu 95 kilometrów na godzinę. Jest to szybkość, jakiej nie osiągnięto jeszcze nigdy dotąd przez żaden motor benzynowy. Po ośmiu sekundach jazdy, kierowca samochodu zaprzestał dalszej próby, gdyż z powodu nadzwyczajnie wzrastającej szybkości jazdy, nie mógł panować nad kierownicą i regulatorem ruchu automobilu.

Zaznaczyć należy, że przy przeprowadzonej próbie nie chodziło o zdobycie nowego rekordu szybkości jazdy samochodowej, ale jedynie i wyłącznie o wykazanie praktyczne, że zastosowanie i wyzyskanie zasady raketowej jako siły napędnej przy uruchomieniu samochodów i samolotów jest możliwe. Z dokonanej próby wynika, że po dalszym ulepszeniu aparatu zapalającego rakety, będzie można regulować dowolnie ich zapłon w dowolnych odstępach czasu i w ten sposób regulować szybkość jazdy, oraz że tym sposobem osiągnąć będzie można niebywałe dotąd w automobilizmie szybkości jazdy.

PODKOWY

kute—prasowane
wszelkich typów

HACELE

stalowe tepe
i ostre marki „S”

poleca

5540

Fabr. drutu, podków i haceli

STALMET

w Tomaszowie Mazow. - biuro : Warszawa, Leszno 56 - tel. 23-111

Zakłady Przemysłowo-Handlowe i Odlewnia Metali

Tel. 320-37

„METALOWIEC”

w Warszawie, Smocza nr. 37.

Tel. 320-37

5076

POLECAMY DO NATYCHMIASTOWEJ DOSTAWY

wagi stołowe, belkowe i dziesiętne,

mosiężne okucia budowlane, różne wyroby mosiężne, oraz sztuce. Specjalnie wykonywamy po cenach przystępnych wszelkie odlewy maszynowe, mosiężne rotguzowe według nadesłanych modeli lub rysunków. Na zażądanie wysyłamy cenniki.

U specjalisty

należy kupować przybory do

samorodnego spawania

palniki, węże, reduktory, druty,
proszki tlen, wodór, acetylen, karbid. 4392

Jerzy Dziembowski

Tel. 15-14. Bydgoszcz, pl. Wolności

„RENOMA”

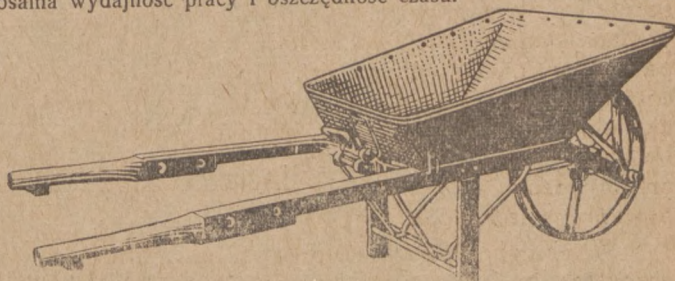
Gustaw Kartmann

Przybory meblowo-stolarskie

Poznań, Wielkie Garbary 1.

5590

Poleca: **taczki żelaznej konstrukcji** własn. wyrobu, różnego gatunku i wielkości po cenach konkurencyjnych. Jako specjalność budują taczki wywrotki nadzwyczaj praktyczne do wszelkich robót ziemnych. Jednem podniesieniem opróżnia się całą zawartość. Kosz-
tosalna wydajność pracy i oszczędność czasu. 5808

W. KNOPIŃSKI, Rogoźno (Wlkp)

OFERTY NA ŻĄDANIE

ZAWIASKI MOSIĘŻNE

zwykłe z gałką, krępowane, do zdejmowania, kło-
zetowe, parawanowe, taśmowe także z Biometalu

OKUCIA do mebli mosiężne

szylidy mosiężne „Listy”, okucia mos. do zam-
ków wertheim. do drzwi (szylidy)

poleca

5809

E. Gallas i T. Kryński, Cieszyn

Fabryka Wyrobów Metalowych

„Wartome”

Fabryka Maszyn i Armatur Odlewnia Metali

Poznań, ul. Dąbrowskiego 79, tel. 65-74.

Wykonuje wszelką armaturę parową, gazową i
wodną, reperacje wszelkich maszyn rolniczych
i armatur. Gryzowanie kół zębatach do samocho-
dów i t. d. Odlewy z miedzi, spiżu, mosiądzu,
fosforbronzu, niklu, stalbronzu i wszelkie odle-
wy galanteryjne i t. p. 4312

Kosztorysy i porady techniczne bezpłatnie.

Wobec tych doświadczeń powstaje pytanie, jak wyzyskać racjonalnie to źródło energii w przemyśle i ruchu samochodowym. Na to pytanie odpowiedzą dopiero dalsze próby, które ogłoszą całemu światu owoce dalszych prac p. Valiera i Sandera i techniki samochodowej na tem polu, a głośnikiem jej będzie nowa próba, która wykonana będzie na odległości 1 kilometra berlińskiego toru wyścigowego i samochodowego Avus. Będzie to naturalnie tylko etap przejściowy na drodze do ostatecznego rozwiązania tego problemu.

Z naciskiem powtarzam, że napęd rakietowy bynajmniej nie jest przeznaczony dla ruchu naziemnego, który pozwala jedynie na ograniczoną szybkość, ale właściwem polem wyzyskania całej pełni siły lokomotywnej systemu rakietowego mogą być i są tylko przestworza powietrzne; gdyż opłacalność tego wynalazku następuje dopiero przy pełnem wyzyskaniu wytworzonej energii, co możliwe jest jedynie w lotnictwie.

Firma Opel i wynalazca nowego systemu samochodów żywią najlepsze nadzieje co do osiągnięcia zamierzonego celu. Są oni pewni, że w ciągu jednego roku uda im się zbudować odpowiedni statek powietrzny, zapomocą którego wzbić się będzie można do najwyższych przestworzy powietrznych i w ten sposób zapoczątkować nowy, bezpieczny ruch transoceaniczny.

Czy przyszłość uwieńczy te nadzieje pomyślnym wynikiem — dowiemy się w swoim czasie.

H. Groński.

Nowe podatki od samochodów.

Ministerstwo Robót Publicznych celem pozyskania odpowiednich sum na budowę i konserwację dróg — opracowało projekt opodatkowania samochodów według ich ciężaru. Nowy projekt przewiduje: od 100 kg. samochodu osobowego — prywatnego 40 złotych, od samochodu zarobkującego do wagi 1000 kg. — 50 złotych i 55 złotych za każde następne 100 kg., 35 złotych od 100 kg. prywatnych samochodów ciężarowych, a 45 złotych od samochodów ciężarowych zarobkujących. Inne opłaty rejestracyjne, rogatkowe i t. d. mają ulec skasowaniu.

Wpływ z takiego opodatkowania samochodów wyniósłby około 10 milionów złotych rocznie. Jednocześnie odpowiedni podatek opłacaliby właściciele pojazdów konnych.

Dodatkowo ma być też opodatkowana benzyna samochodowa w stosunku 5 groszy od litra. Razem więc wpływ z tych podatków urósłby do sumy 19 milionów złotych.

Według obliczenia Ministerstwa na utrzymanie dróg potrzeba rocznie 60 milionów złotych. Powyższe podatki byłyby uzupełnieniem kredytów, które w ostatnim roku wyniosły 28 milionów złotych.

Przemysł samochodowy na Targach Poznańskich.

Przemysł samochodowy na tegorocznych Targach Poznańskich reprezentowany będzie w całej pełni. Zgłoszeń od wszystkich firm samochodowych nadeszło tak wiele, że olbrzymia Wieża Górnosłaska nie zdoła pomieścić wszystkich eksponatów, wobec czego część samochodów umieszczono w Hali Maszyn i na otwartym terenie. Na tegorocznym Targu demonstrowane będą ostatnie nowości w dziedzinie przemysłu samochodowego.

Koncentracja przemysłu samochodowego w Europie.

Półurzędowa rzymska agencja „Roma” notuje wiadomość, jakoby projektowana była koncentracja całego przemysłu samochodowego w Europie. Zrzeszenie się przedsiębiorców europejskich skierowane ma być przeciw Ameryce i ma na celu skuteczne zwalczanie konkurencji amerykańskiej.

SAMOCCHODY

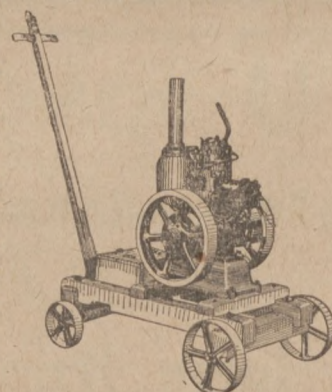
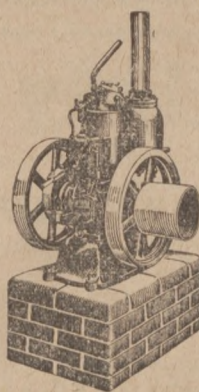
	4 osobowy otwarty
6/30 Fiat	6 „
9/31 „	6 „ Coupé
9/31 „	6 „ otwarty
14/45 „	6 „ Coupé
9/30 Minerva	6 „ otwarty
10/40 Austro-Daimler	6 „
10/30 N. A. G.	6 „
10/30 Berliet	6 „
14/38 Opel	6 „
14/38 „	6 „ kryty
12/40 Steyr	6 „ otwarty
11/40 Ansaldo	6 „ kryty
8/60 Bugatti 8-cyl. Cabriolet Sport	

w stanie używanym, lecz beznagannym, poleca jako nadzwyczajne kupno okazyjne 5732

BRZESKIAUTO, POZNAN

ul. Dąbrowskiego 29, tel. 63-23, 63-65, 34-17.

Szkoła szoferów

Motory ropne 6 K.M.

stacyjne i przewoźne

Imadła równoległe szer. szczęk 60, 80, 100, 120, 140, 150, 180, maszynowe szer. szczęk 75, 115, 150-200

Piły mechaniczne do rżnięcia żelaza

5802 poleca

MOTOR POLSKI Tow. Akc. w ŻNINIE

Generalny przedstawiciel na Polskę za wyjątkiem województw Poznańskiego i Pomorskiego

E. WIELGOSIŃSKI, Warszawa-Praga, Goławska 9.

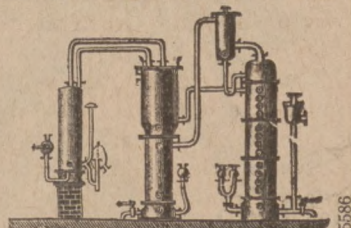
B. ZIÓŁKOWSKI i Ska. T. z o. p.

Poznań, ul. Emilji Szczanieckiej 4b. *** Telefon 69-48.

FABRYKA WYROBÓW Z MIEDZI I MOSIADZU

Budujemy jako specjalność:

Aparaty destylacyjne dla korzeni — Miedziane i żelazne zacieranie — Parniki do kartofli — Zbiorniki do wody — Kadzie fermentacyjne z żelaza i miedzi — Rurociągi do wywaru — Wodociągi domowe i podwórzowe — Kąpiele i klozety wodne — Wszelkie transmisje — Rondle miedziane — Samowary mosiężne — Kotły do pralni, do gotowania cukru i owoców — Aparaty do destylowania wody, korzeni i t. d.

Podróże, projekty, rysunki, kosztorysy na żądanie bez zobowiązania!

Liny konopne i manilowe

Sznur konopny do uszczelnienia maszyn rur wodociąg. i kanalizac., suchy i smołcowany, Konopie na pakunki do maszyn.

4952

Sznury na bieliznę,

5649

oraz wszelkie wyroby powroźnicze poleca po cenach przystępnych

Fabryka Wyrobów Powroźniczych I. M. Szezyngiera w Będzinie.

Rok założenia 1896.

Telefon nr. 108.

Franciszek Bloch

Bydgoszcz, Śniadeckich 47-47a
Hurt. Detal.

Specjalna fabryka
aparatów
do piwa, wody
sodowej
i automatów

Kurki kontrolne — szkła i rury kontrolne — największe zapasy — największe przedsiębiorstwo tego rodzaju w Polsce.

Specjalność:

5582

Badanie i czyszczenie rurowciągów pod gwarancją.

Rok zał. 1912.

Telefon 961.

Odzież zawodowa

Szanowne Kupiectwo!

Niniejszem podaję do łaskawej wiadomości, że powiększyłem specjalny dział odzieży roboczo-zawodowej i polecam po cenach konkurencyjnych

własnej fabrykacji ubrania zawodowe; Odzież dla wszystkich zawodów; Spodnie do pracy celigowe, manszestrowe, kamgarnowe; Kamizelki, marynarki, bluzy etc. Płaszczki i kitle dla lekarzy, chemików i od kurzu; Fartuchy dla różnych zawodów; Bluzy i jaki dla cukierników.

4568

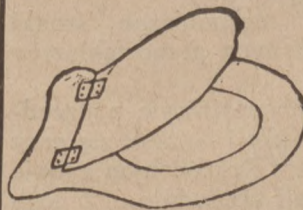
Ubrania kotłowe, szoferskie i ślusarskie oraz wszelką odzież do pracy

Polecając się przy jakimkolwiek zapotrzebowaniu łaskawej pamięci, kreślę

z poważaniem

1409

Stefan Jezierny — Poznań, Wrocławska 37.

Wytwórnia Wyrobów Drzewnych

Specjalność:

SIEDZENIA USTĘPOWE

Za dobre wykonanie gwarantuje się

M. Michalak

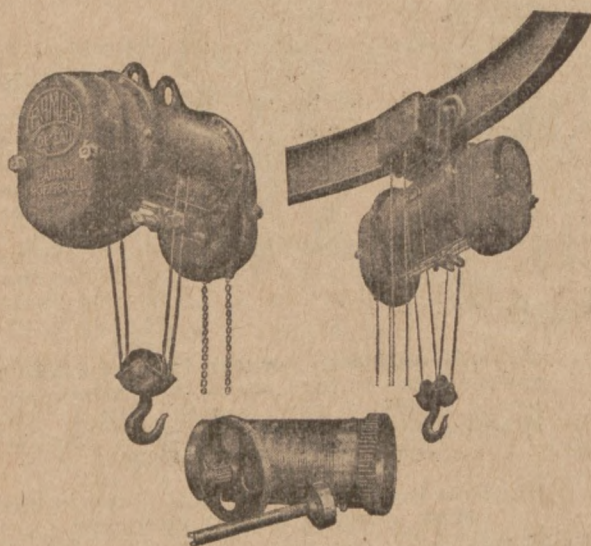
POZNAŃ, ulica Mateckiego nr. 10

5631

Tani i pożyteczny robotnik transportowy.

W wielu przedsiębiorstwach przemysłu metalowego i maszynowego wykonuje się jeszcze roboty transportowe, bądź pracą rąk ludzkich, bądź przez stosowanie bezcelowych wzgl. niecelowo używanych środków transportowych.

Rys. 1.

„Bamag-elektro-przezmiar” jest budowany w formie stałej i ruchomej dla ciężarów od 250—3000 kg. Składa się tylko z 2 osi i 4 kół czołowych, przez co jest łatwy do obsługi i utrzymania.

Ekonomicznie pracujące mechaniczne środki transportowe są dla nowoczesnych przedsiębiorstw najżywniejszym zadaniem.

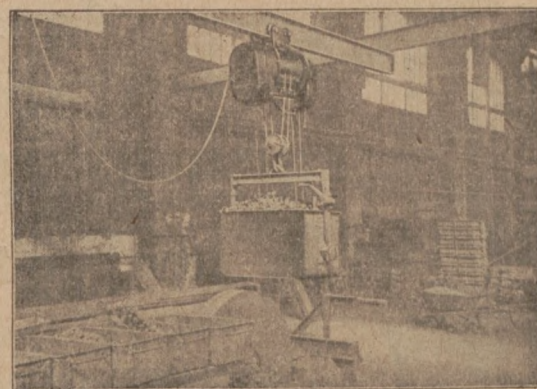
Przypisywanie robotom transportowym podrzędnego znaczenia w kosztach produkcji — mści się przy dzisiejszym wytwarzaniu ciąglem i skróconym rytmem pracy — daleko więcej, aniżeli uprzednio. Z tego względu wszędzie tam, gdzie nie zostały zastosowane nowoczesne środki transportowe, należy przeprowadzić ściśle badania samych prac transportowych, jak również w związku z innymi pracami, pod względem ich ekonomiczności.

Niekorzystne wyniki uzyskuje się przytem szczególnie przy transportowaniu ciężarów w warsztatach, podwórcach i placach składowych, ponieważ zbyt

małe znaczenie przywiązywano dotychczas do prac tych, tak pod względem nakładu czasu, jak i kosztów. Prace te muszą być wykonywane obecnie przez ekonomiczne, mechaniczne środki transportowe.

Takim środkiem transportowym jest „Bamag-elektro-przezmiar”, który z powodu swej prostej budowy z łatwością może być obsługiwany przez niewyszkolone siły robotnicze (rys. 1), który jest nadto łatwy do pielęgnowania, a jest przytem bardzo sprawnym i tanim środkiem transportowym.

Zależnie od celu użycia wyrabiany bywa w dwóch rodzajach — stałym i ruchomym — z nośnością od 250 do 3000 kg. W formie stałej służy do obsługi niezmiennych miejsc pracy, w ruchomej formie może służyć do obsługi kilku lub kilkunastu zmiennych miejsc pracy. W ostatnim też wypadku funkcjonuje nie tylko jako dźwign, lecz również jako środek transportowy. Przy

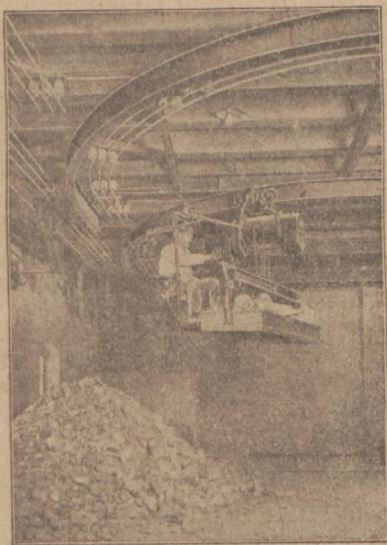
Rys. 2.

Wypożyczony w wywrotowe kubły, pracuje ten elektro-przezmiar-Bamag w lejárni. Małe koszty produkcji i nakładu przy niezrównanej sprawności szczególnie go wyróżniają.

formie ruchomej należy nadto podnieść, iż przesuwanie ciężarów może się odbywać bez względu na ruch tak osobowy jak i towarowy, panujący na placach składowych, warsztatach, magazynach itp.

Co szczególnie „Bamag-elektro-przezmiar” od innych tego rodzaju elektrycznych przezmiarów wyróżnia.

nia — to jego bardzo prosta budowa. Posiada 2 osie z 4 kołami czołowymi. Kółka poruszają się w kąpiel smarowej. Obsługa odbywa się za pomocą łańcucha, przyczem specjalne urządzenia zaszkokowe nie pozwalają na przekroczenie najwyższego

Rys. 3.

Dla dalszych dróg transportowych i nieprzewidzianych miejsc pracy używa się „Bamag-elektro-przezmianu“ zaopatrzonego w miejsce dla kierownika i w wywrotowe skrzynie.

i najniższego zsunięcia się ciężaru podnoszonego lub opuszczanego. Elektromagnetyczny hamulec pozwala na każdorazowe zatrzymanie ciężaru w dowolnej wy-

sokości. Wciąg ten jest szczelnie osłonięty, przez co może być z łatwością używany w kotłowniach, składach na węgiel, młynach itp.

„Bamag-elektro-przezmian“ jest znormalizowany i ztypizowany, w celu umniejszenia kosztów produkcji, zapewnia wymianę części i funkcjonowania bez zarzutu. Z powodu tej zwartej budowy może być on nawet w najniższych i najciaśniejszych przestrzeniach zastosowany i użyty nawet tam, gdzie przy pomocy innych środków transportowych nie da się w zupełności pracować.

Dla dłuższych dróg transportowych używa się tego przezmianu-elektro-Bamag z siedzeniem dla kierującego. W połączeniu z odpowiednimi urządzeniami, jak skrzyniami lub kubłami wywrotowymi, można z jego pomocą uzyskać duże zaoszczędzenia przy masowych transportach.

„Bamag-elektro-przezmian“ jest zatem tanim, pożytecznym i wielostronnie użytecznym środkiem transportowym, który w warsztatach przemysłu metalowego i metalurgicznego surowiec czy półfabrykaty dowozi do maszyn roboczych, gotowe fabrykaty odwozi. Na śladowych placach załadunku, niezależnie od pogody i wpływów atmosferycznych, wyładunku i załadunku wagony i okręty, zaopatruje w materiał opałowy i wywozi popiół z kotłowni. Przez ten sposób załatwiania prac transportowych przyczynia się zatem do obniżenia kosztów produkcji.

Przedstawiciele na Polskę są:

Gustaw Koschade, Łódź, Radwańska 46. S. Duchowski, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 1. „Przemysł“, Kraków, ul. św. Krzyża 1. Warszawska Fabryka Maszyn Windowych „Siła“, Warszawa, ulica Chłodna 5.

Inż. Konrad Zapf.

O Abnera kosiarkach do trawy.

W dziedzinie pielęgnacji trawników w pierwszym rzędzie należy uwagę zwrócić na usługi, jakie oddaje kosiarka do trawy, przyczyniająca się do upiększenia ogrodów i parków, pięknie strzyżonymi trawnikami. Niestety dotychczas wielu odstraszały ceny od zakupu dobrych kosiarek do trawy. Rozstrzygającą sancją tych stosunków wprowadza dopiero firma Abner & Co., fabryka maszyn oraz kosiarek do trawy w Ohlgs (Nadrenja), stwarzając kosiarkę do trawy, która udostępnia najszerszym kołom odbiorców możliwość pielęgnacji trawników. W tym celu wypuszcza znany swój „Eden“ — maszynowy model 1928, łączący w sobie w szczęśliwy i celowy sposób wszystkie zalety długoletniego doświadczenia tej firmy, tak, iż śmiało powiedzieć można:

„To właśnie jest maszyna, przeznaczona do użytku dla ogółu.“

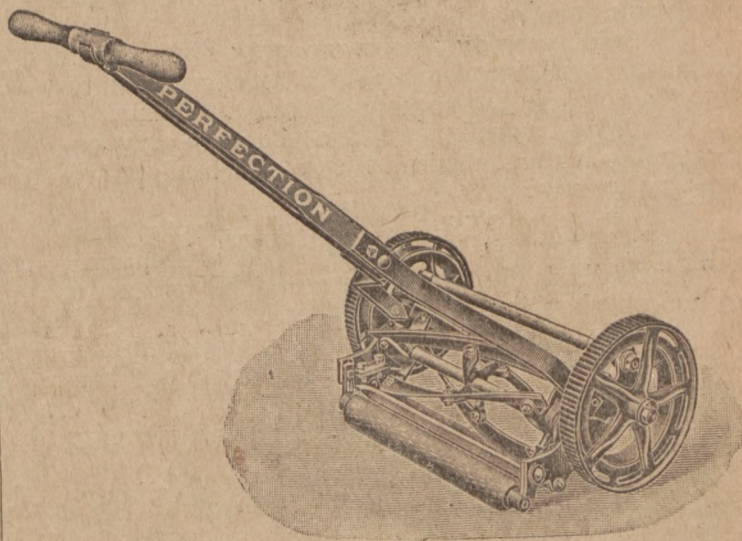
Wraz z wytworzeniem tej codziennej taniej maszyny użytkowej nie ustaje jednak niezmiennie praca twórcza tej firmy. Uciążliwą i oporną pracę około typizacji swych od dziesiątek lat chwalebnie znanych marek

Colonia, Perfection i Vodwaerts

podnosi je istotnymi ulepszeniami do doskonałości, mogącej zaspokoić najwyszukiwsze żądania, stawiane tym maszynom przez ogrodników.

To, co powiedzieliśmy o ręcznych kosiarkach do trawy (rys. 1), dotyczy jeszcze w wyższym stopniu

kosiarek motorowych. Również i przy niej główną i kierowniczą myślą było wytworzenie taniej, powszechnej kosiarki motorowej; w ten sposób też wytworzono kosiarkę motorową „Auto-Hexe 20“. Można

ją śmiało uważać za najlepszą z tego rodzaju maszyn na rynkach światowych, łączy bowiem w sobie wszystkie zalety ręcznej kosiarki w odniesieniu co do zwrotności i możliwości łatwego transportu. Maszyna ta mo-

że być z łatwością przenoszona przez wszelkie przeszkody, jak niskie ogrodzenia, żywopłoty itp., a pod względem sprawności nie ustępuje w niczym ciężkim kosiarkom motorowym o szerokim polu kośby. Elementy są podobnie jak przy samochodach zamknięte i poruszają się w smarach. Wszystkie osie sporządzone są z pierwszorzędnej stali chromo-niklowej.

Jako szczególną nowość w dziedzinie motorowych kosiarek należy podnieść patentowane urządzenie wyłaznikowe walca nożowego, pozwalające przy dostaniu się obcych ciał pomiędzy noże na wyłączenie walców tak, że kamienie, kawałki drzewa itp., które często napotyka się na trawnikach, nie mogą w zupełności uszkadzać maszyn Abner'a „Auto-Hexe” nie może być w tym względzie porównywana z żadnymi innymi tego rodzaju, tak krajowymi, jak i zagranicznymi wyrobami. Jest ona pomimo swej lekkości nowo-

czesną maszyną o najwyższej sprawności, która w swem działaniu jest niedoścignioną. Obsługa jej jest nadzwyczaj prosta.

Obok małych typów tych motorowych kosiarek, wyrabia firma typy większe, mianowicie wielkości 22, 25 i 30, których użycie zaspokoić może najwyższe w tym względzie wymagania. Jako godne uwagi ulepszenie przy typach „Auto-Golf 25 i 30” należy przytoczyć wymienny walec nożowy. Zapomocą niewielkiej manipulacji daje się walec ten z maszyny wyjąć, bez demontowania całej kosiarki motorowej, jak to przy wielu tego rodzaju maszynach ma miejsce. Konstruktywnie i pod względem obsługi są wszystkie motorowe kosiarki tej firmy dostępne nawet dla laików, a ze względu na równoczesną możliwość ich użycia jako walców ogrodowych, przedstawiają zalety, które należy z uznaniem podnieść i powitać.

Aktualna ankieta.

Byłoby wskazaniem, iżby każda z firm wzięła w niej udział...

Powstały przed 2 laty w Warszawie Polski Komitet Naukowej Organizacji Pracy, rozesłał do swych członków, oraz szeregu wybitnych firm i przemysłowców 24 zapytań, ujętych w formę **Ankiety**, którą poniżej przytaczamy:

Mamy wrażenie, iż każdy z naszych prenumeratorów i czytelników zainteresuje się zagadnieniami, które Ankieta ta obejmuje i ze swej strony przyczyni się do jej powodzenia...

Ewentualne odpowiedzi nadsyłać należy pod adresem: P. K. N. Organizacji Pracy — Warszawa, Mokotowska 51/53.

*

Ze swej strony dodajemy, iż rezultat Ankiety będzie tem ciekawszy, im więcej firm przyczyni się do jej uwypuklenia.

A oto pytania rozesłanej Ankiety:

1. Jakie zagadnienia z zakresu organizacji pracy ludzkiej lub procesów wytwórczych na terenie działalności Pana były badane w celu: powiększenia produkcji, uproszczenia wykonania, lepszego wykorzystania czasu, zmniejszenia rozchodu materiałów, pracy i innych środków wytwórczych? Wyszczególnić te zagadnienia.

2. Jakie metody stosowano przy powyższych badaniach: np. chronometraż, zestawienia statystyczne z wyników poprzednich itp.

3. Jakie czynniki (warunki) badano przy poszczególnych zagadnieniach i jakie z nich miały największy wpływ?

4. Czy na podstawie uprzednich badań układano plany, programy lub instrukcje do wykonania? (Wyszczególnić, dla jakich czynności lub procesów wytwórczych plany takie układano).

5. Jakie metody stosowano przy układaniu planów? Czy próbowano układać plany metodą harmonogramów?

6. Z jakimi trudnościami spotykano się przy układaniu planów?

7. Jakie trudności napotymano przy wykonywaniu zgóry ułożonych planów?

8. Jakie ulepszenia wprowadzono w metodach kontroli produkcji, użytego czasu i wogóle procesów wytwórczych?

9. Czy próbowano zastosować lub zastosowano graficzną metodę kontroli Gantta?

10. Do jakich zagadnień ją zastosowano, jakie trudności przytem spotkano i jakie osiągnięto wyniki?

11. Jeżeli zastosowano do kontroli wykresy Gantta, to na podstawie czego ustalano wzorce?

12. Jakie wyniki osiągnięto przy poszczególnych zastosowaniach ulepszonej organizacji? Przytoczyć o ile możliwości dane cyfrowe.

13. Jakie zagadnienia techniczne, dotyczące urządzeń, narzędzi, lub warunków w pracy, wyłoniły się przy badaniach lub przy wykonaniu nowych nakreślonych planów?

14. Jakie wyłoniły się zagadnienia, dotyczące fizjologii, psychologii i higieny pracy?

15. Jakie reformy w organizacji kierownictwa trzeba było wprowadzić w celu wejścia na drogę nowych metod organizacji?

16. Czy badania i planowania wykonywa specjalna osoba, czy biuro specjalne, czy też robi to zwykły personel kierowniczy?

17. Jakie zagadnienia z zakresu działalności, z którym Pan się styka, uważa Pan za najważniejsze, do których najpierw trzeba by zastosować racjonalne metody organizacji?

18. Jakie specjalne trudności przedstawia przemysł lub działalność, z którymi Pan się styka, w zastosowaniu metod naukowej organizacji?

19. Czy nie spotykał Pan trudności przy wprowadzaniu ulepszeń organizacyjnych ze strony robotników, związków robotniczych, majstrów, lub wyższych kierowników? Jakiego rodzaju były te trudności?

20. Jakie przeszkody uważa Pan za najważniejsze przy wprowadzaniu racjonalnych metod organizacji?

21) Jakie ulepszenia w systemie płac zostały wprowadzone, przy jakich robotach, i jakie dało to wyniki?

22. Jakie systemy płac są najodpowiedniejsze przy robotach i zajęciach, z którymi Pan się styka?

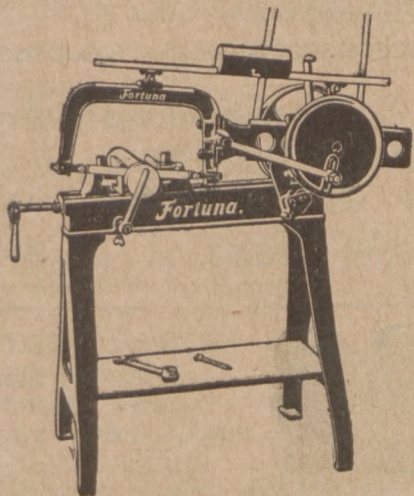
23. Jakie trudności spotkano przy wprowadzaniu systemów płac, zachęcających do podniesienia wydajności?

24. Jakie jest ogólne zapatrywanie Pana na sprawę zastosowań w Polsce metody naukowej organizacji?

Prof. K. Adamiecki.

Maszyna do przecinania „na zimno” „Neue Fortuna“

z uniwersalnym imadłem, chroniona patentem w kraju i zagranicą, wyrabiana jest w dwóch wielkościach, mianowicie

z 300 m/m. długą taśmą piłową
dla okrągłych i czworokątnych prętów, rur i żelaza

profilowego, aż do wielkości 150×150 m/m., jak również

z 560 m/m. długą taśmą piłową
dla prętów itp. do wielkości 250×250 m/m.

Obydwa typy mogą być dostarczone na napęd pasowy lub bezpośrednio elektromotorami.

Uniwersalne imadło umożliwia, bez użycia jakichkolwiek innych urządzeń, obcinanie uciosów, jak również przepiłowywanie naraz wielu obrabianych sztuk o tych samych wymiarach, i zupełnie krótkich kawałków obrabianych, aż do wymiaru 2 cm.

Maszyna daje zupełnie gładki przekrój i nastawia się samoczynnie po wykonaniu przecięcia, tak, iż zbyteczne jest użycie dodatkowego koła do przestawiania. Wielka ilość tych maszyn może być przytem obsługiwana przez jednego robotnika.

Hermann Klaeger, „Fortuna” — fabryka maszyn do przecinania na zimno, Stuttgart — Untertürkheim (Niemcy).

Zautomatyzowanie kierownictwa samolotami.

We wszystkich dziedzinach nowoczesnej komunikacji zaznacza się coraz silniejsze dążenie do niezależnego od kierowcy zabezpieczenia ruchu, czyli istnieją urządzenia, automatycznie reagujące na sygnały alarmowe, w żegludze morskiej automaty wskazują ustaloną drogę i ostrzegają przed każdym zboczeniem z właściwego kierunku.

Zadanie automatycznego kierowania w dziedzinie lotnictwa, w stosunku do innych środków lokomocji, jest szczególnie skomplikowane. Zarówno w kolejnictwie, jak i w żegludze morskiej automaty mają za zadanie jedynie utrzymanie kierunku na płaszczyźnie, samolot natomiast posiada 3 osie ruchu i dlatego wymaga trojkiego kierowania: ster wysokościowy, stery boczne — w lewo lub w prawo od wytyczonego kompasem kierunku.

Nad rozwiązaniem tego zagadnienia w dziedzinie lotnictwa, wynalazcy pracują już od chwili, gdy pierwsze samoloty wzbiły się w przestworza, t. j. od 20 lat.

Na odbytym ostatnio w Wiesbaden kongresie wiedzy lotniczej zajmowano się przede wszystkim zagadnieniem automatycznego kierowania samolotów. Kapitan Boykow przedstawił wielce uproszczony system automatycznego sterowania w górę, przyczem przy dalszem doskonaleniu swego wynalazku spodzie-

wa się pomyślnych rezultatów i całkowitego opanowania sterów (także bocznych) przez odpowiednie automaty. Inż. Drexler, wynalazca sygnałów sterowych, tak ważnych dla orientacji pilotów, oświadczył, że automatyczne sterowanie jest zupełnie możliwe i że udało mu się skonstruować odpowiedni przyrząd, który, po wypróbowaniu na modelu, został zmontowany na jednym z samolotów komunikacyjnych i funkcjonuje doskonale.

Ostatnie dziesiątki lat, a właściwie ostatnie kilkanaście lat od czasu wojny światowej, stanowią oczywisty dowód, że genjusz ludzki nie zna granic. Człowiek wydiera naturze coraz to nowe tajemnice, które niejednokrotnie uważane były za jej niewzruszone prawa. Jeśli się weźmie pod uwagę szybki rozwój lotnictwa w ostatnich czasach, stwierdzić należy, że kroczy ono „siedmiomilowymi butami”. Aczkolwiek wyżej omawiane wynalazki nie są może jeszcze najzupełniej niezawodne i obecność pilota w samolocie jest i będzie zapewne stale potrzebna (choćby dla dozoru i kontrolowania automatów sterowych), to jednak stwierdzić wypada, że praca w kierunku ułatwienia prowadzenia samolotów dała już poważne rezultaty i obecnie kierowanie samolotem jest do pewnego stopnia łatwiejsze i wymaga mniejszej siły, niż prowadzenie samochodu.

PATENTY wzory, znaki

w kraju i zagranicą — obrona spraw spornych,
uniważnienia i t. d.

46584

5799

rzecznik patentowy przysięgły

inż. tytł. **Janusz Wyganowski**

były radca Urzędu Patentowego Rz. P.

WARSZAWA, ul. Ordynacka 6, telefon 161-50.

Nowa maszyna do nawierzchnich robót ulicznych.

Uniwersalna samoporuszająca się maszyna, pracująca przy pomocy ciśnienia powietrza, uruchomiona została w Berlinie do naprawy nawierzchni ulic miasta i ich oczyszczania. Powietrze ściśnięte zapomocą kompresora znajduje się zawsze w zapasie. Urządzenie maszyny składa się z trzech części: z trekera z kompresorem, z wozu zawierającego zbiornik ściśniętego powietrza i zbiornik materiałów, potrzebnych do budowy nawierzchni, jak asfalt, ter, szkło wodne itp.

Sposób pracy jest następujący: Na czele roboczej kolumny idzie dwóch ludzi z szczotkami z piasawy, którzy oczyszczają bruk z grubszych zanieczyszczeń, kurzu itp., za nimi idzie robotnik z dmuchawą ściśniętego powietrza, który dokańcza oczyszczenia przy pomocy tejże dmuchawy. Za wozami idą ludzie, nakładający masę. Jeden polewa masę a pięciu narzuca. Polewanie nie odbywa się czysto mechanicznie, tylko zależne jest od miejscowych potrzeb. Polewający robotnik może zatem, zależnie od właściwości i stanu nawierzchni ulicy, więcej lub mniej zużyć masy, co posiada swoje znaczenie, zwłaszcza przy reperacjach ulic. Polewanie to odbywa się w sposób ciągły. Napełnianie zbiorników masą odbywa się zapomocą wessania kompresorem, który równocześnie zgęszcza powietrze, potrzebne do polewaczy.

Odpada tu potrzeba użycia pomp, wentyli itp. elementów, niezbędnych do przenoszenia masy z beczek zapasowych do polewaczy. Trekker sam może być również użyty do pociągu. Sprawność jest tego rodzaju, iż 10 000 m.² nawierzchni może być oczyszczonych, połączonych asfaltem i narzuconych z pomocą 10 ludzi w przeciągu 8 godzin, przyczem koszta włącznie z robocizną, kosztami ruchu, odpisami i odsetkami, nie przenoszą ani feniga za metr kwadratowy.

Przy pomocy większej ilości robotników można do 30 000 m.² nawierzchni ulicznej dziennie odnowić.

(h. s.)

Aparat, zabezpieczający mieszkania od zatrucia gazem świetlnym.

W gazowni warszawskiej w obecności dyrektora gazowni Świerczewskiego, p. Aleksander Prusko demonstrował aparat automatyczny, wyłączający dopływ gazu z tą chwilą, gdy powietrze w danym pomieszczeniu, czy to wskutek odkręcenia kurków, czy nieszczelności przewodów, jest przesycone gazem do tego stopnia, iż może zagrażać zdrowiu ludzkiemu.

Po demonstracji nowego wynalazku dyr. Świerczewski zamknął się sam w kabinie gazowej i otworzył kurki gazomierza. Gaz wydobywał się z gazomierza ze złowrogim sykiem przez dłuższy czas, a gdy już gazu w kabinie było dość dużo, gazomierz zamknął się automatycznie.

Należy zaznaczyć, że aparat skonstruowany jest w ten sposób, iż nawet uparty samobójca nie zdola go otworzyć, jest on bowiem ukryty wewnątrz gazomierza.

Pierwsza Krajowa Wytwórnia Sprężyn
DLA WSZYSTKICH GAŁĘZI PRZEMYSŁU

SPIRAL

WARSZAWA, ul. Żytnia nr. 20, tel. 36-39.

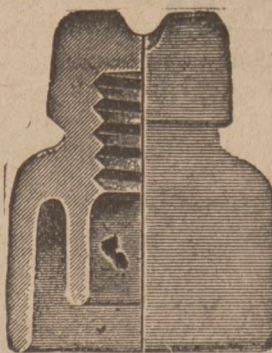
5129

Zamki meblowe

4311

Zawiasy taśmowe (Klavierbänder)
Szyny do schodów (Treppenleisten)

Fabryka „Fema” T. A., Bydgoszcz.

Ważne dla przemysłowców
branży elektrotechnicznej
i kupców towarów żelaznych!

Fabryczny skład **IZOLATORÓW**

wysokiego i niskiego napięcia,
izolat, wprowadz., rolek, fajek,
tulejek: Gałek karb. i gładk.,
do pieców, haki na mięso, gry-
fów inst. i do pieców żeliw-
nych, drzwiczek, artykułów do
rolet, i dla użytku radiowego
oraz inne artykuły techniczne
z pierwszorzędnej porcelany

„ARTEPOR” Artykuły techniczne
i elektrotechniczne z porcelany
KRAKÓW, ul. Długa nr. 18. Telefon nr. 28-36.

Jeneralna reprezentacja fabryki porcelany **Theodor Pohl, Schatzlar**
5783 (Czechosłowacja). Na żądanie służymy ofertami.

Odlewy lano-kute

(Temperguss)

w pierwszorzędnej jakości,
dające się zginać i skręcać
na zimno

do jak najdalej idących granic

wykonuje podług modeli, wzorów i rysunków

Odlewnia żelaza lano - kutego i zwyczajnego szarego

B. Kołodziejczyk i S-ka

POZNAŃ - Górczyn, ul. Sielska 6.

Tel. 6296 i 6433.

5786

Nienaganne działanie

radioaparatu zależne jest przede wszystkim
od jakości baterji anodowej, dlatego uży-
wajcie wyłącznie baterje anodowe gwaran-
towanej jakości

Centra

5169d

DZIAŁ MASZYN ROLNICZYCH

Waloryzacja cel a przemysł maszyn rolniczych.

Dodatnie i ujemne skutki waloryzacji dla krajowej produkcji maszyn rolniczych.

W dziedzinie importu zagranicznych maszyn rolniczych zanotować należy zmianę, jaka ostatnio dokonała się w odniesieniu do dotychczasowych stosunków celnych przez ustanowienie waloryzacji cel, która wyraziła się zwyżką o 30%. Zwyżka ta w całej wysokości dotyka towarów, importowanych z tych krajów, z którymi nie mamy trwale uregulowanych stosunków handlowych. Albowiem kraje, z którymi związani jesteśmy traktatem handlowym, korzystają przeważnie z cel konwercyjnych, względnie z ulg celnych, obniżających cło przywozowe do 20% normalnej należności. Ponieważ gros naszego importu w maszynach rolniczych opiera się wciąż jeszcze na fabrykacjach pochodzenia niemieckiego, przeto zdolność konkurencyjna tychże uległa wobec towarów, pochodzących z innych krajów, wydatnemu osłabieniu. Potwierdza to stanowisko prasy niemieckiej, która zarządzenie waloryzacyjne rządu polskiego określiła wprost jako prowokację, zdolną do dalszego nadwyżżenia i tak niezbyt silnej podstawy, na której toczą się rokowania o zawarcie traktatu handlowego. Jestto oczywiście punkt widzenia, podyktowany przez interesy polityki niemieckiej, gdyż waloryzacja cel była naturalnym następstwem zmiany parytetu złotego i ze strony mianodajnych czynników uchodziła już dawniej za postanowioną.

Wprowadzenie jej w życie znajduje więc zupełnie uzasadnienie, niemniej ustanowienie terminu obowiązywania w chwili, w której nasz bilans handlowy od dłuższego czasu jest stale bierny, czyni z zarządzenia tego środek zaradczy, mający na celu osłabienie importu. Jest rzeczą niewątpliwą, że wyższe cło wpłynie hamująco na pokup niemieckich maszyn rolniczych, gdyż każda podwyżka celna jest środkiem radykalnym i nie daje się w tej samej chwili wyrównać środkami, którymi dysponuje dostawca zagraniczny. Takim środkiem byłoby obniżenie cen, możliwie tak wydatne, by zdołało zanułowić nadwyżkę celną. Z taką ewentualnością przy

fabrykacjach niemieckich liczyć się nie można, mając na uwadze, że niedawne strajki w niektórych okręgach niemieckiego przemysłu metalowego wyraziły się w zwyżce zarobków, które w następstwie odbiły się na podwyższeniu cen sprzedażnych. Dlatego też, jak wspomniano, spotkała się waloryzacja celna z ostrą krytyką ze strony przemysłu niemieckiego, dla którego zdobycie rynków zagranicznych stanowi poprostu kwestję bytu. Sytuację pogarsza jeszcze stan rokowań o traktat handlowy, który przedstawia się niezbyt różowo i mało daje nadziei, by w tym roku jeszcze doszło do zawarcia traktatu.

Dalszem naturalnem następstwem waloryzacji jest pogorszenie się koniunktury dla odnośnych importerów. Ciekawem będzie obserwować na nadchodzących targach wiosennych, jak silnie pogorszenie to się wyrazi. Liczyć się trzeba z tem, że wobec niekorzystnego naogół urodzaju zeszłorocznego, obroty tegoroczne będą mniejsze, niż w zeszłym roku.

Natomiast osłabienie tak groźnego konkurenta, jakim są Niemcy, niewątpliwie wyjdzie na korzyść krajowego przemysłu maszyn rolniczych, który pomyslną koniunkturę zbytu może i nadal uważać za zapewnioną. Nie należy jednak zapominać o drugiej stronie medalu, czyli że zahamowanie konkurencji ma także swoją ujemną stronę i to tak w odniesieniu do danej gałęzi przemysłu bezpośrednio, jak i do kraju, jako całości gospodarczej. Ostatni wzgląd każe przede wszystkim stwierdzić, że maszyny rolnicze są środkami produkcji, a więc nie podpadają pod pojęcie importu zbytecznego, tylko przeciwnie i zgodnie z opinią rzeczoznawcy p. Dewey'a, stanowią nawet import wskazany, jeżeli się weźmie pod uwagę, że przysparza korzyści naszemu rolnictwu, które jest podstawą naszej gospodarki krajowej. Specjalne względy, jakie w ostatnich czasach okazuje się rolnictwu przez udostępnienie wygodnego kredytu na melioracje, sztuczne nawozy itp., nie wyczerpują jeszcze wszystkiego, czego rol-

F. SUCHANEK i S-KA

Przedsiębiorstwo Techniczno-Handlowe
dla Rolnictwa i Przemysłu

Poznań - Pl. Wolności 8/9

TRAKTORY AMERYKAŃSKIE HART-PARR

4250

o sile 24 i 36 K. M.

PAROWE GARNITURY MŁOCARNIANE

na kulkowych
łożyskach

na długoterminowe spłaty

nictwu potrzeba. Musi ono mieć możność korzystania z maszyn i narzędzi pierwszorzędного rodzaju, a niemniej z wszelkich nowości, jakie na tem polu się ukazują. Import niemieckich maszyn rolniczych obejmował nietylko tę grupę, którą wytwarzają także krajowe fabryki, ale przedewszystkiem tę, która w kraju niema żadnego reprezentanta. Na te maszyny powinny być przywrócone ulgi celne.

Twierdzenie, że import niemiecki da się ostatecznie zastąpić importem z innych krajów, jest gospodarczo nieścisle. W rolnictwie trzeba się liczyć z pewnym konserwatyzmem, który nietylko wypływa z określonego upodobania, ile raczej ze ścisłych doświadczeń. Jest rzeczą zrozumiałą i zupełnie uzasadnioną, że rolnik skłania się do nabycia takiego fabrykatu, który zdołał poznać i wypróbować, względnie jeśli z innych powodów ma zaufanie do danej firmy.

Jeżeli osłabienie konkurencji niemieckiej wpływa na utrzymanie dobrej koniunktury zbytu dla wytwórczości krajowej, to taka korzyść też jest jednostronna, bo liczyć się trzeba także z momentami ujemnymi, które taki stan rzeczy w każdym wypadku z sobą przynosi. Wszelka konkurencja o normalnem napięciu mieści w sobie ten pożytek, że oddziałuje na przedsiębiorstwa danej branży w kierunku utrzymania równego poziomu technicznego i handlowego udoskonalenia. Porównując ten poziom naszego przemysłu z poziomem w państwach zachodnich, dojść trzeba do konkluzji, że pozostajemy o cały szereg lat wstecz. Kiedy naprzykład w Niemczech system fabrykacji masowej, taśmowej, standaryza-

cji itp., chwycił już mocny grunt i od paru lat coraz szersze znajduje zastosowanie, u nas te nowoczesne sposoby produkcji zupełnie nie są znane. Produujemy wciąż jeszcze przestarzałym sposobem przedwojennym i cofamy się w rozwoju z każdym dniem. Dzieje się to nieopatrznie, gdyż brak tego motoru, któryby poprostu zmuszał do wkroczenia na drogę postępu. Środki takie, jak cła, nie dające się praktycznie pomyśleć, jako środki długowieczne, zamiast przybliżać, oddalają jeszcze od tej drogi, wytkniętej przez nakazy czysto gospodarcze. Trzeba zaś nadmienić, że właśnie przemysł maszyn rolniczych daje szczególnie wdzięczne pole do stosowania nowoczesnych ulepszeń technicznych. Jeżeli zaś chodzi o polski dział tego przemysłu, to właśnie obecna chwila, kiedy przemysł ten korzysta z pomyślnej koniunktury, doprasza się, by wynikające z tego korzyści materialne obrócić w znacznej części na rewizję obecnego fabrykowania i dostosowania go do poziomowi przodujących fabryk innych krajów. Bo liczyć się trzeba z nadejściem chwili, kiedy siła przemysłu obcego, wyrosła na racjonalnych czynnikach gospodarczych, przełamie doraźne i sztuczne zapory ochronne, a wówczas słaby nasz przemysł stanąć może w obliczu katastrofy. Dla jej uniknięcia potrzeba jednak świadomości wymogów, których domaga się przemysł w danej chwili, a które niestety wciąż jeszcze są zapoznavane nietylko ze strony kierowników tego przemysłu, ale także ze strony prasy i organizacji zawodowych, które w tym kierunku winny odegrać rolę dominującą.

W. L a u b e.

Słów kilka o narzędziach do obróbki ziemi.

II.

Szerokie możliwości używania bron. — Rola zębów przy bronie i ich właściwe ustawienie. — Zęby z szyjką czworoboczną okazały się najlepszymi. — Jak należy obchodzić się z broną w czasie pracy? — Słownko o najnowszych konstrukcjach bron.

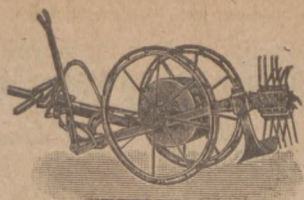
Pomówmy z kolei o bronach.

Zadania bron polegają na spulchnianiu i rozdrabnianiu bród od pługa. Mają one jednak też chwasty zniszczyć, grunt oczyścić i wygładzić. Ostatnio wyszczególnione zadanie można, zdaje się, uważać za ich najważniejsze, gdyż dzięki „wyrównawczemu bronowaniu“ jest wogóle dopiero możliwe maszynowe zasiewanie nasienia, jak i żniwowanie przy pomocy maszyn. Brona jednak też może być użyta do rzadkiego, jak i gęstego nasienia oraz do rozsiewania nawozu sztucznego. Musi ona dalej też bronować pola kartoflane, rozbić grupy ziemi, na łakach niszczyć mech, zrównywać kretowiska i tym podobne czynności spełniać.

Jak widać, brona w swych najróżnorodniejszych postaciach świadczyć może rolnikowi nieprzeciętne usługi, o których tutaj szczegółowiej pozwolimy sobie zareferować: trzeba bowiem wiedzieć, że istnieje wielu rolników, którzy wcale nie umieją wykorzystać rozlicznych możliwości używania bron. Tak więc przedewszystkiem dla narzędzia tego niema właściwie żadnych długich przerw odpoczynkowych i dlatego też niekiedy zaniedbuje się najspokojniej trosk i starań około brony. Obecnie konstrukcja brony jest już tak przeprowadzona, że, przyjąwszy nor-

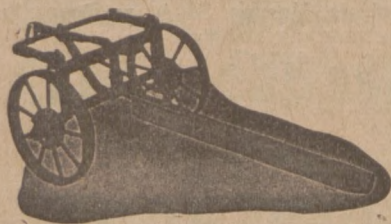
malne warunki, można powiedzieć, iż zdoła ona stać dostateczny opór wszelkim przeciwnościom. Tem niemniej zwrócić trzeba uwagę na to, że i to narzędzie wymaga, by się z niem starannie obcho- dzono i by powstałe małe uszkodzenia stosownie natychmiast usuwano.

Możliwości skutecznego reperacji brony ograniczają się najczęściej do zębów, jako części pracujących, mniej do ram i urządzeń pociagowych. Złamane ramy z łatwością naprawić przez nacięcie. Zerwane łańcuchy pociagowe zastępuje się poprostu nowymi, to samo dotyczy też belek pociagowych, najczęściej drewnianych. Przy zębach wchodzi prawie bez wyjątku zawsze w rachubę wymiana uszkodzonych, gdyż rolnik sam nie będzie miał odpowiednich urządzeń do zaostrenia złamanych zębów na nowo. Natomiast będzie on niewątpliwie zdolny skrzywione zęby znowu wyprostować, co może skutecznie na zimno na kowadlu i przy pomocy młota. Przedewszystkiem zważać musi na to, by wszystkie zęby były zwrócone w jedną stronę. Jeżeli tak nie jest, natenczas występuje znane „skakanie“ brony, które ma swoje uzasadnienie w złem nastawieniu zębów. Zupełnie niemożliwa jest praca z broną, której zęby zakrzywione są w tył. Brona taka wogóle nie będzie mogła wglębić się w ziemię, tylko

Wyrabiamy masowo jako specjalność: **kopaczki „Gwiazda B”**

do kopania ziemniaków bezsprzecznie najpraktyczniejsze z wszelkich istniejących kopaczek

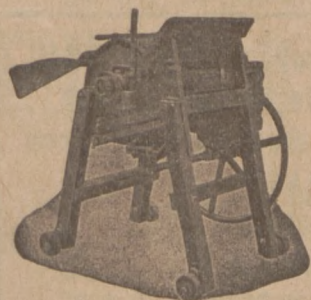
przodki „Naprzód”

do żniwiarek, całe z żelaza kutego, o wysokich kołach biegowych

młocarnie cepowe „Ideal”

na łożach kulkowych z hamulcem bębnowym, nadające się znakomicie dla średnich i mniejszych gospodarstw.

Prosimy zażądać ofert.

BRACIA MALAK

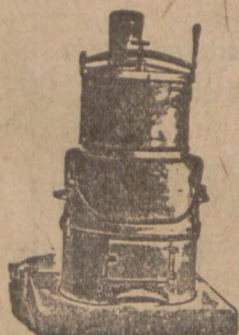
fabryka maszyn i odlewnia żelaza

ŻNIN (Wkp.)

Telegr.: Bramafa.

Telefon nr. 30.

5 50

Wyrabiam masowo!

PARNIKI

do kartofli oryginalne „AGRA”
Taczki całożelazne
Aparaty do rznienia słomy
Śrutowniki do śrutowania
zboża na kamieniach.

Ryszard Liska

4425 **WĄGRÓWIEC**

FABRYKA MASZYN I KOTLARNIA

„IDEAL”

nóż do krajania słomy
na ściółkę

tani — praktyczny — trwały

Jedyni producenci

3641

Centrala Pługów Parowych T. z **Fabryka Maszyn**
o.p. Poznań, Piotra Wawrzyńskiego 28-30 Tel. 69-50 — 61-17

Głogowski & Syn

właśc.: Inż. Leon Czarliński

FABRYKI MASZYN

Inowrocław

Brodnica (Pomorze)

Telefon nr. 35

Telefon nr. 20

Maszyny rolnicze

Naprawy lokomobil, młocarn
i motorów spalinowych

Pługi motorowe

5692

LEON CZARLIŃSKI

Składy Maszyn Rolniczych

Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 14

Telefon nr. 3069

5702 t

będzie się na niej ślizgać. Tosamo zachodzi przy bronie z tępeymi zębami.

Ciężar brony i odległość poszczególnych rzędów zębów od siebie uzależnione są od rodzaju gruntu. Ciężki, zarosły grunt wymaga ciężkiej dalekorzędowej brony, gdyż inaczej narzędzie mogłoby się łatwo zapychać. Wymiana zębów brony następuje w najczęstszych przypadkach bez trudu przez odkręcenie muterek. Dawne brony z zębami wnutowanymi nie są dzisiaj już prawie zupełnie wyrabiane, ponieważ posiadały one zbyt wiele ujemnych cech. Najnowsze zęby do bron wychodzą z gwintu, zaopatrzonego w szybką czworoboczną, żeby ząb nie mógł się w belce obracać. Jeżeli wkłada się nowy ząb do brony, wskazaniem jest zamoczyć gwint w kapiel grafitową (oliwa zmieszana z grafitem), przez co zapobiega się rdzewieniu muterki, która później dzięki takiej kapieli daje się łatwo zdjąć.

Jak już zaznaczyliśmy, można także pojedyncze, okrągłe lub kanciaste zęby sprężynowe kilka razy odkuć, wzgl. naostrzyć. Pracę taką musi, rzecz jasna, wykonać kowal, który jednakże powinien pamiętać o tem, że po odkuciu należy zęby zahartować, a nie, jak to się najczęściej robi, wsadzać je niezahartowane w belkę brony. Przez to, oczywiście, zużycie następuje znacznie prędzej. Tak zwane zęby sprężynowe przy bronach z zębami sprężynowymi, oraz lemmiesz zębate nie dadzą się jednakże przy silnem uszkodzeniu, albo jeżeli nawet są zupełnie odłamane, tak naprawić, by pracowały znowu bez zarzutu. Zalanie jest niewskazane, szwajcowanie złamanych części jeszcze o wiele mniej, ponieważ materiał ten jest nawskroś specjalną stalą, która niełatwo daje się szwajcować i bez specjalnych urządzeń hartować. Tego rodzaju naprawione zęby sprężynowe traktować należy z jaknajwiększą ostrożnością, dlatego też bardziej wskazaniem jest mieć przygotowaną dostateczną ilość zębów zapasowych, które w takich wypadkach bardzo łatwo i bez wielkich korowodów można przykręcić do brony.

Słówek jeszcze o obchodzeniu się z broną w czasie jej pracy: Nie należy jeździć bronami zębataimi zbyt szybko, ażeby zęby też wtargnąć mogły do glebi, na jaką zostały zbudowane; nadto spokojna, równomierna jazda przyczynia się nader skutecznie do tego, że zwiększa działanie brony i chroni zęby przed zachodzącymi przeszkodami, kamieniami itp. Baczyc też trzeba na to, by brona przy pracy równomiernie zagłębiała się w ziemię. Jeżeli na przodzie idzie za głęboko, wówczas trzeba albo skrócić zaprzęg, albo też można głębiej założyć punkt zaprzęgu i odwrotnie, jeżeli brona idzie w tyle za głęboko. Stosownie do rodzaju ziemi zęby pochylone są naprzód pod kątem od 60 do 80 stopni. Nie jest jednakże wskazanym kąt nachylenia naprzód za bardzo powiększać, gdyż w takim razie brona wymaga dla owego ciągnięcia zbyt wielkiej siły.

Pojawiające się stale na rynku nowe konstrukcje bron w najrozmaitszych formach i wykonaniach, powinien praktyczny rolnik stale badać co do ich użyteczności. Jako takie należałoby wymienić i trójczęściową brnę reformowaną, która posiada tę zaletę, że rozdziela korzystnie siłę pociagową, tak zwana brona hartenfelsowska, dalej istnieje całe mnóstwo nowych form belek, jako to: brony zygzakowate, lub brony w kształcie litery S. Godną uwagi wydaje się też jeszcze tak zwana brona — lira, która jako nowość posiada swoiste urządzenie do transportu, przy pomocy którego może być łatwo z pola

i na pole transportowana. Istnieją także nowe brony skrzydłowe i brony do łak w najrozmaitszych konstrukcjach.

Wszystkie te wskazania służyć mają rolnikowi jako zachęta do stosowania w swem gospodarstwie narzędzi nowoczesnych i praktycznych.

M. Lipecki.

Ostatnie notowania.

Związkowa Centrala Maszyn S. A. w Poznaniu podaje następujące ceny na maszyny rolnicze:

Siewniki do nawozów „Matador“:

2 m. szerokości

610.—

2½ m. szerokości

680.—

3 m. szerokości

750.—

\$ am.

Kosiarki oryginalne amerykańskie „Deering“

100.—

Żniwiarki oryginalne amerykańskie Massey-Harris

140.—

Młocarnie szerokomłotne VISTULA

Młocarnie z przymykami

• Młocarnie z wałami do gładkiej słomy

Walce, kieraty

Siekacze do buraków

Sortowniki ziemniaków

5803 t

Maszyny do czyszczenia zboża

Sieczkarnie bębnowe do zapędu mechanicznego stojące i na wozach

Sieczkarnie tarczowe

Koła transmisyjne

Pompy do gnojówki z rurą stalową i wyjmującymi wentylami

Szufle ziemne do transportowania ziemi

wykonuje jako długoletnią specjalność

A. P. Muscate

Fabryka Maszyn T. z o. p.

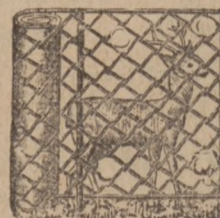
T C Z E W (Pomorze)

4097

FABRYKA OGRODZEŃ DRUCIANYCH
J. SZCZEPIKA W KALISZU

Dom własny - UL. MŁYNARSKA Nr. 9. - Dom własny

Ogrodzenia
specjalne tylko
z drutu
cynkowanego.

Wycieraczki
z drutu stalowego.

Słupki
z żelaza kutego
w betonie
Własna kuźnia
Ślusarnia na miejscu.
Cenniki
gratis i franko.

5776

Maszyny i narzędzia rolnicze

**Motory spalinowe
Części zapasowe**

ma zawsze na składzie

ZWIĄZKOWA CENTRALA MASZYN

S. A.

POZNAŃ

UL. FR. RATAJCZAKA 16. TELEFON 2280 i 2289

Prosimy o zwiedzenie
naszego stoiska
podczas
TARGU POZNAŃSKIEGO

5709

Maszyny i narzędzia rolnicze

wszelkiego rodzaju, krajowe i zagraniczne.

Światowej sławy

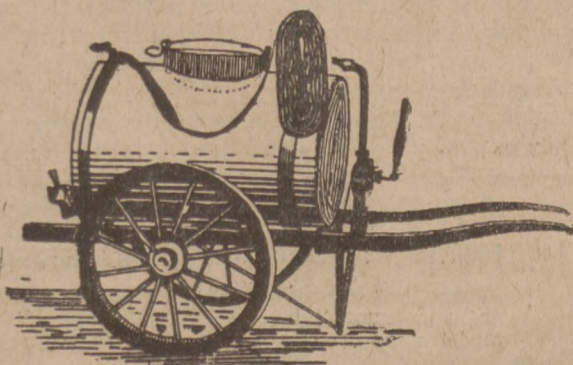
wirówki mleczarskie „Libella”

poleca na dogodnie spłaty w długoterminowym kredycie

Składnica Maszyn Włoszakowice

5701

właśc. W. Kasperski Zbąrzewo pow. Leszno.

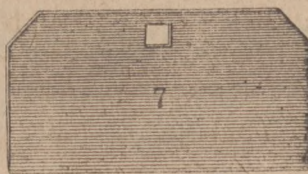
Ocynkowane kufy do wody i gnojówki w pojemnościach od 300 do 2000 litr. oraz pompy i rozdzielacze wyrabia po najtańszych cenach. **Piotr Swarc**

5746

FABRYKA MASZYN ROLNICZYCH. - LUBLINIEC G. Śl.

Noże i narzędzia

stalowe dla rolnictwa, przemysłu i użytku domowego

fabrykują jako specjalność

Bracia Plucińscy

Fabryka Stalowych Narzędzi
w Poznaniu

5785

„SIATKOLIN”

Fabryka Wyrobów Drucianych
w ZAWIERCIU

Skrzynka poczt. 54 - Telefon 105

poleca:

LINY, SIATKI I PASY DRUCIANE do naj-
różnorodniejszych celów. 5705

Wystawiamy na Targach Poznańskich
na stoisku p. Woldemara Guenter'a

Eckert'a kosiarkę do trawy „DIXI”

Eckert'a kosiarkę do zboża „DIVA”

Interesentów upraszamy o zwiedzanie naszych eksponatów.

E. Schulze i T. Majewski, Bydgoszcz.

Zastępcy zakładów Eckert'a w Berlinie.

5770

Amerykańskie wylęgarnie „Buckeye”

Młynki do mielenia kości. Obrączki dla drobiu celulo-
idowe i aluminiowe. Wszelkie przybory hodowlane

poleca Biuro Rolniczo-Techniczne

5568

inż. St. Nawakowski Sp. z o. o. w Warszawie, ul. Kredytowa 4
Telefon 291-34 Prosimy żądać ofert i katalogów

„VIS” Fabryka maszyn i odlewnia
Stanisławów - Telefon nr. 221.

Wytwarza masowo:

sieczkarnie bębnowe, młynki do czyszczenia zboża, mło-
carnie, kieraty, przystawki, prasy do oleju, prasy do
owoców. Prospekty na żądanie bezpłatnie.

3694

Konieczność intensywniejszej akcji budowlanej.

Znaczenie problemu budownictwa w czasach powojennych. — Czy warto budować? — Jaki będzie rozmiar budownictwa w tym roku? — Brak kapitału. — Konieczność racjonalizacji pracy w cegielniach i kamieniołomach.

Zagadnienie budownictwa jest w czasach powojennych najważniejszym — jeżeli nie naczelnym — problemem społeczno-gospodarczym wszystkich krajów, dotkniętych klęską straszliwej pożogi, za jaką w dziejach ludzkości uchodzi wielka wojna światowa.

Bez przesady można powiedzieć, że kwestja odbudowy i rozbudowy osiedli ludzkich jest sprawą, która nastrocza dzisiaj wszystkim organizmom społecznym największych bodaj kłopotów, w głównej mierze finansowych. Od rozwiązania tego jakby węzła gordyjskiego zależy w dużej mierze przyszły rozwój gospodarczy każdego państwa. Nie trzeba zaś zapominać, że sprawa to bardzo pilna, tem pilniejsza, że szybkiego załatwienia jej domaga się życie i pozostająca pod jego wpływem opinia publiczna.

Na powyższy, tak zawsze aktualny temat rozpisuje się niejaki p. O. B. na łamach „Neue Lodzer Zeitung”. Z uwag jego pozwalamy sobie skorzystać dla użytku Czytelników naszych.

Autor zastanawia się nad tem, jaki może być przebieg sezonu budowlanego w tym roku. Twierdzi się bowiem, że w roku bieżącym w całym kraju rozwinię się wielka akcja budowlana. W magistratach różnych większych i mniejszych miast mają się znajdować liczne plany budowy i czeka się jeszcze tylko na kredyty celem przeprowadzenia tychże planów.

Akcja ta budowlana rozpocząć się ma od 15 kwietnia r. b. Wiele cegielń wyprzedziło już prawie w zupełności swoje zapasy cegieł aż do lipca i panuje przekonanie, że w roku bieżącym brakować będzie cegieł i że z tego względu magistraty chcą założyć własne cegielnie, ażeby niezależnie się od przedsiębiorców prywatnych.

Nie ulega też wątpliwości, że w roku bieżącym akcja budowlana przybierze o wiele większe rozmiary, aniżeli w latach dotychczasowych czasów powojennych. A jeśliby armia bezrobotnych rzeczywiście miała otrzymać pracę, to położenie w handlu może się istotnie polepszyć.

Panujące u nas obecnie stosunki, niestety, nie zapewniają wzmocnienia ruchu budowlanego prywatnego, który przecież dla nas w pierwszym rzędzie wchodzi w rachubę. Usiłowania w kierunku rozbudowania miast i wsi przypisać należy w dużej mierze Rządowi i samorządom, jednakże z drugiej strony rzeczą jasną jest, że środki pieniężne, przeznaczone na powyższe cele, nie mogą być wielkie. Potrzebujemy całego szeregu nowych mieszkań dla stanu średniego i robotników, dalej szpitali itd. Rząd i samorzady popierają akcję budowlaną w ramach ustalonych budżetów, przyczem kredyty czerpie się przeważnie z funduszy Banku Gospodarstwa Krajowego. Dla

tego też problem wielkiej akcji budowlanej w całym kraju nie jest jeszcze w korzystny sposób, rozwiązany. Brak nam, koniecznych dla przeprowadzenia intensywnej akcji budowlanej, wielkich kapitałów. Ale i nasze ustawodawstwo nie zapewnia przyływu zagranicznych kapitałów. Chodzi tutaj o ustawę o ochronie lokatorów. Zbyt szybkie zniesienie tejże ustawy wprowadziłoby tylko zamieszanie. Z drugiej strony jednak właśnie obecnie istniejące czynsze mieszkaniowe stanowią największą przeszkodę dla rozwoju prywatnej akcji budowlanej. Kapitał nie idzie nigdy tam, gdzie ustawa stara się zacieśnić jego swobodę ruchu.

Właściciel nowobudowanego domu może z powodu pobierania zbyt wysokiego czynszu każdej chwili być pociągniętym do odpowiedzialności sądowej. Jasną jest rzeczą, że tego rodzaju warunki zabijają wszelką prywatną inicjatywę w budownictwie.

Gdzież jest zatem droga wyjścia z tego położenia?

Musimy dzisiaj pokutować za grzechy dawnych Sejmów. Ten stan rzeczy skłonił prywatnego przedsiębiorcę do uciekania się do nadbudówek, które oczywiście są o wiele tańsze i wygodniejsze. Budowa nowego domu nie kalkuluje się prywatnemu kapitaliście, który pieniądź swój bez trudu ulokować może po 7 proc. rocznie w najsolidniejszych bankach, a przy dyskontowaniu najlepszych weksli otrzymuje 18 proc. rocznie. Od nowego domu natomiast spodziewać się może zaledwie 3 do 5 proc. dochodu. Z drugiej strony projekt waloryzacji czynszów jest nie do przeprowadzenia, ponieważ miałyby ona za skutek znaczne podwyższenie pensyj urzędniczych, a więc także wzrost wydatków budżetowych.

Przed wojną materiały budowlane były najdroższe, podczas gdy wynagrodzenie za pracę stało na drugim miejscu. Dziś jest odwrotnie, gdyż zarobki przedstawiają największy wydatek. Ostatnia ta okoliczność spowodowała znowu podrożenie wszelkich materiałów budowlanych. Dlatego też w pierwszym rzędzie powinna nastąpić racjonalizacja pracy w cegielniach i kamieniołomach. Wysokie koszty zarobków i produkcji dadzą się zwalczyć nie tylko przez zmniejszenie zarobków, lecz przede wszystkim przez mechanizację pracy. Lecz i do tego brak potrzebnego kapitału.

Zaistnienie rzeczywiście wielkiej akcji budowlanej wydaje się zatem w powyższych okolicznościach niemożliwym. Nic dziwnego więc, że stare domy stale u nas drożeją. Odrzucają one obecnie bardzo dużo, podczas gdy z drugiej strony bieg interesów jest niepewny, a także akcje spadły w kursie.

Z wszystkiego tego wynika, że byłoby przedwczesnem przepowiadać na rok bieżący akcję budowlaną, zakrojoną na szeroką skalę.

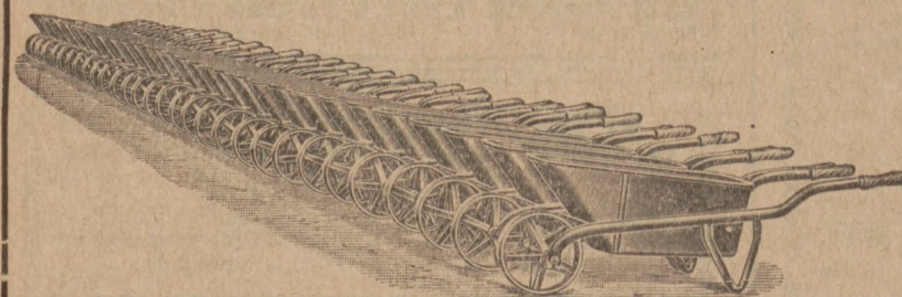
(h. s.)

ANTONI DYMICKI FABRYKA WYROBÓW ŻELAZNYCH W JAROSŁAWIU

Taczki calożelazne lekkie, silne, niewywrotne, o pojemności 60, 80, 100, 120, 140, 160 l. Model nowy znacznie ulepszony. 5493

Kółka do taczek patent, żelazne, samoczynnie się smarujące z panewkami do wymiany.

Wyroby nieprześcignione w konstrukcji i trwałości. Tysiące w użyciu. Liczne referencje pierwszorzędných odbiorców.

Czemu cegła nie powinna drożeć?...

Przygotowany na bieżący sezon zapas cegły jest bardzo poważny. — Zapas cegielni podwarszawskich przed wojną wynosił 300 milj. — Cegielnie w Polsce mogą ogółem wyprodukować 1½ miljarda cegły. — Regulatorem cen cegły mógłby być obecnie Bank Gosp. Krajowego, gdyby chciał skutecznie spełnić swoją rolę.

Ruch budowlany ożywił się w tej chwili znacznie.

Podobno już wynosi 60 proc. normy przedwojennej.

Czy tylko wystarczy nam cegły?...

Obawy pod tym względem są mało uzasadnione. Zbyt mała podaż nie powinna absolutnie wpłynąć na wyżkę cen cegły.

Rozpatrzmy bowiem sprawę tę bliżej.

W tej chwili za 1 000 sztuk płaci się od 100 do 125 zł.

Czy cena ta jest normalną?

Według obliczeń Komisji Ankietowej, ogłoszonych w to-mie drugim jej wydawnictw o wynikach badania warunków i kosztów produkcji, oraz wymiany, produkcja istniejących już cegielni może być podniesiona w roku bieżącym bez większych nakładów do 1 500 milj. sztuk (produkcja zeszłoroczna wynosiła około 900 milj. sztuk). Przyjmując obecną cenę, 1 000 sztuk cegły w całym kraju przeciętnie 100 zł. loco plac budowy, otrzymamy wartość tegorocznej produkcji cegły około 150 milj. zł. Ponieważ koszt cegły stanowi przeciętnie około 10 proc. ogólnych kosztów budowy wypływa stąd wniosek, iż na to, żeby budownictwo mogło zużytkować całą tegoroczną produkcję cegły, musiałoby dysponować wkładem około 1 i pół miljarda zł.

Przyjmując dalej, że okres stawiania budynku trwa dwa lata, na rok bieżący przypadłoby 50 proc. powyższej kwoty, otrzymalibyśmy zatem sumę około 750 milionów złotych koniecznego wkładu na budownictwo już w r. b. Cyfrą taką niestety gospodarstwo narodowe z własnych środków bez poważniejszej pomocy finansowej zagranicy na cele budownictwa dysponować jeszcze nie może. Przybliżone obliczenia kół przemysłowców budowlanych mówią o 450—500 milj. zł. na budownictwo w r. b., wliczając w to całe budownictwo prywatne, państwowe i samorządowe.

Z powyższego obliczenia wynika, że spodziewana w roku bież. produkcja cegły nietylko wystarcza na pokrycie zapotrzebowania budownictwa w przewidzianych na r. b. rozmiarach, lecz także będzie w stanie pokryć w zupełności to zapotrzebowanie nawet na wypadek ożywienia się ruchu budowlanego do rozmiarów nieprzewidywanych. Temsamem więc odpada najważniejszy czynnik, który wywołał drożyznę cegły pod koniec ubiegłego sezonu i który jeszcze teraz utrzymuje jej cenę na nieuzasadnionym gospodarczo poziomie, mianowicie obawa niedoprodukcji tego materiału budowlanego.

Należy mieć jeszcze na względzie, że pociężnie przeprowadzone powyżej obliczenia nie uwzględniają może zapotrzebowania cegły ze strony gospodarstw włościańskich. Lecz i ta okoliczność nie może nasuwać poważniejszych trudności, jeśli się zważy, że cegielnie posiadają jeszcze pokaźne zapasy cegły z kampanii zeszłorocznej, które powinny wyrównać zapotrzebowanie ze strony wsi.

Jeszcze jeden moment niewątpliwie poważnie przeciwdziałać będzie nadmiernie wysokim cenom cegły. Preliminowana na rok bieżący produkcja wszystkich tych cegielni, które skorzystały z kredytów ceramicznych w Banku Gospodarstwa Krajowego wynosi 675 milj. sztuk, czyli stanowi 45 proc. ogólnej przewidywanej w r. b. produkcji.

Przy rygorystycznym wykorzystaniu przez Bank Gospodarstwa Krajowego przysługującego mu prawa kontroli w zakresie kalkulowania ceny sprzedażnej cegły przez cegielnie, korzystające z kredytu w Banku Gospodarstwa Krajowego, należy mieć nadzieję, że cena tych 45 proc. wyprodukowanej cegły bardzo wydatnie oddziała na kształtowanie się cen cegły w całym państwie.

Oczekiwać wolno, iż B. Gosp. Krajowego swój obowiązek spełni pod tym względem z całą surowością.

Drożyznie cegły, która jest w obecnych warunkach nieuzasadniona, przeciwdziałać należy jaknajusilniej, inaczej kielkujący ruch budowlany zdusimy w zarodku.

Przypomnijmy sobie bowiem, co się działo w ubiegłym sezonie?

Oto rozpoczął on się — jak to stwierdza w swych wywodach „Ajencja Wschodnia“ — dla przemysłu ceramicznego pod znakiem niepewności, gdyż, mimo zapowiedzi i nadzieje na ożywienie ruchu budowlanego, realnych planów budowlanych do połowy roku nie było. Ruch budowlany był początkowo zupełnie minimalny, dopiero w drugiej połowie nastąpił nagły jego rozwój i gwałtowne zapotrzebowanie cegły. Okazało się wówczas, że cegielnie, które nie były uprzedzone o konieczności większej produkcji, ani zasilane odpowiednimi środkami obrotowymi, nie były w stanie pokryć całego zapotrzebowania. Cegielnie podwarszawskie przygotowały około 150 milionów sztuk cegły, zapotrzebowanie zaś, obliczone w zarysach ogólnych, przekroczyło tę ilość o 16 do 20 proc. Cegłę trzeba było sprowadzać z dalszych miejscowości, a masowe zapotrzebowanie, szczególnie zaś pośrednictwo, przyczyniło się do znacznego i nierównomiernego wzrostu cen. Cena cegły doszła w końcu ub. roku do 120 zł. loco budowa w śródmieściu.

W czasach przedwojennych cegielnie podwarszawskie produkowały około 300 milionów sztuk cegły rocznie. Ilość ta pokrywała w zupełności zapotrzebowanie miasta. Zatem cała produkcja zeszłoroczna doszła zaledwie do połowy poziomu przedwojennego. Jeżeli uwzględnimy zniszczenia, spowodowane przez wojnę i upadek cegielni w latach ubiegłych — wskutek zastojów w budownictwie, to należy przyjąć do przekonania, że zdolność wytwórcza cegielni podwarszawskich wynosi obecnie 225 do 230 milionów cegły i tyle też będą one w stanie wytworzyć w sezonie bieżącym.

Ruch budowlany ma, zgodnie z przewidywaniami, rozwijać się w dalszym ciągu bardzo intensywnie i rozmiary jego powinny przekroczyć o blisko 60% rozmiary ruchu z r. ub. Stąd też pochodzi obawa czynników miarodajnych, że może powstać brak cegły w poszczególnych okręgach i że może wskutek tego nastąpić dalsza wyżka cen. Obawa ta jednak jest nieuzasadniona. Zgodnie z obliczeniami komisji ankietowej, produkcja polskich cegielni przekroczyć może półtora miljarda sztuk, co w zupełności pokryje zapotrzebowanie.

Jeżeli chodzi o cenę, to — powtarzamy — dzisiejsza 90 do 100 zł. za 1 000 sztuk cegły loco cegielnia odpowiada zarówno stosunkom przedwojennym (85 zł. w złotych obecnych), jak również wysokim kosztom produkcji, które w cegielni ręcznej obliczamy na 81 zł. 50 gr. Zgodnie z zasadą, że zysk w okresie koniunktury musi zapewnić również pokrycie strat lat ubiegłych, to jest powinien być pobierany w granicach 20 do 30%, cena sprzedażna wynosi około 90 do 105 złotych, t. zn. tyle, ile pobierają obecnie cegielnie. Jednocześnie z poprawą cen cegły, zapewniającą należytą rentowność cegielniom, nastąpiła poprawa, choć w stopniu mniejszym cen sączków i dachówek. Ceny tych ostatnich w porównaniu z przedwojennymi nie doszły jeszcze do pełnej wysokości, jak również zmniejszył się stosunek pomiędzy ceną cegły, a ceną tych produktów.

Wywody „Ajencji Wschodniej“ pod tym względem najzupełniej pokrywają się z rzeczywistością. Przytoczyliśmy je między innymi również i dlatego, że wykazują one całkiem jasno, iż o podrożeniu niezdrowem cen cegły w obecnej chwili mowy być nie powinno...

J. T.

Warunki ubiegania się o kredyty budowlane.

Urząd Wojewódzki w Łodzi otrzymał nowe zarządzenie Ministerstwa Skarbu w formie okólnika, dotyczące udzielania kredytów na budowę domów.

Tendencją okólnika jest poparcie akcji, zmierzającej do powiększenia ilości małych mieszkań dla rodzin robotniczych i pracowniczych.

W związku z tem w porozumieniu z Ministrami Robót Publicznych i Skarbu Minister Spraw Wewnętrznych zarządził, aby komitety rozbudowy występowały o kredyty budowlane przede wszystkim dla gmin i spółdzielni mieszkaniowych, względnie mieszkaniowo-budowlanych lub innych instytucji na zysk nieobliczonych, budujących domy dla rodzin robotniczych i pracowniczych z mieszkaniami od 1-4 izb wraz z kuchnią.

Dopiero po uwzględnieniu zgłoszeń, zmierzających do poparcia budownictwa spółdzielni mieszkaniowych wyżej wymienionych, mogą występować komitety rozbudowy o kredyty dla innych instytucji, przyczem i tutaj również powinny być przede wszystkim uwzględnione budynki z małymi mieszkaniami.

O kredyty dla budujących większe mieszkania należy zwracać się do Banku Gospodarstwa Krajowego dopiero po uwzględnieniu zgłoszeń.

W związku z tym okólnikiem Bank Gospodarstwa Krajowego nie będzie uwzględniał wniosków komitetów rozbudowy o udzielenie kredytów dla budownictwa nie objętego zasadami okólnika.

WIADOMOŚCI DROBNE

ANKIETA CEMENTOWA.

Wydany świeżo tom III-ci sprawozdań Komisji Ankietowej omawia sprawę cementu, podając zarys historyczny cementownictwa w Polsce, obecny stan przemysłu cementowego i jego kalkulację, oraz wnioski. Komisja stwierdza wielką rozpiętość pomiędzy kosztami własnymi poszczególnych cementowni, analizuje niepomyślną rentowność przemysłu cementowego w latach 1925 i 1926 wskutek walki dwóch grup konkurencyjnych i zapewnienie rentowności z chwilą skartelowania się przemysłu cementowego w r. 1927, dalej podnosi wzrost konsumpcji wewnętrznej i stwierdza, że na eksport wpływają hamująco: rozbieżność norm polskich z zagranicznymi, oraz szereg braków natury transportowej i brak kredytu eksportowego. Wobec tego Komisja uważa za wskazane m. in.: 1. długoterminowe kredyty inwestycyjne na cele modernizacji; 2. ustawodawcze ujednolajnienie rachunkowości i kalkulacji; 3. zrewidowanie polskich norm cementu, aby odpowiadały potrzebom rynku międzynarodowego; 4. regulowanie cen przez Rząd drogą uzależnienia kredytów od obowiązku utrzymywania cen na racjonalnym poziomie, oraz drogą właściwej polityki gospodarczej; 5. dla ułatwienia eksportu cementu popieranie komunikacji morskiej przez Gdańsk, ustabilizowanie taryf kolejowych eksportowych na dłuższy okres czasu, wyjednanie taryf tranzytowych przez Rumunię i Czechosłowację i ułatwienie kredytu importowego.

Sprawozdanie uzupełnione jest szeregiem dat statystycznych, tablic i map.

ZWYŻKA CEN SZKŁA BUDOWLANEGO.

Biuro sprzedaży syndykatu hut szkła budowlanego pod firmą „Verpol” w Warszawie podaje do wiadomości, iż od dnia 16 kwietnia r. b. cena szkła okiennego uległa wyższości i wynosić będzie circa 4 zł. za metr kwadratowy (gatunek trzeci i grubość 4/4).

Towarzystwo dla budowl przemysł.

SCHLEYEN i S-ka

Kraków, ul. Mikołajska 6.

Projektuje i buduje cegielnie

dachówczarnie i wszelkie piece

dla przemysłu ceramicznego i wapiennego.

5703 t

5693

Trzcinę sufitową

pierwszorzędnej jakości własnego wyrobu dostarcza korzystnie

Gustaw Glaetzner

Centr. Materiałów Budowlanych i Dachówek

Poznań 3, Mickiewicza 30.

Telefon 65-80.

4308

Założona 1907 r.

Poleca przedstawicielstwo fabryk:

Wapno piechcińskie marmurowe niegaszone oraz hydrauliczne. Cement. Gips „Scypio”. Szamoty „Klepaciki”. Kaile. Dachówka. Eternit. Trzcina. Lepnik „Duroxyl”. Papa. Posadzka dębowa, cementowa i terakotowa.

Inż. JAN PĘDZICH

Warszawa, Zielna 30. Tel. 108-70.

Wapno lasowane i nielasowane. Cement-portland. Gips. Cegła ogniotrwała i budowlana. Szamoty. Eternit. Dachówka. Papa. Posadzka: dębowa i cement. inkrust. Kaile wszelkie. Trzcina i Maty.

Poleca ze składów własnych

ANTONI KRYSIŃSKI

Warszawa, Jerozolimska Nr. 95.

Telefon 5-97 lub 305-97.

Odwózka w razie potrzeby własnym taborem.

Rury kamionkowe polewane

Płytki terakotowe

Płytki glazurowane 5437

poleca BIURO TECHNICZNE

Albert Karp, inżynier, Warszawa, Wilcza Nr. 54

Tel. 172-47 i 92-71. PP. odsprzedawcom znaczne rabaty

Materiały budowlane wszelk. rodzaju poleca:

GUSTAW GLAETZNER

Centrala Materiałów Budowlanych i Dachówek

Tel. 4580

POZNAŃ 3, Mickiewicza 36

zał. 1907 r.

adr. telegraf.: „Dachglaetzner”-Poznań.

Z rynku materiałów budowlanych, metali i wyrobów metalowych.

MATERIAŁY BUDOWLANE.

Poznań, 18. 4. Firma Gustaw Glaetzer, Centrala materiałów budowlanych i dachówek, notuje następujące ceny: Cegły murańskie „ilówki” za tysiąc sztuk 70.00 zł, loco cegielnia; cegły murańskie tonówki za tysiąc sztuk 85—90 zł, loco cegielnia; dachówki za tysiąc sztuk 150.— zł, loco cegielnia; wapno budowlane za 100 kg. 3.55 zł dla odsprzedawców, a 3.75 dla konsumentów loco Wapienna lub Piechcin; cement portlandzki za 100 kg. 7.00 zł, loco cementownia wyłącznie opakowania, osobno za beczkę 3.40 zł, za worek papierowy 0.40 zł. Wszystkie następne ceny rozumieją się loco składnica w Poznaniu: Cement portlandzki za beczkę 180 kg. 21.50 zł; za beczkę 209 kg. 23.50 zł; za worek 50 kg. 6.50 zł; wapno budowlane za 50 kg. 2.60 zł; wapno hydrauliczne za beczkę 150 kg. 13.00 zł; papę dachową m. kw. nr. 80 1.25 zł; nr. 100 — 1.03 zł; nr. 125 — 0.87 zł; nr. 150 — 0.75; nr. 175 — 0.67 zł; nr. 200 — 0.60 zł; papa izolacyjna za metr kwadratowy 3.30 zł; za przykrojenie podług miary 10 proc. wyższe; smoła destylowana za 100 kg. brutto za netto 39.00 zł; lepnik za 100 kg. brutto za netto 42.00 zł; trzcina sufitowa w wałkach po 20 kw m. z drutem cynkowanym za wałek 4.50 zł; z drutem żarzoną 4.20 zł; przy dostawach całowagonowych ceny nieco niższe. Zaznaczyć w końcu należy, że na rynku jest ogromny brak cegieł oraz dachówek.

WAPNO.

Zapotrzebowanie wapna dla celów budowlanych rozpoczęło się w połowie zeszłego miesiąca i wobec nadziei na wzrost tempa ruchu budowlanego w Polsce w r. b. zaznacza się już dzisiaj duże zainteresowanie wapnem. Wobec możliwości pomyślnej konjunktury na wapno w sezonie r. b. szereg fabryk, nieczynnych od kilku lat, wznowiło w r. b. swą produkcję wapna, pozbawiając inne remontują się tak, aby móc w pełni sezonu pracować normalnie dla potrzeb rynku. Według obecnych przewidywań wapna w r. b. nie będzie brakować, a nawet przypuszczalnie podaż tego towaru przewyższy popyt. W początkach przyszłego miesiąca jest spodziewana zwykła cen wapna o 10% w stosunku do cen obecnych, a to z powodu podrożenia węgla.

Obecne ceny wapna w ładunkach wagonowych franco — wagon stacja wysyłająca za 100 kg. przedstawiają się następująco: kieleckie I gatunek od 4.50—4.75 zł, II gatunek od 4.25—4.50 zł; wapno czesko-chowski od 3.25—3.40 zł; na gorsze gatunki wapna (jak n. p. sosnowieckie, strzemieszyckie, śląskie i t. d.) cena dochodzi do ca. 3 zł. W stolicy i w większych miastach największym stosunkowo zbyttem cieszy się wapno kieleckie, jako towar bardzo wysoko postawiony gatunkowo. Odbiorcy wapna dostają towar średnio na kredyt wekslowy z terminem, dochodzącym do 3 miesięcy. Wobec podwyższenia stawek rumuńskiej taryfy celnej (jeszcze w roku zeszłym) wywóz naszego wapna do Rumunii uległ zmniejszeniu.

GIPS.

Zapotrzebowanie gipsu dla celów budowlanych jest dość znaczne i naogół w ostatnich tygodniach w stosunku do podobnego okresu w r. 1927 zbyt gipsu uległ 100%-ejwyżce. Okres sprzedaży przedświątecznej gipsu dla potrzeb wsi upłynął jednak pod znakiem bardzo małych zamówień, a to wobec przyczyn tych samych, jakie podaliśmy, pisząc o wapnie. W lutym r. b. ceny gipsu uległy wyższości o 10% w stosunku do cen zeszłorocznych i obecnie przedstawiają się one następująco w ładunkach wagonowych, franco wagon stacja wysyłająca za 100 kg.: gips sztukatorski 4.75 zł; modelowy 5.25 zł. Ceny powyższe mają obecnie tendencję utrzymania. Poszczególni producenci gipsu nie mają dużych zapasów towaru na składach i konkurencja między nimi nie jest tak silna, jak to jest wśród fabrykantów wapna. Odbiorcy gipsu otrzymują towar na kredyt wekslowy, dochodzący do 3 miesięcy.

Importujemy do nas wyższe gatunki gipsu (przeważnie z Niemiec) dla specjalnych celów, jak n. p. dla dentystyki, ponieważ towar krajowy nie może dorównywać gatunkowo zagranicznemu. Istnieją jednak wszelkie dane, że w najbliższym czasie braki te będą usunięte i produkcja krajowa w każdej dziedzinie będzie w stanie zaspokoić zapotrzebowanie odbiorców.

METALE I WYROBY METALOWE.

Nowy Bytom, 18. 4. Surówka odlewnicza Huty Pokoju Nr. 1 (Friedenshütte, P. G. S.) — reprezentacja Spółka Akcyjna Józef Wdowiński w Warszawie, Sienna 11, cena za tonę 210 zł, loco stacja Nowy Bytom.

Warszawa, 18. 4. Dom Handlowy A. Gepner, Warszawa, Crzybowska 27 notuje następujące orientacyjne ceny w złotych za kg.: cyna Banka w blokach 13.75, ołów hutniczy 1.25, cynk hutniczy 1.42, blacha cynkowa — cena zasadnicza 1.60, antymon 3, aluminium hutnicze 5.10, blacha miedziana — cena zasadnicza 4.35, blacha miedziana 3.60—4.50.

„Nagrodzony ZŁOTYM MEDALEM” na Wystawie Budowlanej VI Targów Wschodnich we Lwowie, 1926 r.

Hydrofuge „KASTOR”

Fabryki B-ci FOBER w Brukseli.

Zabezpieczenie od wilgoci

przeciekania, wstrzymywanie ciśnienia WODY we wszystkich wypadkach, jako to: izolacji rezerwarów, murów, kanałów, basenów, tuneli, tarasów, fasad, szczytów i fundamentów otrzymuje się jedynie przez zastosowanie środka hydrofuge „KASTOR”, który dodaje się do zaprawy cement.

Posiada na składzie:

5767

MAURYCY KARSTENS,

PRZEDSIĘBIORSTWO BUDOWLANE

Sprzedaż: w Warszawie, ul. Koszykowa 7. Tel. 27-95.

W Krakowie, Biuro budowlane „KASTOR”, przy ul. Kleparz 5, Tel. 218.

W Poznaniu, „Materiał Budowlany” S. Mielżyńskiego 23. Tel. 29-76 i 38-74.

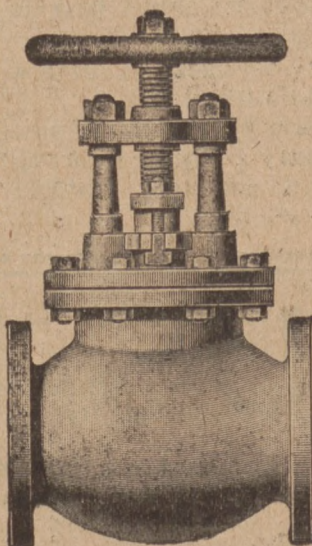
W Katowicach, p. Kazimierz Wretowski, inżynier, ul. Gen. Zajączka 19.

Tel. 14-15 i w Lublinie, Dom Komisowo-Handlowy F. Moskałewski i S-ka, Krakowskie Przedmieście Nr. 49. Tel. 2-49.

A. CHRAPKIEWICZ Andrychów 5483
Małop. 5483
Telefon 20 Spółka Akcyjna Telefon 20
Specjalność: Skrzynie wszelkiego formatu dla Hurt. Spirytusowych i Hurt. Tytoniowych
TARTAK PAROWY JEDYNA POLSKA FIRMA W TYM RODZAJU.

„SAM” SPÓŁKA AKCYJNA
MÜNSTERMANN
KATOWICE

Tel. 11 i 577 Adr. tel. SAM
Odlewnia żelaza i bronzu
Fabryka maszyn i armatur

Ciężkie armatury dla przewodów parowych, wodnych, gazowych, naftowych i to: zasuwy i zawory, żelazne i stalowe. Kurki, garnki kondenz., hydranty podziemne, studnie uliczne i hydrantowe, stojaki i t. d. Przybory kanalizacyjne i wodociągowe: uchwyty, aparaty nawiertnicze, kształtki i t. d.

Bronzy fosforowe i specjalne w odlewach każdego rodzaju

Bronzy kute w sztabach o wytrzymałościach aż do 100 kg/mm²

Reprezentacja na Wielkopolskę i Pomorze:
WŁAD. JEZERSKI, Poznań, Słowackiego 38 tel. 69-47

na Kongresówkę: 5212

PAWEŁ JASIŃSKI, Warszawa, Żórawia 9. Tel. 191-71

Warszawa, 18. 4. „Elabor“ i S-ka Akc. Handlowo-Przemysłowa Ł. J. Borkowski, Warszawa, Mazowiecka 11 notuje następujące ceny loco skład (w zł za 1 kg.): Cyna Banca 14.80, aluminium 5.10, ołów 1.40, blacha cynkowa 1.70, blacha ocynkowana 1.20, blacha dachowa żelazna 0.99, żelazna 0.47, belki 0.52, hufale 31 za skrzynię, cement 20.50 za beczkę; cegła ogniotrwała 0.22 za 1 sztukę, karbid 68.60 za 100 kg. Węgiel górnośląski gruby i kostka zł 44.00 za tonę.

KOSY I SIERPY.

Sprzedaż hurtowa kosy już się rozpoczęła. Ponieważ z sezonu żniwczego, który był nagle niepomyślny, zostały na składach wielkie zapasy — sprowadza importery w sezonie bieżącym przypuszczalnie z Austrii minimalne tylko ilości. Warszawa otrzymuje oraz większe zamówienia od hurtowników prowincjonalnych, którzy uzupełniają swe zapasy. Warunki sprzedaży są następujące: firmy zagraniczne sprzedają tutaj importom towar na weksle z terminem dochodzącym do 6 miesięcy, importery zaś żądają od hurtowników 20 do 30 procent gotówka, a resztę pokrycia w wekslach od 2 do 4 miesięcy. Wypłatność dobra. Ceny regulowane są przez utworzony w zeszłym roku syndykat hurtowników i importerów kos pod nazwą „Cezis“ i utrzymują się, wskutek nagromadzenia wiel-

kich zapasów, narazie na poziomie niezmiennym, aczkolwiek kosy zagranicą, przede wszystkim w Styrii, podniosły się o 6 do 10 proc. Notują między innymi loco skład Warszawa za sztukę w centach amerykańskich: kosy siedmioramienne „Ptak niebieski“ — 50, dziesięcioramienne „trójka“ — 48, „japońskie“ — 57, „biały konik“ — 56. Kosy kute lepszych gatunków są o 20 do 30 procent droższe.

Ceny sierpów podniosły się wskutek wyżki w Austrii przeciętnie o 10 procent. Konkurencja w dziale tym będzie w tym roku równie duża jak w ubiegłym, ponieważ starania w celu stworzenia syndykatu sprzedawców nie odniosły skutku. Zapasy na składach, w przeciwieństwie do kos, stosunkowo małe. Warunki sprzedaży podobne jak w dziale kos. Ceny narazie jeszcze nie są ustalone, ponieważ sezon rozpocznie się w hurcie dopiero w 2-giej połowie miesiąca.

ZŁOTY W DNIU 17 KWIETNIA 1928 ROKU.

Gdańsk przekaz 57.37—57.51, gotówka 57.39—57.53; Berlin przekaz na Warszawę 46.80—47, przekaz na Poznań 46.80—47, przekaz na Katowice 46.80—47, gotówka grube 46.50—46.90; Zurych przekaz 58.20; Nowy Jork przekaz 11.25; Mediolan przekaz 213; Praga przekaz 377.76; Londyn przekaz 43.51; Ryga przekaz 58.65; Budapeszt gotówka 64.10—64.40.

Zapytania w sprawie krajow. źródeł dostawczych.

Pośrednictwa między jedną a drugą stroną podejmujemy bezinteresownie. Jedyne na koszty utrzymania specjalnego biura dla tych spraw i pokrycia bardzo licznej codziennej korespondencji należy zapłacić za każde ogłoszone zapytanie 2.— zł, które do zapytania będzie następnie ogłaszane aż do wyciągnięcia oferty. Firmy zaś, zgłaszające się na zapytania, wpłacają na każde zapytanie 1.— zł. Firmy zagraniczne płacą za każdą informację 2 fr. szwajc., z Niemiec 2.— RM. — Firmy, mogące dostarczyć i kiedykolwiek obiekty zgłoszone do naszego działu informacyjnego, zechcą jaknajwięcej z tego działu korzystać, gdyż mamy liczne potwierdzenia, że przez nasz dział informacyjny doszły już do skutku niejedne poważne transakcje. Zaznaczamy jeszcze jaknajwyraźniej, że odpowiedzi dajemy jak i zapytania przyjmujemy jedynie od stałych abonentów pisma.

UPRASZA SIĘ O PODANIE ADRESU:

Nr. 3779. firmy, która może dostarczyć tyżki do wzuwania obuwia.

Nr. 3783. fabryki, która wyrabia wszelkie narzędzia do okuwania koni, jak n. p. strug do kopyt, tarto do kopyt, obcegi do pałków, jak również i pneumatyczne nabijacze podków.

Nr. 3784. fabryki, która dostarcza podkłady korkowe i skórzane z gumowymi strzałkami.

Nr. 3834. Fabryki Maszyn lub Odlewni na Górnym Śląsku, która może dostarczyć części lane do młynków w stanie obrobionym.

Nr. 3852. firmy, dostarczającej naczynia szklane wszelkiego rodzaju oraz szkła do lamp.

Nr. 3863. fabryki, wyrabiającej blachy tarkowe w dużych arkuszach 1 × 2 metry z blachy stalowej, używanych do perlaków holendrów dla obróbki jęczmienia.

Nr. 3864. fabryki, wyrabiającej formy do łożu tłoczonych — baranki oraz inne figurki.

Nr. 3865. firmy, dostarczającej blachy żelazne cienkie (papierówkę), grubości 0,1 m/m.

Nr. 3871. firmy, dostarczającej w większej ilości celuloid.

Nr. 3877. fabryk drutu, nie należących do syndykatu.

Nr. 3878. fabryki, dostarczającej antaby i ramki do samochodów.

Nr. 3880. firmy, dostarczającej maszyny do klejenia torebek i noże do cięcia, ręcznej fabrykacji.

Nr. 3883. źródła zakupu na maszyny szewskie „Singer“.

Nr. 3887. firmy, mającej zapotrzebowanie na okucia do siedzeń ustępowych.

Nr. 3890. firmy, dostarczającej turbiny wodne.

Nr. 3891. firmy, dostarczającej młoty, t. zw. „Ajxhammer“.

URSUS-MOTORY

od 4 do 1000 K. M. na bardzo dogodnych warunkach dostarczają

ZAKŁADY MECHANICZNE „URSUS“ SPÓŁKA AKCYJNA

Oddział w Poznaniu, ul. 27 Grudnia 16. Telefon nr. 39-21

5788

PRZETARG OFERTOWY.

Krajowe Ubezpieczenie Ogniove zamierza wydać w drodze przetargu publicznego wykonanie prac stolarskich, ślusarskich i szklarskich włącznie dostarczenia materiału przy budowie domu mieszkalnego dla urzędników Krajowego Ubezpieczenia Ogniovego w Poznaniu, przy ulicy Marcelińskiej.

Oferty w zapieczętowanych kopertach z napisem: „Oferta na prace stolarskie, ślusarskie i szklarskie włącznie dostarczenia materiału przy budowie domu mieszkalnego dla urzędników Krajowego Ubezpieczenia Ogniovego w Poznaniu”, należy złożyć najpóźniej dnia 26 kwietnia 1928 r., o godzinie 11 przedpoł.

Otwarcie ofert nastąpi 26 kwietnia r. b. o godzinie 11.15.

Generalny Dyrektor.

PRZETARG OFERTOWY.

Ogłasza się przetarg na wykonanie konstrukcyj żelbetowych przy budowie nowej elektrowni miejskiej w Poznaniu.

Oferty w zapieczętowanych kopertach z napisem: „Oferta na wykonanie itd.” należy złożyć do 30 kwietnia 1928 r. godz. 12-tej w biurze naszym — Grobla 15, pokój 144, gdzie nastąpi otwarcie w obecności przybyłych oferentów. Tam również można otrzymać informacje oraz za opłatą 15 zł. formularze i warunki ofertowe.

Zastrzega się udział tylko firm budownictwa żelbetonowego, jak również wolny wybór submitenta podział losów na trzy przedsiębiorstwa, lub unieważnienie przetargu.

Kierownictwo budowy Elektrowni Miejskiej w Poznaniu.

Ogłasza się

PRZETARG PUBLICZNY

na instalację oświetlenia elektrycznego, dostawę i okucie okien (501 sztuk) w gmachu Anatomji (los I—IV), oraz roboty blacharskie i dekarne przy gzymsach, roboty stolarskie (opierzenia) i dostawę wapna hydraulicznego dla gmachu Chemii w Poznaniu (los V do VIII). Podkłady submisyjne otrzymać można za opłatą 5 zł. za los I—VII, a 2 zł. za los VIII, w biurze niżej podanego urzędu, gdzie udziela się informacji, oraz gdzie należy złożyć oferty dnia 28 kwietnia 1928 r. do godz. 10.45.

Państwowa Inspekcja Budowlana
Poznań-Miasto, ul. Wały Kościuszki 3, suteryny.

Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach ogłasza

PRZETARG PUBLICZNY

na budowę domów robotniczych

na terenie Województwa Śląskiego.

Blisze dane w „Gazecie Urzędowej Województwa Śląskiego” w Nr. 12 z dnia 7. 4. 1928 r.

Potrzebnych informacji udziela Kierownictwo Budowy Kolonij Robotniczych Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego, Szkoła Szafranka, I piętro, pokój 16.

Termin składania ofert upływa dnia 25 kwietnia 1928 r., o godz. 11-tej.

Za Wojewodę:

(—) Dr. Kaufman, w z. Naczelnika Wydziału.

Magistrat w Świeciu n. W. zakupi

PROM ŻELAZNY LUB DREWNIANY

(używany, lecz w dobrym stanie) w rozmiarach 18—20 × 5—6 m.

Zamknięte oferty z napisem „Oferta na prom” nadesłać należy do dnia 25. bm. do Magistratu.

(—) *Kostka*, burmistrz.

Wydział Powiatowy w Janowie Lubelskim ogłasza

PRZETARG PUBLICZNY.

na wykonanie następujących robót i dostawy materiałów do przebudowy drogi państwowej Nr. 9/3, Kraśnik — Struża od km. 3 do 5,400.

- a) wykonania robót ziemnych około 35.000 m.³,
- b) budowy mostu żel. betonowego łukowego o św. 22 m.,
- c) budowy przepustu żel. bet. o św. 2.10 m.,
- d) dostawy kamienia kostki na bruk 12/16 1605 m.³ względnie szabru Krzeszowieckiego 2762 m.³,
- e) dostawy piasku miejscowego w koryto 1600 m.³,
- f) wykonania bruku z kostki 24.300 m.³ względnie rozsypania w koryto 2762 m.³ szabru i zawałowania tegoż.

Oferty, zaopatrzone w wadium 5 proc., składać należy do Wydziału Powiatowego do dnia 30 kwietnia 1928 r. w Janowie Lubelskim.

Kierownik powiat. zarządu drogowego

Krzyształowski.

Przewodn. Wydziału: Starosta, w z. dr. L. Ościak.

OGŁOSZENIE.

Magistrat m. Łęczycy niniejszem podaje do publicznej wiadomości, iż oddaje w przedsiębiorstwo z licytacji ofert wykończenie rozpoczętej części budynku Szkoły Powszechnej roboty murarskie, betonowe, ksyolitowe, ciesielskie, stolarskie, szklarskie, malarskie, zduńskie) p/g ślepego kosztorysu. Licytacja odbędzie się za pomocą ofert, które należy składać w zapieczętowanych kopertach z napisem „Oferta na wykończenie części budynku Szkoły Powszechnej w Łęczycy” w Sekretarjacie Magistratu do godz. 1-ej w południe do dnia 25 kwietnia 1928 r., poczem w tymże dniu w obecności reflektantów nastąpi otwarcie kopert.

Przy złożeniu oferty winno być złożone w Kasi Miejskiej wadium w wysokości 2000 zł., które to wadium utrzymujący się przy przedsiębiorstwie zmuszony będzie dopełnić do 5% sumy ustalonej na licytacji, jako kaucję na zabezpieczenie umowy.

Kosztorys ślepy nabywać można w Sekretarjacie Magistratu po 5 zł. za jeden egzemplarz. Plan i szczegółowe warunki oraz stan obecny, będącego do wykończenia budynku, oglądać można w godzinach biurowych w Magistracie m. Łęczycy.

Licytacja uzyskuje ważność po akceptacji Zarządu Miasta, co winno nastąpić w ciągu 3-ch dni od dnia otwarcia kopert, przyczem Zarząd Miasta zastrzega sobie wybór oferty niezależnie od wysokości deklarowanej sumy.

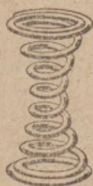
Łęczycza, dnia 6. IV. 1928 r.

MAGISTRAT M. ŁĘCZYCY.

Łódź motorowa

około 8 metrów długa i 1,60 m. szeroka, spodem bez wyłożenia mahoniowego, z 2 cylindrowym motorem i śrubą metalową tanio do sprzedania 5765

Bruno Riedel, Chojnice-Pomorze.

Maszyna do wyrobu sprężyn materacowych 5764

pojedynczych i podwójnych, bardzo mało używani do sprzedania. Adres:

Warszawa, Żelazna-Brama 6/10. Tel. 44-56

Kompletna kolejka linowa,

długości 2,6 km, z podpórkami żelaznymi, **lokomobila** 16-28 KM, **maszyny do wyrobu cegieł** do natychmiastowej, taniej sprzedaży. Zgłoszenia do administracji „Rynku Metalowego i Maszynowego” pod nr. 5735.

Bacność!

Bacność!

Okazyjne kupno!

Do oddania dobrze utrzymane

DYNAMO

1 1/2 roku w użyciu — Fabrykat A. E. G. Union, generator Nr. W. 93416, typ H. N. 400, 200 V., 174 A., 40 KW. cos, 1050 P/min. V. A.

MŁYN PAROWY i TARTAK

OSWALD ÖHLERT

Tel. 23.

KOBYLIN Poz.

5761

Tel. 23.

Maszyna parowa 5711

120 P.S. leżąca dwu-cylindrowa, z kondensacją, bez kotła, budowana w firmie Petzold Inowrocław i Berlin i wiele innych rzeczy, z powodu korzystnego kupna tanio na sprzedaż. Cena i warunki kupna bardzo dogodne i podług umowy. Na miejscu przy obejrzeniu na żądanie wykonam montaż przy przebudowie.

A. Piontek, Fabryka maszyn i ślusarnia Skórcz. (Pom.)

Samochód „Berliet” mało używany, gotów do jazdy, odkryty, 10,30 HP. 5760
sprzeda korzystnie.

Hurt Polski, Poznań, ul. Wrocławska 9.

TRAK 850 m/m

fabrykat „BRANKA” z r. 1923 do 15. maja w ruchu, sprzedawany po cenie bardzo korzystnej 5763

Fabryka wyrobów drzewnych hr. Larlscha, Jaworze. (Śląsk)

1 maszynę do wyrobu dachówek beton.

3 maszyny do wyrobu cegieł beton., 2 maszyny do wyrobu bloków pustych, formy do rur, 1 formę do wyrobu palów płotowych bardzo korzystnie do oddania.

BRACIA SCHLIEPER, BYDGOSZCZ.

5725

1 maszynę do szpuntowania i nutowania

1 maszynę do łupania drzewa, 1 rozwiernicę do pił, 1 maszynę do ostrzenia pił bardzo korzystnie do oddania. **BRACIA SCHLIEPER, BYDGOSZCZ.** 5726

1 kompletne urządzenie

do wyrobu mat drewnianych i trzcinyowych, 1 pompę Diafragma, 1 dwuczynną pompę budowlaną, 1 wentylator 250 m³ i 1 wentylator tłoczny na 125 m³, 1 wentylator na 5-6 ognisk kowalskich, 2 windy budowlane (Stockwinden), 1 windę do spiżarni (Patentsicherheitswinde) korzystnie na sprzedaż.

BRACIA SCHLIEPER, BYDGOSZCZ.

5727

Motory Deutza

nowe, na ropę lub benzynę, stojące i ruchome 10 i 8 KM. do sprzedania. 5740

Bruno Riedel, Chojnice,

KOCIOŁ

parowy stojący (Quersiedekessel), 4 atm. ciśnienia, 523 m² ogrzew., firmy Born i Schütze, prawie nowy sprzedam tanio. 5775

W. Maćkowiak, Toruń, Szeroka 24.

Lokomobile stałe

100 K. M., 1900 roku, 62 metry kwadr. powierzchni ogrzew., 9 atmosfer fabrykat „Fürster-Magdeburg”
40 K. M., 1909 roku, 18 metr. kwadr. pow. ogrzew. 10 atmosfer, fabr. „Assman & Stocker - Stuttgart”
40 K. M., 1898 roku, 20,4 metr. kwadr. pow. ogrzew. 8 atmosfer fabr. „Garreth Smith - Magdeburg”.
20 K. M., 1912 roku, 15 metr. kwadr. pow. ogrzew. 10 atm., fabr. „Lanz-Mannheim”. Para przegrzana. System rur do wyciągania. Maszyny kompletne do natychmiastowego użytku, sprzedawane

Inż. Z. i J. KLOTZ, BYDGOSZCZ, Grodzka nr. 30.

Telefon nr. 15-45

5719

Telefon nr. 15-45

Prosimy powoływać się na „Rynek Metalowy i Maszynowy”

Komplet maszyn
do wyrobu wstążek okazjnie na sprzedaż
u inżyniera Feliksa Dawidowicza
w Częstochowie, Aleja 31.

5743

Dla fabryk maszyn rolniczych!
Nowa maszyna do zginania wałów korbo-
wych, ciężaru 1300 kg. do sprzedania
5741 **Bruno Riedel, Chojnice.**

Mamy na sprzedaż jedną stacjonowaną
maszynę parową 85 HP.
(Ventilsteuerung) z kondensacją, w dobrym stanie, budowaną
w roku 1897 oraz jeden komplety
garnitur pługów parowych
„Fowlera” 15 HP. starszej budowy, zdolnych do natychmia-
stowego użytku. Zgłoszenia przyjmuje
Administracja dóbr POSADOWO
5656 **Telefon Lwówek nr. 2.**

SPRZEDAŻ

z powodu likwidacji przedsiębiorstwa.

Lokomobila

40 konna, zbud. 1910 r. (Patent-Heiss-
dampf-Tandem Verbundsmasch. R. Wolf-
Magdeburg) wraz z wdmuchaczem, jako-
też urządzenie świetlne z 35 konną dy-
namo-maszyną (Schuckerta), akumulato-
rami i wszelkimi przyrządami, jest do
nabycia. 5795

Na żądanie wysyła obszerniejsze opi-
sy i zarazem ceny

„POLGRAF“
Polsk. Zakł. Graf. w Świeciu n.W.

do sprzedania dwa używane, dobrze utrzymane
stoły walcowe młynarskie
3×500. 5675
W. Prüfer, Młyn Wierzchucice, pow. Bydgoszcz, Tel. Golinek nr. 11

Maszynę wydobywalną 5800
(haspel) siły 60 KM., parową, w ruchu, sprzedam.
Adres:
Zakł. Przemysłowe „Chęciny” p. Chęciny 2

Poszukuje rutynowanego zdolnego
kierownika
do samodzielnego prowadzenia fabryki gwoździ i drutu.
Mieszkanie i naturalja na miejscu. Reflektanci mają podać
odpisy świadectw i swoje warunki pod „Stała posada nr.
5796” do administracji niniejszego pisma.

Inżynier - elektryk
lub ELEKTROTECHNIK

dzielny w zawodzie, energiczny, sumienny, dobrze
prezentujący się, z walorami dobrego kupca, obrotny,
wymowny z językiem niemieckim (chętnie i francu-
skim) w wieku 30-35 lat, poszukiwany przez wielką
fabrykę, jako przedstawiciel na wyjazdy później ew.
Kierownik Oddziału. Engagement po paromiesięcznej
praktyce w produkcji administracji. Wynagrodzenie
według umowy (pensja stała i prowizja). Szczegó-
łowe oferty z curriculum vitae, odpisami świadectw,
fotografją, referencjami pod „Przyszłość” do biura
reklamy „PRASA”, Kraków, Karmelicka 16. 5771

Dypl. inżynier budowy maszyn z kilkunastoletnią praktyką
zagraniczną i krajową, obecny kierownik ruchu poważnego
przedsiębiorstwa pragnie wstąpić jako

czynny wspólnik
i jednocześnie jako kierownik
z kap. 30000 do 40000 zł.

do dobrze prosperującego przedsiębiorstwa, najchętniej do
fabryki maszyn albo wyrobów metalowych. Zgłoszenia
z dokładnem podaniem warunków pod nr. 5791 do ad-
ministracji „Rynku Metalowego i Maszynowego”.

Majster
na żeliwo do odlewni zaraz potrzebny. Wymagana ener-
gja, dłuższa praktyka i znajomość obsługi kopulaków.
Oferty z odpisami świadectw i podaniem żadanego wyn-
agrodzenia pod adresem: **FABRYKA MASZYN BRA-
CIA-KANCZEWSKY, Spółka Akcyjna, CZĘSTOCHO-
WA, Ogrodowa 51/53.** 5734

KUPNA

Poszukujemy do natychmiastowej dostawy

1 silnik trójfazowy

50—80 KM. 500 volt, z przynależnościami, ewent. używany, ca 1000 obrotów, jednak zdolny do użytku. Zgłoszenia do adm. „Rynku Metalowego i Maszynowego“ pod nr. 5689.

Poszukuję 1 kompletną

zwrotnicę lewą

(rozjazd) typu 6-tego, 1:9. Zgłoszenia do administracji „Rynku Metalowego i Maszynowego“ pod nr. 5688

Kupię

aparat odpędowy ciągowy

wraz z pompą, do małej gorzelni, najchętniej miedziany, również MASZYNĘ ZAPĘDOWĄ NA PARĘ DO GORZELNI. Mogą być używane, lecz w dobrym stanie. Zgłoszenia z podaniem ceny do maj. KAPINA pow. WEJHEROWO. 5745

Poszukuje się kupna

zbiornika

nadającego się do składowania nafty lub benzyny na 10—15 tysięcy litrów. Oferty uprasza się skierować do administracji „Rynku Metalowego i Maszynowego“ pod nr. 5749.

Lokomobile

50 do 75 K M w dobrym stanie lub odpowiednią maszynę parową z kotłem kupi 5731

ST. JANISZEWSKI, KOSTRZYN. Telef. 41.

Kupię heblarkę

do żelaza 2—3 metry na 800 m/m szerokości. 5714

Częstochowa, skrzynka pocztowa 133

Używane

5750

beczki żelazne

malowane albo ocynk. po 300 litr. z otworem z boku i góry kupuję

A. Chmielewski, Starogard.

Kupimy

200 wózków wywrotowych o pojemności 1 m³ 7 km. toru, wysokość szyn 85 m/m, 2 km. toru, wysokość szyn 65 m/m. Rozpiętość toru 600 m/m.

Inżynierowie L. i M. RUDOWSCY
WARSZAWA, ul. Kopernika Nr. 11

5762

Poszukuje się w celu kupna używanej, lecz w dobrym stanie

lokomobili 50/70 K. M.

z przedpaliskiem, lub MASZYNY PAROWEJ z kotłem, urządzonym do palenia trociną, oraz TRAKU 70/80 cm. 5736

„TARTAK“ WRZEŚNIA. — Tel. 455.

1-3 km. kolejki

wąskotorowej 60 cm kupię lub wydzierżawię Oferty:

Bydgoszcz. Gdańska 102, Łaganowski 5777

Kupię

1 starą rurę płomienną 5000 m m długą, 800 m/m Ø Oferty proszę składać do f-y

F. Kujawski, Fabryka Maszyn, Toruń

Poszukujemy zaraz do nabycia jedną

pociagowa tokarnię

500 m/m w kłach 50 w dobrym stanie. Oferta Frank i Szaja, Częstochowa, Piłsudskiego 13. 5779

Kupię 5—10-tys. kg. używanych, luźnych lecz w dobrym stanie

szyn kolejkowych

N. P. 65. o długości 2,4 i 6 mtr. Zgłoszenia do adm. „Rynku Metalowego i Maszynowego“ pod nr. 5748.

Poszukujemy używanego

młynka kulkowego

(Kugelmühle)

5797

w dobrym stanie o wydajności 1000 kg. w 8 godzinach.

ZAKŁADY „TARNOWIANKA“ TARNÓW.

„R. Met.“

WARUNKI DLA INSERENTÓW I ABONENTÓW:

CENY OGŁOSZEŃ: 1/4 str. 100 zł, 1/2 str. 60 zł, 3/4 str. 35 zł, 1/8 str. 20 zł, 1/16 str. 10 zł. Na I. str. okładki 100%, na II. i IV. str. 50%, na III. str. 30% dopłaty. W Gdańsku obowiązują powyższe ceny w guldach. Ogłoszenia z zagranicy oblicza się według osobnej taryfy. W wydaniach specjalnych obowiązują taryfa inna. Miejszem wykonania zleceń i zapłaty jest Poznań; w kwestiach spornych miarodajny jest Sąd Powiatowy (Okręgowy) w Poznaniu. Na wypadek skargi sądowej, nadzoru sądowego lub konkursu przyznane rabaty upadają. Konto czekowe P. K. O. w Poznaniu Nr. 202-796.

Redaktor naczelny przyjmuje od 12—13 z wyjątkiem soboty.